

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Ana Marija Cimperman

**Uporaba teoretskega znanja v praksi socialnega dela:
Perspektive in izkušnje študentov iz Slovenije
in drugih evropskih držav**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Ana Marija Cimperman

**Uporaba teoretskega znanja v praksi socialnega dela:
Perspektive in izkušnje študentov iz Slovenije
in drugih evropskih držav**

DIPLOMSKO DELO

Mentorica: doc. dr. Nina Mešl

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

... vsem študentom, ki so sodelovali v raziskavi. Vaša mnenja in predlogi so bili dragoceni.

... mentorici doc. dr. Nini Mešl za vso podporo pri izdelavi te diplomske naloge; hitro odzivnost, koristne nasvete, dragocen čas.

... moji družini za vso potrpežljivost, razumevanje in spodbudne besede. Posebej pa moji sestri Katarini za vsako pot v knjižnico ter vse ostalo, s čimer je pripomogla k tej diplomski nalogi. Brez nje bi bilo marsikaj težje in bolj stresno.

... mojim prijateljem, ki so razumeli, ko nisem imela časa za njih in so znali prisluhniti mojim težavam.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Ana Marija Cimperman

Naslov diplomskega dela: Uporaba teoretskega znanja v praksi socialnega dela: Perspektive in izkušnje študentov iz Slovenije in drugih evropskih držav

Mentorica: doc. dr. Nina Mešl

Kraj: Ljubljana

Leto: 2016

Število strani: 202 **Število prilog:** 4 **Število slik:** 0 **Število tabel:** 0

Ključne besede: teoretska znanja socialnega dela, praksa socialnega dela, povezanost teorije s prakso, razkoraki med teorijo in prakso.

Povzetek: Diplomsko delo govori o uporabi teoretskega znanja v praksi socialnega dela. O sodobnih konceptih socialnega dela, ki so trenutno aktualni. O študiju na fakultetah iz katerih so intervjuvanci.

Podlaga za raziskovalni del so intervjuji s študenti iz tujine (8 intervjujev) in študenti iz Slovenije (6 intervjujev). Raziskava je usmerjena na mnenja študentov o znanjih, ki so jih pridobili o socialnem delu, o znanjih, ki jim manjkajo in bi jih še želeli. Predvsem pa na njihova mnenja o tem, kako bi dosegli večjo povezanost teorije s prakso socialnega dela.

Title: Using of Theoretical Knowledge in the Practice of Social Work: Perspectives and Experiences of Students from Slovenia and other European Countries

Key words: theoretical knowledge of social work, practice of social work, connection between theory and practice, differences between theory and practice.

Summary: The thesis is about using of theoretical knowledge in social work practice. About modern concepts of social work, which are currently valid. About studying at universities from which the interviewees are.

The basis for the research part are interviews with students from foreign countries (8 interviews) and students from Slovenia (6 interviews). The research is focused on student's opinion about the skills that they have acquired for social work, about knowledge they have lack of and they would have wanted. Above all, about their opinions on how to achieve better integration of theory and practice of social work.

KAZALO VSEBINE

1	UPORABA TEORIJE V PRAKSI SOCIALNEGA DELA.....	1
1.1	TEORIJA IN PRAKSA SOCIALNEGA DELA.....	1
1.2	POMEMBNOST TEORIJE V PRAKSI SOCIALNEGA DELA	3
1.3	OVIRE PRI UPORABI TEORIJE V PRAKSI SOCIALNEGA DELA.....	5
1.4	PRISPEVEK K VEČJI POVEZANOSTI TEORIJE S PRAKSO SOCIALNEGA DELA.....	7
2	SODOBNI KONCEPTI SOCIALNEGA DELA	14
2.1	DEFINICIJE SOCIALNEGA DELA	14
2.2	VLOGA SOCIALNIH DELAVK V STROKI SOCIALNEGA DELA	16
2.3	JEZIK SOCIALNEGA DELA	17
2.4	KONCEPT DELOVNEGA ODNOSA IN IZVIRNI DELOVNI PROJEKT POMOČI.....	21
2.5	KONCEPT PERSPEKTIVE MOČI.....	23
3	IZOBRAŽEVANJE ZA SOCIALNE DELAVKE	26
3.1	ŠTUDIJ NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO V LJUBLJANI.....	26
3.2	ŠTUDIJ NA DRUGIH EVROPSKIH UNIVERZAH.....	27
3.2.1	UNIVERZA UPORABNIH ZNANOSTI ALICE SALOMON BERLIN	27
3.2.2	FAKULTETA POLITIČNIH ZNANOSTI V SARAJEVU	28
3.2.3	FAKULTETA ZA ZDRAVSTVENE VEDE V ESKISEHIRU	29
3.2.4	FAKULTETA ZA UPORABNE ZNANOSTI V HELSINKIH.....	30
3.2.5	FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE V STOCKHOLMU	30
3.2.6	FAKULTETA ZA UPORABNE ZNANOSTI V BREDI.....	31
3.2.7	FAKULTETA ZA IZOBRAŽEVANJE IN PSIHOLOGIJO V GIRONI	32
3.2.8	PRAVNA FAKULTETA V ZAGREBU	33
3.3	PRIMERJAVA ŠTUDIJA IN PRAKSE V OKVIRU FAKULTET.....	34
4	PROBLEM.....	36
5	METODOLOGIJA.....	38
5.1	VRSTA RAZISKAVE.....	38

5.2	MERSKI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV	38
5.3	POPULACIJA IN VZOREC.....	39
5.4	ZBIRANJE PODATKOV	39
5.5	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	40
5.5.1	UREJANJE GRADIVA	41
5.5.2	DOLOČITEV ENOT KODIRANJA.....	41
5.5.2.1	ODPRTO KODIRANJE.....	42
5.5.2.2	OSNO KODIRANJE	42
5.5.3	OBLIKOVANJE TEORIJE.....	43
6	REZULTATI.....	44
6.1	DEFINICIJA SOCIALNEGA DELA	44
6.2	OPIS POKLICA SOCIALNE DELAVKE	45
6.3	UPORABNA PRIDOB�JENA ZNANJA	46
6.4	ZNANJA, KI JIM MANJKAJO.....	49
6.5	ODNOS MED TEORIJO IN PRAKSO SOCIALNEGA DELA	51
6.6	RAZLOGI ZA RAZKORAKE MED TEORIJO IN PRAKSO	52
6.7	OVIRE PRI DELU V PRAKSI.....	53
6.8	DELO BREZ OVIR	53
6.9	POTREBNI DEJAVNIKI ZA UPORABO TEORIJE V PRAKSI.....	54
7	RAZPRAVA.....	55
8	SKLEPI	70
9	PREDLOGI.....	75
10	LITERATURA IN VIRI	77
11	PRILOGE.....	80
11.1	SMERNICE ZA INTERVJU	80
11.2	IZJAVE ŠTUDENTOV	81
11.3	ODPRTO KODIRANJE	115
11.4	OSNO KODIRANJE	185
12	POVZETEK.....	211

PREDGOVOR

Uporaba teorije v praksi socialnega dela je tema, s katero se socialni delavci velikokrat srečujemo. V sodobnem času si vedno bolj prizadevamo za povezanost med teorijo in prakso, a kljub temu še vedno prihaja do razkorakov med njima.

Že med študijem sem se večkrat spraševala o odnosu med teorijo in prakso - ali sta si res tako različni, kot pravijo? Zanimalo me je, kaj o tem menijo študentje iz različnih držav, in tako sem s to diplomsko nalogo to tudi raziskala.

Da bi bolje razumela to tematiko, sem preučila teorijo, ki govori o uporabi teorije v praksi socialnega dela, pa tudi sodobne koncepte socialnega dela.

V diplomski nalogi uporabljam jezik socialnega dela, saj je ta zelo pomemben pri našem delu. Za poimenovanje socialnih delavcev in socialnih delavk sem se odločila za uporabo ženskega slovničnega spola, ki pa je vselej zamenljiv.

1 UPORABA TEORIJE V PRAKSI SOCIALNEGA DELA

1.1 TEORIJA IN PRAKSA SOCIALNEGA DELA

V socialnem delu, tako kot v vseh drugih znanostih in strokah, poznamo teorijo in prakso. Ti dve lahko razumemo kot dve ločeni temi, ali pa kot dve temi, ki se med sabo tesno prepletata.

Srečo Dragoš (1996: 421) je že pred leti zapisal: »Z razvojem se je tudi na primeru socialne stroke znova potrdila stara resnica, da teorija in praksa nista nikoli nekaj povsem istega - kot je hkrati tudi res, da ju ne moremo absolutno ločevati med sabo. Namesto ločevanja (ki vodi v dilemo ali/ali) gre za raz-ločevanje, ki je prvi pogoj povezovanja med njima.«

S to trditvijo se strinjam in menim, da še danes velja. Res je, da teorija in praksa nista isto, vendar pa sta med sabo tesno povezani. Poznati moramo razlike med njima, saj tako lahko vemo, kaj je prispevek teorije in kaj prakse. Vendar pa moramo biti pozorni tudi na to, da jih znamo povezati med sabo v neko smiselno celoto.

Razkorak med teorijo in prakso socialnega dela ni novost, ampak problem, s katerim se socialne delavke srečujejo že več časa. O tem je razmišljal tudi Nino Rode (1998), ko je že pred več kot 20 leti, v času Višje šole za socialne delavce (VŠSD), ugotovil, da med teoretskim znanjem, ki ga posreduje VŠSD in praktičnim delom nastaja večji razkorak, kot bi bilo primerno. To je utemeljil tako, da je delo socialnih delavcev v praksi razdelil na dva dela. Prvi del je ugotavljanje socialne ogroženosti in zagotavljanje, da socialno ogroženi dobijo bonitete, ki jim po zakonu pripadajo. Drugi del je neposredno delo s socialno ogroženimi, lajšanje njihovih težav in zlasti usposabljanje za to, da sami rešujejo svoje probleme. Nato je dejal, da vse kaže, da je v praksi bolj poudarjen prvi del (zagotavljanje materialne pomoči), VŠSD pa se ukvarja bolj z drugim delom (neposredno delo z uporabniki). Zato se včasih pojavijo tudi očitki, da VŠSD vzgaja kadre, ki niso pripravljeni za delo v sedanjem sistemu socialnega varstva.

Glede na zgoraj napisano, bi lahko rekla, da je teorija eno, praksa pa drugo, kar sem pogosto slišala tudi sama od drugih študentov. Kako je vsa ta teorija, ki se jo učimo na fakulteti, neuporabna in nam v praksi ne bo koristila, saj je praksa nekaj popolnoma drugega kot teorija.

Že pred leti so razmišljali o razvijanju znanja za socialno delo in o povezavi med teorijo in prakso socialnega dela. Naše razumevanje se je do danes razvijalo. V preteklosti je bil v veljavi pristop poimenovan »tehnična racionalnost«, ki ga je opredelil D. Schön (1987, 1991 v Mešl 2008: 62). Pravi, da je po tem modelu strokovna aktivnost sestavljena iz reševanja problema, ki je natančno določeno z uporabo znanstvene teorije in tehnik. Praktiki naj bi reševali tehnične probleme in izbirali tehnična sredstva, ki najbolj ustrezajo določenemu namenu. Po modelu tehnične racionalnosti je kompetenten praktik tisti, ki rešuje probleme tako, da aplicira teorijo in tehnike, ki izvirajo iz sistematične znanstvene vednosti.

Kot sama to razumem, gre pri tem starem razumevanju po modelu tehnične racionalnosti za to, da je socialni delavec, ki dela v praksi, tisti, ki uporablja tehnike in teorijo, ki se je je naučil ter dela točno po postopkih, ki so predvideni. Mislim, da dober socialni delavec potrebuje več kot le samo naučeno znanje, ki ni nastajalo v sodelovanju s praktiki in uporabniki. Takšen pristop socialnim delavcem tudi ne koristi dovolj.

Lüssi (1991 v Mešl 2007: 69) je dejal, da se teoretiki socialnega dela pritožujejo, češ da socialni delavci »sovražijo« teorijo, takoj ko zapustijo izobraževalne ustanove. Nato dodaja (Lüssi 1991 v Mešl 2007: 69), da socialni delavci sploh ne zavračajo teorije; ne vidijo pa nobenega smisla, da bi proučevali teorijo, ki ima le malo opraviti z njihovo dejansko prakso in jim ne pomaga, da bi v tej praksi napredovali.

Gledano skozi model tehnične racionalnosti lahko razumem, zakaj je tako dejal. V primeru, da v praksi gre zgolj za uporabo teorije, ki je vnaprej natančno določena, menim, da socialni delavec uporabniku ne more ponuditi vsega, kar bi lahko. Socialni delavec tako težko prisluhne uporabniku in se odzove na dogajanje tukaj in zdaj.

Kot sama razumem zgornjo misel, je pomembno, da je teorija, ki se je učimo in jo proučujemo, v naši praksi uporabna. Menim, da sta teorija in praksa med sabo zelo povezani, saj eno brez drugega ne gre. Ta povezava in integracija obojih znanj se mi zdi bistvenega pomena. Moje mnenje je, da je za dobro delo v praksi pomembno poznavanje teoretskih konceptov, a ob razvijanju teh je potrebno izhajati iz praktičnih primerov oz. iz delovnih izkušenj. V sodobnem socialnem delu zdaj poznamo še dva druga pristopa k razvijanju teorij za prakso socialnega dela, ki bolj odgovarjata potrebam prakse. To sta na reflektiranju izkustvenega znanja temelječ pristop [reflective approach] in reflektivni pristop [reflexive approach]. Več o obeh pristopih pišem v nadaljevanju.

Ko razmišljam o tem, kako uporabiti pridobljena teoretična znanja v vsakodnevni praksi socialnih delavk, se mi po glavi podi veliko misli, a na koncu vedno pridem do istih vprašanj: Kaj sploh je teorija socialnega dela in kaj praksa ter kako sta med sabo povezani?

S to diplomsko nalogo bi rada odgovorila na ta vprašanja. Hkrati pa me zanimajo tudi mnenja in izkušnje študentov, kako se oni soočajo s to problematiko, katera teoretična znanja vidijo kot uporabna in kako bi jih oni povezali s prakso socialnega dela. Vse to in še več bom raziskala v svoji diplomski nalogi.

1.2 POMEMBNOST TEORIJE V PRAKSI SOCIALNEGA DELA

Na začetku bom pojasnila svoje razumevanje, zakaj je teorija sploh pomembna pri praktičnem delu. Če odgovorov na ta vprašanja ne poznamo, potem sploh nima smisla, da se teorijo učimo. Pomembno je, da v teh znanjih vidimo smisel in uporabnost.

Menim, da je teorija pomembna podlaga za naše delo, saj nam daje nek okvir, znotraj katerega lahko delamo. Vendar pa se mi zdi bistveno, da se ne držimo teorije kot edinega znanja, ki ga imamo in je ne razumemo dobesedno. Predstavlja naj nam podlago za naše delo, moramo pa znati prisluhniti uporabniku, skupaj z njim raziskati, kaj je zanj najboljše, poslušati njegove želje in misli ter se odzvati na situacijo tukaj in zdaj.

Kot pravi Turner (1996 v Mešl 2007: 68) nam teorija pomaga pri vnašanju reda v kompleksnost sodobne prakse s tem, ko nam pomaga prepoznati vzorce, odnose in pomembne spremenljivke. Pomaga nam, da primerjamo, evalviramo in urejamo podatke, da prenašamo znanje iz ene situacije v drugo in da spoznamo podobnosti in razlike v svojih praktičnih izkušnjah. Omogoči nam, da pojasnimo svoje delovanje drugim in da prenašamo znanje in spretnosti na preverljiv način. Priskrbi nam tudi neke vrste gotovost.

Zdaj, ko vem, kaj lahko teorija prispeva k praksi, pa me še vedno zanima, kakšne so tiste teorije, ki jih lahko uporabljamo. Mislim, da je pomembno, da imamo »prave« teorije, takšne, ki nam bodo zares pomagale pri delu z uporabniki, in da znamo te teorije tudi uporabiti ter jih integrirati v vsakodnevno prakso socialnega dela.

Lahko se strinjam z razumevanjem, ki so ga razvili Gabi Čačinovič Vogrinčič, Leonida Kobal, Miran Možina in Nina Mešl (Mešl 2007: 74), ko pravijo: »Če imamo v mislih teorije o ljudeh, ki nas lahko vodijo k etiketiranju in klasificiranju, potem drži; v socialnem delu potrebujemo teorije, ki pomenijo »znanje za ravnanje«. Socialni delavci moramo biti

opremljeni, moramo vedeti, kako vzpostaviti osebni stik, kako vzpostaviti delovni odnos, kako voditi proces pomoči, za kar smo odgovorni.«

Karen Healy (2005: 95, lasten prevod) pravi, da je socialnim delavkam pogosto težko poimenovati teoretične okvire, ki jih uporabljajo v praksi. Lahko celo srečamo socialne delavke, ki trdijo, da so »vrgle vso teorijo skozi okno«, ko so končale formalno izobrazbo. Vseeno delo vseh socialnih delavk temelji na teoretičnih predpostavkah, pa če se tega zavedajo ali ne. Teoretični okviri nas vodijo v odločanju, kdo ali kaj naj bi bil fokus ovrednotenja ali intervencije, in kot lahko vidimo, različni okviri ponujajo raznolike ideje o fokusu, ciljih in procesih socialnodelovne prakse. Čeprav so raziskave vedno znova pokazale, da nekatere socialne delavke uporabljajo teorijo na formalen, jasen in natančen način, je še vedno veliko razlogov, zakaj moramo razvijati naše sposobnosti prepoznavanja, uporabe in razvijanja formalnih teorij socialnega dela v praksi le-tega.

Razlogi, ki jih navaja Healy (2005 v Mešl 2008: 18), so naslednji.

- **Utemeljenost prakse za uporabnike, delodajalce in financerje.**

Uporabniki se raje odločajo za tiste socialne delavke, ki so jasno opredelile svoje delo in namen le-tega ter za tiste, ki imajo zastavljene cilje in vedo, kako jih doseči. Uporabniki in financerji od socialnih delavk pričakujejo, da bodo znale pojasniti predvidevanja, ki vodijo njihovo prakso. Pri tej nalogi jim lahko pomaga teorija. Ta je tista, ki lahko pomaga razviti in pojasniti »kaj«, »zakaj«, »kako« in »kam« v naši praksi, še zlasti če izhaja neposredno iz prakse.

- **Izboljšanje kvalitete storitev.**

Teorija nam omogoči, da kritično proučimo zdravorazumske načine videnja in delanja stvari in z njeno pomočjo povečamo svojo kapaciteto raziskovanja opcij v praksi. Ko razumemo širši spekter teoretskih okvirov, smo v dobri poziciji za razvijanje praktičnih strategij, ki gradijo na virih in priložnostih, ki jih zagotavljajo ti teoretski okviri. Sposobnost artikuliranja teoretske podlage v naši praksi je temelj za evalviranje in izboljšanje kvalitete storitev, ki jih izvajamo.

- **Odgovornost vseh nas je, da razvijamo formalno teoretsko bazo.**

Splošno, prenosljivo znanje je nenadomestljivo. Brez njega bi bile socialne delavke prisiljene izumljati socialno delo vsakič, ko bi pričele delo z uporabnikom. Praktiki uporabljajo in oblikujejo znanje v praksi, a je to velikokrat neformalno (ostaja v glavi posameznika) ali pa je preneseno ustno (skozi supervizijo). To pomeni, da ni

na voljo stroki socialnega dela. Da bi razširili bazo znanja, moramo oblikovati pisne prispevke za literarne objave.

Ti trije razlogi govorijo o tem, zakaj moramo razvijati teorije socialnega dela, ki bodo uporabne v praksi. Menim, da dobro in nazorno opišejo, kako nam teorija lahko v praksi pomaga. Prav z vsakim izmed teh razlogov se lahko strinjam.

S prvim zato, ker tudi sama menim, da je pomembno, da imamo neka znanja, na katera se lahko opremo in nam pomagajo, da najdemo načine, kako pomagati uporabnikom. Če bi sama bila uporabnik, bi pri odločanju, katero socialno delavko bi izbrala, vsekakor eden izmed razlogov bil tudi ta, da ima veliko znanj, saj bi tako menila, da mi lahko ponudi več.

Strinjam se z drugim razlogom, saj menim, da je pomembno, da se kot socialne delavke trudimo, da so storitve, ki jih nudimo, vedno boljše. To pa lahko dosežemo tudi s tem, da se izobražujemo; da si pridobivamo nova teoretska znanja in tako na nek način širimo storitve, ki jih lahko ponudimo uporabnikom oziroma smo strokovno bolj kompetentne.

Strinjam pa se tudi z zadnjim razlogom, ker menim, da bi morale vse socialne delavke deliti znanja, ki so jih pridobile na podlagi praktičnih izkušenj. Seveda je takšna znanja in izkušnje najlažje deliti ustno (na primer s sodelavkami na superviziji), vendar pa se mi zdi nujno potrebno, da jih zapisujemo, saj so s tem dostopna širšemu krogu ljudi.

1.3 OVIRE PRI UPORABI TEORIJE V PRAKSI SOCIALNEGA DELA

Uporaba teorije v praksi socialnega dela je vsekakor pomembna. Vendar stvari niso tako preproste kot se na prvi pogled zdijo.

Nina Mešl (2007: 67) pravi, da je pomembna razlika med dobro in slabo prakso socialnega dela uporaba teoretičnih znanj v praksi socialnega dela in da je le-ta pogosto delna, nereflektirana in dopolnjena z zdravorazumskimi razlagami in ukrepi.

Healy (2005: 93-94, lasten prevod) pravi, da kljub temu da socialne delavke velikokrat uporabljajo teorijo v praksi, je ta povezava v socialnem delu velikokrat zaskrbljujoča. Integracija teorije in prakse lahko povzroča skrbi, saj socialne delavke naučene teorije v praksi mnogokrat ne uporabljajo. Socialne delavke velikokrat izražajo protisloven, če ne sovražen odnos o teoriji. Za mnoge predstavlja razkošje, o katerem lahko sanjarijo, ko je

»pravo« delo končano. V najslabšem primeru je teorija zavrnjena kot avtoritarna in neprimerna za prakso.

Kot lahko iz tega razberem, se socialne delavke v svoji praksi pogosto srečujejo z različnimi težavami. Menim, da je sposobnost povezati teorijo s prakso nekaj, česar se moramo naučiti. To ni nekaj, kar bi bilo preprosto doseči, saj ob integriranju znanj s svojim ravnanjem v praksi socialne delavke naletijo na mnoge ovire.

Kakšne ovire si v praktičnem delu predstavljajo študentje, bom preverila s svojo raziskavo. Zanima pa me tudi, kaj je o tem do sedaj bilo zapisanega.

Payne (2001 v Mešl 2007: 69) pri uporabi teoretičnih znanj v socialnem delu vidi dve oviri.

- Zaradi številnosti teoretskih izhodišč je socialnim delavcem težko integrirati številne ideje v sistem misli, ki bi ga lahko praktično uporabili.
- Teoretičnih idej vedno ne moremo prevesti v praktično ravnanje, saj imamo v socialnem delu znanja, ki smo si jih sposodili od drugih disciplin in so nastala za druge potrebe.

Sicer se s tema dvema razlogoma strinjam in menim, da se socialne delavke v praksi res srečujejo s takšnimi težavami, vendar pa sem mnenja, da je Payne (v Mešl 2007: 69) te razloge pomanjkljivo opisal. Sama bi dodala še to oviro, da socialne delavke oziroma v mojem primeru raziskave študentje socialnega dela, preslabo poznajo teoretične koncepte in jim predstavljajo prevelik izziv ter to oviro, da določenih znanj tekom študija niso pridobili. V svoji raziskavi bom preverila, ali to drži in če morda študentje prepoznavajo tudi kakšne druge ovire pri uporabi teoretičnih znanj v praksi socialnega dela.

Ko govorimo o ovirah pri uporabi teorije v praksi socialnega dela, moram omeniti še odnos med privzetimi teorijami [espoused theory] in teorijami v uporabi [theory-in-use] (Mešl 2008: 53).

Ta pojma v svoji knjigi razlaga Nina Mešl (2008: 54-59). Privzeta teorija ravnanja za neko situacijo je tista teorija, ki ji je človek zvest in s katero na podlagi povpraševanja komunicira z drugimi. Torej če ga vprašamo, kako bi ravnal v določeni situaciji, nam bo kot odgovor ponudil njegovo privzeto teorijo. Druga teorija, ki se imenuje teorija v uporabi, pa v resnici vodi človekova dejanja.

Argyris in Schön (1974 v Kodele, Mešl 2015), ki sta razvila te teorije, pravita, da se lahko skladata, ali pa tudi ne. V kolikor se ne skladata se lahko človek tega zaveda ali pa tudi ne.

Sama menim, da v praksi socialnega dela velikokrat prihaja do te neskladnosti. Na eni strani imamo privzete teorije - kaj socialne delavke ponudijo kot odgovor, ko jih vprašamo, kako bi se vedle v določenih okoliščinah. Mislim, da to odraža, kako bi si socialne delavke v praksi želele ravnati oziroma, kako mislijo da ravnajo. Na drugi strani pa imamo teorije v uporabi - kako socialne delavke dejansko ravnajo v določenih okoliščinah. Mislim, da tukaj gre za to, da ne razmišljajo veliko o tem, kako ravnajo, saj nekatere vzorce ravnanja, nekatere načine dela ljudje tako ponotranjimo, da se včasih sploh ne zavedamo več, da to počnemo.

»Če želimo zmanjšati razkorak med razvitim teoretskim znanjem in ravnanjem v praksi, se ne smemo zadovoljiti le s tem, da prepoznamo teorije v uporabi, ki dejansko vodijo človeške interakcije, ampak jih moramo tudi opisati, da bi jih lahko raziskali, se o njih pogovorili, jih po potrebi nadgradili, spremenili.« (Mešl, 2008: 58)

Do tega razkoraka po mojem mnenju pride takrat, ko na primer teorija v uporabi temelji na zdravorazumskih prepričanjih. Ta teorija je tista, ki dejansko vodi človekova ravnanja, zato menim, da mora strokovno delo socialnih delavk temeljiti na teoretičnem znanju, saj lahko tako zagotovimo kompetentno socialnodelovno ravnanje.

1.4 PRISPEVEK K VEČJI POVEZANOSTI TEORIJE S PRAKSO SOCIALNEGA DELA

Zdaj ko vemo, kakšne so ovire, s katerimi se srečujejo socialne delavke v svoji praksi, pa se rodi novo vprašanje: Kakšna je rešitev in kaj storiti, da bo povezanost teorije s prakso socialnega dela boljša?

Nina Mešl (2007: 78) vidi možen napredek pri preseganju dihtomij teorija/praksa v partnerstvu, v soustvarjanju teorije in prakse med vsemi udeleženi v socialnem delu (uporabniki, praktiki, akademiki).

O tej temi govori tudi Gabi Čačinovič Vogrinčič (2015: 180), ko v svojem članku opisuje, kako je predavnimi leti predavala psihologijo otroka in mladostnika, kasneje tudi psihologijo družine. Govori o tem, kako je soustvarjala novo skupaj z ljudmi, ki so poslušali njena predavanja. Na primer rejnice, ki jim je predavala, so ji povedale, kako

razumejo, kar jim je povedala, kaj potrebujejo ... Ni samo ugotavljala nekih dejstev, ampak je skupaj z ljudmi ugotavljala, kaj je pomembno, kaj bi potrebovali. Temu procesu danes reče soustvarjanje pomoči, ki pa je hkrati tudi soustvarjanje znanja v socialnem delu in za socialno delo.

Mislim, da bi se na tak način morale razvijati vse teorije socialnega dela. Torej iz prakse, kjer se pravzaprav tudi uporabljajo. Tako bi prispevali k večji povezanosti teorije s prakso. Tudi Argys in Schön (v Mešl, 2008: 60) sta ugotavljala, da je podlaga za strokovno kompetentnost sposobnost učenja, ki pa zahteva razvijanje lastne kontinuirane teorije o praksi v dejanskih praktičnih pogojih. To pomeni, da se mora strokovnjak naučiti razviti mikroteorije ravnanja, ki so učinkovita teorija prakse, ko so organizirane v vzorec.

Kot sama to razumem, se v tem primeru teorije razvijajo iz praktičnih izkušenj. Razvijajo jih ljudje, ki so izkušnje doživeli in so bili vanje vpleteni, nato pa so jih reflektirali, se iz njih učili in razvili teorijo. Za ustvarjanje in uporabo teorije v praksi socialnega dela obstaja več pristopov, ki jih naštevam in opisujem v nadaljevanju.

Pri nepovezanosti teorije s prakso socialnega dela vidim težavo v tem, da teorijo pogosto razvijajo strokovnjaki, ki nimajo praktičnih izkušenj. V pristopih, ki so opisani v nadaljevanju, pa je poudarek na praktikovem reflektiranju – razglabljanju, premišljevanju (Mešl, 2008: 61). Tisti, ki razvijajo teorijo, ki jo pišejo, bi jo morali črpati iz prakse, iz svojih praktičnih izkušenj. Socialni delavci, ki delajo v praksi, pa bi morali iz svojih izkušenj razvijati teorijo in jo tudi zapisati, da je lahko koristna in uporabna še za druge socialne delavce. Kot pravi tudi Gabi Čačinovič Vogrinčič v jeziku Marthinsena in Julkunena (2012 v Čačinovič Vogrinčič 2015: 186) potrebujemo raziskovanje prakse za produkcijo novih znanj v teoriji in praksi.

Čačinovič Vogrinčič (op.cit.: 184) v svojem članku omenja pomembnost razvoja koncepta delovnega odnosa in izvirnega delovnega projekta pomoči. Ravno ta dva koncepta sta nastala iz prakse in za prakso ter se uporabljata v praksi socialnega dela. Pri uporabi elementov delovnega odnosa gre za to, da jih določimo kot prostor in predmet učenja, kar nam omogoča, da zagotovimo soustvarjanje pomoči. Mislim, da je ta način, da se pomoč soustvarja, res pomemben, saj zagotavlja, da je uporabnik ekspert za svoje življenje, saj je on tisti, ki najbolje pozna svoje izkušnje. Omogoča tudi proces učenja. Uporabnik se uči od nas, mi, socialni delavci, pa se učimo od uporabnika. V tem vidim priložnost za odkrivanje

novega in posledično razvijanje novih teoretičnih znanj za socialno delo, ki izvirajo iz prakse - skozi proces soustvarjanja.

Da bi dosegli večjo povezanost teorije s prakso v socialnem delu obstaja več različnih pristopov oziroma smeri uporabe in razvijanja teorije za prakso socialnega dela. Healy (2005) in Mešl (2008) v svojih delih navajata tri takšne pristope. Te pristope so raziskovali tudi drugi avtorji (Argyris in Schön 1974, Taylor in White 2000). Za slovenski prostor je poimenovanje teh pristopov prevedla Nina Mešl. Ker pa sama pravi (2008: 61), da se ta terminologija pri nas šele razvija in ostaja odprta za diskusijo ter iskanje novih, bolj ustreznih besed, sem v oklepaju navedla še angleške izraze, kot so poimenovani s strani avtorjev določenega pristopa. Ti pristopi so:

- tehnična racionalnost [technical rationalist approach],
- na reflektiranju izkustvenega znanja temelječ pristop [reflective approach],
- reflektivni pristop [reflexive approach].

(Healy 2005: 99-102 in Mešl 2008: 60)

Tehnična racionalnost. Čeprav sem že uvodoma predstavila ta pristop, ga na tem mestu opisujem še enkrat bolj podrobno, saj se umešča v to tematiko in je razumevanje tega pristopa pomembno za razumevanje drugih pristopov, ki jih opisujem za tem. Je pristop, pri katerem je strokovna aktivnost sestavljena iz reševanja problema. To je natančno določeno z uporabo znanstvene teorije in tehnik. Naloga praktikov je, da rešujejo tehnične probleme in izbirajo najbolj ustrezna sredstva. Najbolj kompetentni so tisti, ki aplicirajo teorijo in tehnike, ki izvirajo iz sistematične znanstvene vednosti. (Schön, 1987, 1991 v Mešl 2008)

Karen Healy (2005: 97-99 in v Mešl 2008: 64) ta model poimenuje tudi »gibanje za empirično prakso« [empirical practice movement], poznano tudi kot »praksa, ki temelji na dokazih« [evidence – based practice]. Gre za pristop »od zgoraj navzdol«, pri katerem raziskovalci v socialnem delu razvijajo in preizkušajo teorije, ki jih praktiki nato uporabljajo v praksi. Na kratko, socialna delavka je predmet in uporabnik znanja in ne njegov ustvarjalec. V tem pristopu sta razvijanje in uporaba znanja ločena. Razlog za to je, da praktiki nimajo časa in znanstvenih orodij, da bi razvijali teorijo v praksi. Težava je tudi v tem, da ta pristop ne ponuja strategij za urejanje številnih raziskovalnih dokazov o specifični praktični situaciji, dokazi so lahko med sabo neskladni in praktiki z njimi ne dobijo smernic za ravnanje.

Na reflektiranju izkustvenega znanja temelječ pristop. V ospredju tega pristopa je praktično izkustveno in tiho znanje. Gre za to, da praktik v akciji (neposredni praksi) reflektira izkustveno znanje, ki temelji na čutnem dožemanju in opazovanju. Postane raziskovalec v praksi in pri tem konstruira novo teorijo posebnega primera (Mešl, 2008).

Reflektiranje v akciji je pogost dogodek, vendar ni splošno sprejet, ker je profesionalnost še vedno identificirana s tehničnimi ekspertizami. Proučevanje tega reflektiranja je izredno pomembno. Možnost za razrešitev Schön (1987, 1991 v Mešl 2008) vidi v tem, da razvijemo epistemologijo prakse, ki postavi tehnično reševanje problema v širši kontekst proučevanja reflektiranja izkustvenega znanja. Pokaže se, da je to natančno in da poveže prakso z raziskovanjem. Tako bi lahko povečali legitimnost reflektiranja v akciji in spodbudili njegovo širšo, globljo in bolj natančno uporabo.

Refleksivni pristop. Tukaj gre za reflektiranje teorije na podlagi izkušnje v praksi. Poudarek je na tem, da uporabljamo formalno teorijo v praksi, vendar smo tudi aktivni udeleženci pri njenem oblikovanju. Vselej z refleksijo, premišljeno uporabljamo teoretsko znanje in ga ustrezno dopolnjujemo, razvijamo.

V tem pristopu socialne delavke nenehno konstruirajo znanje in uporabo teorije. Je možen pristop k zmanjševanju razkoraka med teorijo in prakso v socialnem delu in zagotavlja okvir za kompetentno prakso socialnega dela. Znanje in uporaba teorije sta nenehno konstruirana, deloma skozi izkušnje praktika in tudi skozi vire, kot so praktični kontekst in formalna teoretska podlaga (Mešl, 2008).

Vsi pristopi se mi zdijo pomembni, a vseeno se mi poraja vprašanje, katerega izbrati. Nina Mešl (2008: 74) pravi: »Predstavljenih pristopov ne razumem kot ali-ali; vsak od njih doda pomembno perspektivo k oblikovanju okvirov za ravnanje v praksi.« To misel nadaljuje z razlago prispevkov vsakega pristopa.

- Tehnična racionalnost zagotavlja okvir za znanstveno razmišljanje, preverjanje dokazov, utemeljevanje učinkovitosti razvitega znanja.
- Reflektiranje izkustvenega znanja v praksi potrebujemo za učinkovito integriranje misli in akcije, za zmanjševanje razkoraka med teorijo in prakso.
- Refleksivni pristop pa doda pomemben poudarek - ustvarjanje teorije v praksi, vendar je pomembno, da kot podlago uporabimo formalno teorijo.

Različni avtorji so razpravljali o vseh treh pristopih. Nekaj razprav govori pristopom v prid, seveda pa obstajajo tudi kritike.

McIntosh (2010: 23, lasten prevod) se navezuje na Sackettovo »hierarhijo dokazov« (1997 v McIntosh 2010: 23, lasten prevod) in skozi to kritizira model tehnične racionalnosti, ko pravi, da sta kvalitativno načrtovanje in osebna komunikacija (kvaliteti, ki oblikujeta osnove odkrivanja človeških izkušenj za raziskovalne namene) najnižje na lestvici med vsem, kar sestavlja hierarhijo dokazov. Pri tem gre za to, da so storitve narejene ZA ljudi in ne skupaj Z njimi.

Tudi sama vidim slabost pristopa tehnične racionalnosti v tem, da se ne dela skupaj z ljudmi, se ne prisluhne njihovim potrebam in željam, ampak je strokovnjak tisti, ki ve, kaj je najbolje za njih in pozna rešitve.

Bolje kot pristop tehnične racionalnosti potrebam socialnega dela odgovarja na reflektiranju izkustvenega znanja temelječ pristop. McIntosh (2010: 39, lasten prevod) opisuje več vidikov, ki podpirajo ta pristop in se navezuje na različne avtorje, ko razlaga, kaj sploh je reflektiranje [reflection]. Pravi, da je razumljivo domnevati, da je reflektiranje kot proces zakoreninjeno v interpretivistično paradigmo. S tem misli, da se ukvarja s pristopi, ki si delijo subjektivistične predpostavke. Na reflektiranju izkustvenega znanja temelječ pristop opisuje kot pristop, pri katerem velja prepričanje, da ne obstaja neskončno domnevnih pomenov oziroma da kar živimo in opazujemo, nas ne bo pripeljalo do enakih zaključkov kot druge, saj je to odvisno od osebne interpretacije, ki temelji na tem, kar že verjamemo, da vemo.

McIntosh v nadaljevanju (2010: 46, lasten prevod) opisuje reflektivni pogovor [reflectiveconversation] kot eno izmed smeri za razvijanje znanja o reflektivnih principih. Sklicuje se na Ghayea in Ghayea (1998 v McIntosh 2010: 47, lasten prevod), ki reflektivni pogovor opredelita kot tistega, ki sprašuje in opazuje pomene, katerim so predani praktiki. Ti pomeni dajejo obliko, cilje in namen za profesionalno prakso. Reflektivni pogovor pogosto sestavljajo vprašanja in odgovori. Ti pogovori so lahko notranji (s samim sabo) ali zunanji (med dvema ali več osebami), ampak postavljanje pravih vprašanj je bistveno za ustvarjanje dialoga. Primeri primernih vprašanj: Kakšna je moja praksa? Zakaj je takšna, kot je? Kako je prišlo do tega, da je takšna? Kakšni so učinki moje prakse na uporabnike storitev? Kako lahko izboljšam, kar delam? Poudarja pa tudi to, da raziskovanje in analiza

pretekle prakse ne bi smela biti edina skrb, morala bi vsebovati tudi nekaj razmisleka o možnostih v prihodnje in o tem, kaj bi še lahko razvili.

Takšna vprašanja se mi zdijo dobra, saj je pomembno, da se sprašuje o tem, kakšna je naša praksa. Ko ugotovimo, kakšna je, vemo, kaj nismo storili najbolj dobro in kaj bi še lahko izboljšali. Morda na ta način ugotovimo tudi, kakšne teorije bi še potrebovali za boljšo prakso socialnega dela. Zdi pa se mi, da je pomembno tudi to, da te teorije nato razvijemo iz prakse, česar pa ta pristop ne omenja.

McIntosh se posveti tudi refleksiji [reflexivity] (2010: 49-52, lasten prevod). Definira jo s pomočjo Finlaya in McGougha (2003: ix v McIntosh 2010: 49, lasten prevod), ki zabeležita, da beseda 'refleksiven' [reflexive] etimološko pomeni 'ozreti se nazaj nase' [to bend back upononeself], kar kaže na to, da obstajajo razmisleki o različnih dinamikah, ki lahko obstajajo intersubjektivno med raziskovalcem in raziskovanim, s fokusom na pomembnosti kritičnega premišljevanja o raziskovalčevem ozadju, ustvarjenih predpostavkah in vedenjskih vplivih na raziskovalni proces.

Če bi morala izbrati enega izmed pristopov, bi izbrala refleksivni pristop, ki se mi zdi najboljši, saj tukaj gre za to, da so socialne delavke tiste, ki oblikujejo znanje v praksi. Ta pristop temelji na tem, da socialne delavke svoje izkušnje v praksi reflektirajo in iz njih razvijejo teoretično znanje. Menim, da je to način, kako bi se morale razvijati teorije za socialno delo, saj bi tako prišlo do večje povezave med teorijo in prakso ter predvsem do tega, da bi bila teorija v praksi resnično uporabna. O refleksivnem pristopu piše tudi Sofie Bager-Charleson, ki pravi, da je refleksija [reflexivity] nekaj, kar nam pomaga stalno proučevati raziskovalčev vpliv na raziskavo (2014: 117, lasten prevod). Sklicuje se na Fox et al. (2007: 157-8 v Bager-Charleson: 117, lasten prevod), ko zapiše, da refleksija pomeni, da je v vsaki fazi praktik zavedno ali nezavedno vplival na proces in da je tudi raziskovalni proces vplival nanj. Raziskovalci prakse bi se navadno morali odmakniti od njihovih dejavnosti in uporabljati refleksijo v vsaki fazi odločanja v povezavi z delovanjem raziskave.

Pomembnost refleksije pri delu v praksi lepo opiše Kim Etherington (2004: 19-20 v Bager-Charleson 2014: 119, lasten prevod) skozi svojo osebno izkušnjo, ko pravi, da je uporaba refleksije v njenih lastnih raziskavah pomenila, da je našla načine, kako biti kreativna, kar je pripomoglo k temu, da je proizvajala nove ideje, ki so ji pomagale izogniti se temu, da bi bili podatki, ki jih je pridobila z raziskavami »natočeni v dan teoretični model«.

Mislim, da je s tem želela povedati, da kar je raziskovala in na novo odkrila, ni nujno umestila v neko teoretsko znanje, ki je že bilo raziskano, ampak ji je refleksija pomagala pri tem, da je lahko razvijala že obstoječa teoretska znanja. S tem se kaže pomembnost refleksivnega pristopa pri razvijanju novih teoretičnih znanj iz prakse, kar menim, da je v socialnem delu bistvenega pomena.

2 SODOBNI KONCEPTI SOCIALNEGA DELA

2.1 DEFINICIJE SOCIALNEGA DELA

Pričujoča diplomska naloga govori o socialnem delu. Pomembno se mi zdi poznavanje in razumevanje definicij te znanosti in stroke, da bi lahko razumeli teorije in znanja, ki jih socialno delo uporablja v svoji praksi in jih bom v diplomski nalogi tudi opisovala. Menim, da če želimo dobro delati kot socialni delavci, moramo najprej vedeti, kaj sploh delamo, torej kaj socialno delo sploh je. V samem začetku bom predstavila svoje razumevanje temeljnih izhodišč socialnega dela.

Socialno delo je zelo širok pojem, kompleksen družbeni pojav, zato ga je zelo težko natančno opredeliti. Definicije, ki jih najdemo v literaturi, se med sabo razlikujejo glede na to, katere značilnosti socialnega dela je želel avtor poudariti in glede na čas njihovega nastanka (Milošević Arnold, Poštrak 2003: 16).

Predstavila bom nekaj definicij, ki opisujejo različne značilnosti, modele ali področja socialnega dela.

Kot pravita Sheafor in Horejsi (2002 v Mešl 2008:121), je na zelo temeljni ravni socialno delo stroka, ki je predana temu, da pomaga ljudem funkcionirati, kakor dobro lahko, znotraj njihovega družbenega okolja, in temu, da spreminja njihova okolja, da bi bilo to mogoče.

Ta definicija se na prvi pogled zdi kratka in nenatančna, vendar menim, da zajame bistvene značilnosti socialnega dela, kaj socialno delo počne. Strinjam se, da socialno delo pomaga ljudem funkcionirati znotraj njihovega družbenega okolja, saj spada med pomagajoče poklice. Socialne delavke se trudimo pomagati ljudem pri tem, da najdejo najboljše načine ravnanja, ki jim pomagajo preživeti v okolju, v katerem živijo in spreminjati okolja, da bi lahko ljudje živeli bolje. Je pa res, da ta definicija ne opiše kako socialno delo to počne.

Obstaja še veliko drugih definicij, ki so morda bolj natančne in opisujejo načine dela v socialnem delu. Ena izmed njih je sledeča:

»Socialno delo je umetnost, veda in profesija za pomoč ljudem pri reševanju osebnih, skupinskih (zlasti družinskih) in skupnostnih problemov in za ohranjanje zadovoljivih osebnih, skupinskih in skupnostnih odnosov s pomočjo prakse socialnega dela. Sem sodijo

metode dela s posameznim primerom, s skupino in s skupnostjo, upravljanje v socialnem delu in raziskovanje.« (Skidmore 1991: 8 v Milošević Arnold, Postrak 2003: 16).

Ta definicija našteva nekaj metod, ki jih socialne delavke uporabljajo pri svojem delu, vendar teh metod natančneje ne opiše. Je boljša od prejšnje, a zdi se mi, da še vedno manjka natančnejši opis, na kakšen način dela socialno delo.

Pomembna se mi zdi tudi mednarodna definicija socialnega dela, ki jo je oblikovala IFSW – Mednarodna federacija socialnih delavcev (leta 2000) in pravi, »da socialno delo spodbuja socialne spremembe, reševanje problemov v človeških odnosih, krepitev moči in osvobajanje ljudi, s čimer pripomore k njihovi blaginji. Z uporabo teorij o človekovem vedenju in o socialnih sistemih lahko socialno delo posreduje na tistih področjih, kjer ljudje vstopajo v interakcije s svojim okoljem. Socialno delo temelji na načelih človekovih pravic in socialne pravičnosti.« (Milošević Arnold, Postrak 2003: 17)

Blaž Mesec (2006: 235) kritizira to definicijo, češ da je presplošna, nespecifična, vsebinsko neustrezna, torej slaba in nezadostna. Sam predlaga drugo definicijo, ki se glasi: »Socialno delo je stroka, katere naloga je pomoč konkretnim osebam, posameznikom, skupinam in skupnostim pri reševanju socialnih problemskih situacij in družbenem vključevanju, da bi lahko zadovoljevali osnovne potrebe primerno kulturi, v kateri živijo, in primerno običajni kakovosti življenja. (Pri opravljanju te naloge stroka spoštuje avtonomijo uporabnikov, se opira na njihove vire samopomoči in solidarnosti in usklajuje potrebe njih in njihovega družbenega okolja.) Socialno delo je hkrati tudi veda o tej strokovni dejavnosti, o neformalni pomoči in solidarnosti in okoliščinah, v katerih se odvijajo. Socialno delo kot stroko in vedo usmerjajo vrednote svetovnega etosa.« (Mesec 2006: 245)

Zgornje definicije že precej podrobno opišejo, kaj je socialno delo, a še vedno ne dobimo odgovora na vprašanje, kako delamo v socialnem delu. Menim, da je to, kako delamo, v socialnem delu bistvenega pomena.

Odgovor na kako pa dobimo v definiciji, ki jo opisuje Mešl (2008), ko pravi, da jo sicer uporabljamo v socialnem delu z družino, a jo lahko prevedemo tudi za druga področja socialnega dela. Govori o specifičnosti socialnega dela ter opredeli, kako ravnati.

Čačinovič Vogrinčič (2006) definira socialno delo takole: »Predmet socialnega dela je pomoč (opora, podpora) človeku (družini, skupini, skupnosti) pri reševanju kompleksnih

psihosocialnih problemov. Delovni odnos zagotavlja instrumentalno definicijo problema in soustvarjanje rešitev, pri čemer proces sodelovanja mobilizira moč človeka (družine, skupine, skupnosti). Socialno delo opišemo kot izviren delovni projekt sodelovanja, ki ga soustvarimo na sporazumevanju, dogovarjanju in skupnem oblikovanju rešitev, da bi udeleženi v problemu postali udeleženi v rešitvi.«

Zdi se mi, da tudi ta definicija ni popolna, ampak je najboljša, kar jih trenutno poznamo, saj se približa pomenu socialnega dela, kot si ga tudi sama predstavljam, poudari posebnost in specifičnost socialnega dela ter opiše, kako delati v tej stroki.

Po mojem mnenju je socialno delo znanost in stroka, ki svojim uporabnikom pomaga v situacijah, ko sami ne zmorejo več in sicer tako, da skupaj z njimi odkrije načine ravnanja, ki so v dani situaciji za konkretnega posameznika ali skupino najbolj primerni ter izboljšajo kvaliteto življenja v njihovem družbenem okolju. To počne tako, da poskuša čim bolj prisluhniti uporabnikom, kaj si oni želijo, kam bi radi prišli.

Socialno delo v svoji praksi uporablja veliko različnih metod. Zdi se mi pomembne, saj predstavljajo neko osnovo za delo v socialnem delu. Zato jih bom v enem izmed naslednjih poglavij tudi predstavila.

2.2 VLOGA SOCIALNIH DELAVK V STROKI SOCIALNEGA DELA

Po definiciji Zavoda republike Slovenije za zaposlovanje je socialna delavka nekdo, ki dela z ljudmi, ki se v vsakdanjem življenju soočajo z najrazličnejšimi socialnimi problemi, težavami ter stiskami in jim pomaga pri iskanju rešitev (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje 2010: Opis poklica, Socialni delavec).

Da bi lahko razumeli stroko socialnega dela in našo poklicno vlogo kot socialnih delavcev, menim, da je pomembno, da vemo, kakšne sploh so naloge socialnih delavcev.

Milošević Arnold in Poštrak (2007: 17) pravita, da imajo socialni delavci in delavke specifično znanje in izkušnje, ki jih uporabljajo z namenom, da bi uporabnikom zagotovili potrebne socialne storitve. Uporabniki teh storitev so lahko posamezniki, družine, skupine, skupnosti ali organizacije.

Socialni delavci morajo delovati za blaginjo ljudi in pri tem:

- uporabljati znanstvena spoznanja o človeku in družbi,
- uporabiti vse razpoložljive vire za zadovoljevanje potreb,
- upoštevati socialno pravičnost na vseh ravneh - na nacionalni, mednarodni, skupinski in individualni (IFSW – Mednarodna federacija socialnih delavcev, 1976 v Milošević Arnold, Postrak 2003: 17)

Socialni delavci so profesionalna skupina, ki deluje z namenom, da:

- zagotavlja pomoč skupinam in skupnostim, da s tem podpira njihovo avtonomnost in razvoj, da bi tako bolje funkcionirali,
- izboljšuje odnose med posamezniki, skupinami in skupnostmi na eni ter institucijami na drugi strani,
- sodeluje pri oblikovanju tistih družbenih struktur, ki zagotavljajo razvoj in napredovanje.

(AASF - Društvo socialnih delavcev Francije 1987 v op. cit.)

Po mojem mnenju je socialna delavka oseba, ki dela z ljudmi in jim pomaga pri iskanju rešitev za težave, s katerimi se srečujejo v vsakodnevnem življenju na način, da dobre izide soustvari z ljudmi. Za uspešno delo potrebuje različna znanja in veščine, ki jih uporablja v prid uporabnikom, da lahko deluje v njihovo največjo korist. Deluje na ravni posameznika, skupine in skupnosti.

2.3 JEZIK SOCIALNEGA DELA

Besede imajo večjo moč, kot si včasih mislimo. Lahko bolijo in ranijo, lahko pa opogumljajo in človeku vlijejo moč. Sama menim, da je ena izmed temeljnih nalog socialne delavke ta, da je v svoji praksi pozorna na besede, ki jih uporablja, ko govori z uporabniki in drugimi strokovnjaki, s katerimi sodeluje v procesih pomoči, saj imajo njene besede močan vpliv na proces dela z uporabniki in na njihova življenja.

Že Lüssi (1991: 182-183, lasten prevod) je zapisal, da je socialno delo poklic komunikacije. Glavni cilj dejavnosti socialnih delavcev je, da komunicirajo z drugimi ljudmi. Reševanje problemov je nadvse komunikativno, zato je tukaj jezik res pomemben, saj je medij interakcije med ljudmi. Delo socialnih delavcev vedno vključuje jezik, tudi kadar fokus samega dela ni na jeziku.

Jezik socialnega dela je vključen v vseh fazah procesa sodelovanja med socialno delavko in uporabnikom. Ker bom v svoji diplomski nalogi govorila o teh procesih, se mi zdi bistveno, da eno poglavje namenim tudi jeziku socialnega dela. Pomemben je za stroko socialnega dela. Jezik ima večjo težo kot si morda mislimo in lahko pomembno vpliva na proces dela, zato moramo biti nanj neprenehoma pozorni.

Parton in O'Byrne (2000: 57, lasten prevod) sta zapisala, da je naša izbira tistega, o čemer bomo govorili, ključnega pomena. Če izberemo, da bomo govorili o problemih, bo nastalo še več problemov. Če izberemo, da bomo govorili o rešitvah, pa bodo naš pogovor usmerjen k iskanju rešitev.

Na primer, ko uporabnik razlaga o nekem slabem dogodku, ki se mu je zgodil, lahko z njim raziskujemo, kako mu je uspelo, da se je iz tega rešil. Kaj je naredil, da se je ta situacija končala. Tako se usmerjamo proti rešitvam.

Pomemben na področju razvoja jezika socialnega dela je vsekakor bil Peter Lüssi. O jeziku socialnega dela je zapisal: »Kdor hoče razumeti bistvo socialnega dela, se mora zavedati, kako izredno močan je pečat, ki ga socialnemu delu daje jezik oziroma ravnanje z jezikom.« (1991: 182 v Čačinovič Vogrinčič 2010)

Lüssi (ibid.) govori o tem, da je pomembno, da se socialna delavka potruži razumeti uporabnike in da poskrbi, da so udeleženi v problemu. Pomembno je tudi, da socialna delavka skrbno ravna z besedami ter poskrbi za jasnost in razumljivost povedanega.

Lüssi (1991: 183, lasten prevod) pa je poudaril tudi pomembnost neverbalnega jezika, ki ga izražamo z mimiko, gestami, govorom, telesom in podobnim, saj je to zelo poučno, dejansko bistvenega pomena za razumevanje problemov. Pravi, da pri telefonskem pogovoru manjka ta neverbalni vidik komunikacije, zato je takšen pogovor veliko slabši kar se tiče prepoznavanja in reševanja problemov.

Gabi Čačinovič Vogrinčič je jezik socialnega dela umestila v slovenski prostor. To je jezik, ki se danes uporablja v socialnem delu, besede, ki ljudem vlivajo moč, ubesedijo proces dela v smeri rešitev, v smeri proti cilju. Čačinovič Vogrinčič (2003) svoje razumevanja jezika in prispevek tega k teoriji in praksi socialnega dela opisuje s pomočjo O'Hanlonove razlage. Čeprav govori o psihoterapiji, meni, da kljub temu da sta psihoterapija in socialno delo dve različni stroki, gre za iste zakonitosti, ki so se razvijale skozi zgodovino.

»Prvi val je temeljil na patologiji. Drugi val je bil usmerjen na problem in reševanje problema. Tretji val se je usmeril v rešitve in iskanje rešitev. Četrty val prihaja, vendar nihče še nima imena zanj.« (O'Hanlon 1993: 3)

Čačinovič Vogrinčič (2003) pa za četrty val pravi, da govori o usodnih spremembah v odnosu med socialno delavko in uporabnikom. Govori tudi o tem, da četrty val pomembno bogati jezik socialnega dela.

O samem jeziku Čačinovič Vogrinčič pravi: »Jezik socialnega dela je pomemben, ker ubesedi posebnosti procesov pomoči in sam koncept pomoči socialnega dela tako, da opiše ravnanje. Jezik socialnega dela je jezik za opisovanje sprememb, saj ubesedi uresničljivo, najmanjši možni korak v smeri zelenih izidov. Je jezik spoštljivih in odgovornih zaveznikov uporabnikov, ki so eksperti iz izkušenj v procesih pomoči. Jezik socialnega dela dosledno upošteva perspektivo moči; v procesu pomoči in podpore raziskujemo vire. Pri sodelovanju z drugimi strokami govorimo jezik socialnega dela, saj omogoči, da jasno opredelimo, poimenujemo posebnosti in delež socialnega dela v skupnih projektih.« (Čačinovič Vogrinčič, 2010: 239)

V istem članku (2010: 241) zapiše tezo: »Potrebujemo jezik stroke in potrebujemo odločitev, da ga bomo razvijali, uporabljali skupaj z ljudmi, ki pridejo po podporo in pomoč.« Podpre jo s petimi argumenti. Te argumente povzemam v nadaljevanju.

1. Jezik socialnega dela ubesedi proces pomoči, ubesedi, kako delamo.

Jezik socialnega dela je pomemben, ker ubesedi posebnosti procesov pomoči in sam koncept pomoči socialnega dela, in sicer tako, da opiše ravnanje. Vprašanje kako je ključno za znanost in stroko. Jezik socialnega dela pa ima in mora imeti tudi to posebnost, da ga je mogoče uporabljati skupaj z uporabnikom in v procesih sodelovanja.

2. Jezik socialnega dela je jezik za opisovanje sprememb.

Usmerja nas v raziskovanje sedanjosti in soustvarjanje prihodnosti. Pozornost preusmerja s starih problemov na nove rešitve. Raziskuje zelene izide in se ne zadržuje pri analizi problema. V socialnem delu se pridružimo človeku, da bi skupaj z njim raziskovali možne rešitve in tako opredelili potrebne spremembe. V sodobnem jeziku socialnega dela uporabljamo elemente kratke, v rešitev usmerjene družinske terapije S. de Shazerja. Temeljne predpostavke tega pristopa usmerjajo socialnega delavca oziroma socialno

delavko v intenzivno odkrivanje virov v posamezniku in v njegovem socialnem okolju ter v večanje njegove socialne moči. Uporabnik je ekspert za svoje življenje.

3. Jezik socialnega dela je jezik spoštljivih in odgovornih zaveznikov v procesih pomoči.

Jezik socialnega dela varuje enkratnost in dostojanstvo človeka, ker je pozitiven in spoštljiv. Ne ocenjuje, ne stigmatizira, ne obsoja, ne poučuje, ne razvrednoti. V jeziku, ki omogoči in varuje soustvarjanje, je uporabnik ekspert iz izkušenj, udeležen v problemu in rešitvi, sogovornik, sopotnik, sodelavec. V jeziku socialnega dela skrbno izbiramo besede, da ne bi ranili, ponižali. Jezik socialnega dela omogoči, da se soustvari večglasna skupnost, da se slišijo vsi glasovi, da vsi glasovi dobijo kompetentnost in moč in se soustvarijo rešitve, ki jih nihče ni mogel niti slutiti. Soustvarjanje pomoči v socialnem delu ni mogoče, če ne zagotovimo spoštljivega sodelovanja z uporabniki, ki so eksperti iz izkušenj.

4. Jezik socialnega dela upošteva perspektivo moči

Omogoči, da nihče ne ostane brez besed, ko raziskuje lastno kompetentnost, vire moči, pogum, darove in lastni delež v soustvarjalnem procesu. Čačinovič Vogrinčič meni, da socialnega dela ni, če ga ne delamo iz perspektive moči. Upoštevanje perspektive moči nas usmeri, da v prispevku uporabnice, strokovnjakinje iz izkušenj, spoštljivo iščemo njeno moč, njene vire. Avtorica pri tem argumentu izhaja iz zapisov Denisa Saleebeya, ki govori o praksi, ki upošteva perspektivo moči in navaja, kako to doseči. Jezik perspektive moči tudi ubesedi spremembe v družbi in je zato še toliko pomembnejši.

5. Pomen jezika socialnega dela v sodelovanju z drugimi strokami

Jezik socialnega dela omogoči, da jasno opredelimo in poimenujemo posebnosti in delež socialnega dela v skupnih projektih. Nobene potrebe ni več, da bi bili socialni delavci brez besed, ko govorijo o svoji stroki, saj sta znanost in stroka razvila koncepte, v katerih se jasno definirajo identiteta socialnega dela in posebnosti socialno delovne teorije o praksi. Pomembno je, da jezik socialnega dela razvijamo in krepimo, da ga uporabljamo vsakokrat, ko govorimo o socialnem delu, da bi lahko v skupnih projektih z drugimi strokami soustvarili učinkovite projekte pomoči. (Čačinovič Vogrinčič 2010: 241-245)

2.4 KONCEPT DELOVNEGA ODNOSA IN IZVIRNI DELOVNI PROJEKT POMOČI

Koncept delovnega odnosa in izvirni delovni projekt pomoči sta koncepta, ki se v socialnem delu v zadnjih letih vedno bolj uporabljata. Razvita sta bila v Sloveniji, njuna avtorica pa je Gabi Čačinovič Vogrinčič. Ta koncepta danes predstavljata osnovo socialnega dela v okviru fakultete. O njiju se učimo in ju preizkušamo na vajah, uporabljamo ju v okviru prakse, pri delu z uporabniki. Mislim, da je njun prispevek v socialnem delu velik, saj strokovnjaku omogočata, da se človeku približa in skupaj z njim soustvarja želene izide, saj je človek tisti, ki ve, kaj je najbolje zanj in česa si resnično želi. Čeprav koncept študentje in socialni delavci v Sloveniji poznamo, se mi zdi zaradi teme diplomske naloge nujno koncept na tem mestu še enkrat povzeti, saj ga razumem kot temeljni socialno delovni koncept ravnanja.

Vzpostavitev delovnega odnosa je prva naloga socialnega delavca. Ta je definiran kot odnos med socialno delavko in uporabnikom. Predstavlja oporo socialni delavki, da lahko vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov. Udeležene v procesu definira kot sodelavce v skupnem projektu, ki imajo nalogo, da soustvarijo deleže v rešitvi. Omogoči, da je ustvarjanje rešitev za kompleksne probleme ljudi vsakokrat znova zastavljeno kot izviren delovni projekt. (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 9)

Elementi delovnega odnosa so:

- dogovor o sodelovanju,
- instrumentalna definicija problema (Lüssi 1991) in soustvarjanje rešitev,
- osebno vodenje (Bouwkamp, Vries 1995).

Dogovor o sodelovanju je uvodni ritual. Z njim se začne projekt pomoči v socialnem delu, ki omogoči vzpostavljanje delovnega odnosa. Pomembno je, da je izrečen in jasan. Dobro je, če se ga udeležijo vsi udeleženi v problemu. Vsebuje pristanek o sodelovanju tu in zdaj, dogovor o času, ki ga imamo na voljo in o delovnem odnosu; o tem, kako bomo delali. Najprej socialna delavka opiše svojo vlogo in vlogo vseh udeleženi v problemu. S tem pojasni koncept delovnega odnosa. Njena naloga je, da vzpostavi in varuje varen prostor za delo, v katerem vsakdo pride do besede, da bi problem bolje razumeli in soustvarili odločitve. Pomembno je tudi delo v sedanjosti, raziskovanje tistega, kar je mogoče storiti zdaj. Uporabniki imajo odgovornost za lastni delež pri soustvarjanju rešitve. Dogovor je

pomemben, ker postavi socialnodelovni okvir, ki torej že vsebuje koncept »biti udeležen v definiciji problema in soustvarjanju rešitev« in sporočilo, da je pomembno, da tukaj in zdaj začnemo proces soustvarjanja rešitev.

Instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev sta temelja delovnega odnosa. Bistvo je naloga socialnega delavca, da ustvari proces pomoči, v katerem uporabniki ali udeleženi v problemu raziskujejo svoj delež v rešitvi. Vsak uporabnik vstopi s svojo definicijo problema, socialni delavec pa doda svoje videnje. Tako se začne oblikovanje delovne definicije možnega, uresničljivega. V središču sta dialog in sodelovanje. Delovni odnos zagotavlja brezpogojno spoštovanje osebne izkušnje, ustvarjanje pogojev, v katerih je samoumevna izhodiščna točka raziskovanja vsakokratna izkušnja. Vpeljujejo in vzdržujemo procese razumevanja, da bi se dogovorili o uresničljivem.

Osebnostno vodenje je naloga socialne delavke, saj socialnodelovno ravnanje pomeni vodenje k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam oziroma k dobrim izidom. Socialni delavec v neposredni komunikaciji raziskuje zgodbe uporabnikov skupaj z njimi tako, da v pogovoru, če je že mogoče, vodi k postopnemu oblikovanju zaželenih izidov. Socialna delavka se osebno odziva; podeli svoje izkušnje ali zgodbo, ki odpira alternativen pogled na možne rešitve.

Tako opredeljen delovni odnos težko vzdržujemo in ohranimo, če se v praksi ne opremo še na štiri pomembne sodobne koncepte v socialnem delu. Ti so:

- perspektiva moči (Saleebey 1997),
 - etika udeležnosti (Hoffman 1994),
 - znanje za ravnanje (Rosenfeld 1993),
 - ravnanje s sedanostjo ali koncept so-navzočnosti (Andersen 1994).
- (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 9)

Koncept delovnega odnosa je dopolnjen s konceptom izvirnega delovnega projekta pomoči, ki ga soustvarimo v delovnem odnosu. Soustvarjene rešitve, zaželeni razpleti, ki se oblikujejo v delovnem odnosu, se prevajajo v akcijo, v dejanja, v konkretne korake, ki udeležanji dogovore.

Projekti so IZVIRNI, ker se oblikujejo vsakokrat posebej in na novo za vsakega uporabnika (družino, skupino) posebej. Soustvarjeni so skupaj z njimi in zanje. Socialno

delo kot stroka se mora odzvati na drugačnosti, posebnosti in ustvariti nove možnosti tam, kjer prej ni bilo mogoče najti rešitev.

Projekti so DELOVNI, ker v vsakdanjem jeziku in življenju ljudi konkretizirajo dogovorjene spremembe, naloge, delež posameznika in roke. Dogovorijo pa se tudi za naslednji sestanek. Poudarek je na delu, torej sodelovanju, na aktivnostih, ki sledijo iz opravljenega dela v delovnem odnosu.

Govorimo o PROJEKTIH, ker tečejo v času in so usmerjeni k dobrim izidom ali zaželenim razpletom. V projektu zapišemo ugotovljene razlike, ne le konkretnih nalog. Tudi minimalne spremembe v procesu napredovanja k rešitvam.

Izvirni delovni projekt pomoči na socialnodelovni način ubesedi ravnanje v socialnem delu. Dopolni delovni odnos in se v njem vedno znova nadaljuje. V njem zapišemo proces reševanja skupaj z uporabniki, za njih in za nas.

(Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 15-16)

2.5 KONCEPT PERSPEKTIVE MOČI

Kot posebno poglavje bi rada izpostavila koncept pomoči v socialnem delu. Kako kot socialni delavci delamo s perspektive moči, kako najdemo moč v uporabniku in njegovem okolju, kako to moč krepimo in kaj ta moč sploh je. Menim, da je to eden izmed najpomembnejših konceptov v socialnem delu, ki bi ga morali socialni delavci pri svojem delu uporabljati ves čas, ne glede na to, s kakšnimi uporabniki delajo in na katerem področju. Mislim, da če socialna delavka dela skozi perspektivo moči, to veliko pripomore k doseganju ciljev uporabnikov in k boljši kvaliteti njihovih življenj.

Perspektivo moči je razvil Dennis Saleebey in jo poimenuje »strengths perspective«. O njej pravi (1997:3 v Čačinovič Vogrinčič, 2002: 94): »Praksa, ki temelji na perspektivi moči, pomeni, da bo vse kar delaš kot socialni delavec, delavka, utemeljeno s tem, da pomagaš odkriti, olepšati, raziskati in izkoristiti klientovo moč in vire, ko mu pomagaš, da doseže svoje cilje, uresniči svoje sanje in razbije okove oviranosti in nesreč ... Formula je preprosta: mobilizirati klientovo moč (talente, znanja, sposobnosti, vire) s ciljem podpreti njihova prizadevanja, da dosežejo svoje cilje in vizije in klienti bodo imeli boljše kvaliteto življenja, tako, ki bo v skladu z njihovimi koncepti kvalitete. Čeprav je recept preprost, mu sledi trdo delo.«

Bistvo tega je, da socialni delavci podpremo uporabnike v tistem, v čemer so dobri, jih pohvalimo in jim pomagamo, da v sebi odkrijejo moč, da uresničijo tisto, kar se jim zdi pomembno.

Saleebey predstavi leksikon moči, ki ga v slovenščino prevaja Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008: 9). Saleebey (2009: 9) pravi, da imajo jezik in besede moč, da lahko dvigujejo in navdihujejo ali pa demoralizirajo in uničujejo. Vsak pristop v praksi govori jezik, ki ima na koncu lahko močan vpliv na to, kako uporabniki mislijo o sebi in kako se obnašajo. Ne samo to, naš profesionalni slog ima tudi velik vpliv na način, kako mi gledamo na uporabnike, njihov svet in njihove težave. Pri pristopu iz perspektive moči so besede pomembne, saj nas usmerjajo k temu, da smo hvaležni za prednosti posameznika, družine in skupnosti.

Leksikon vsebuje sedem temeljnih načel in konceptov:

- socialna krepitev [empowerment],
- včlanjenost [membership],
- moč okrevanja [resilience],
- celjenje in celostnost [healing and wholeness],
- dialog in sodelovanje [dialogue and collaboration],
- odpoved temu, da ne verjamemo [suspension of disbelief].

(Saleebey 2009: 9-15)

Uporabniki prihajajo k nam po pomoč velikokrat tudi zaradi tega, ker so odvisni od drugih in jim tako primanjkuje moči.

Pomembno se mi zdi, da uporabnike vključimo v proces reševanja njihovih problemov in da jim omogočimo, da izkusijo, kako lahko sami gledajo s perspektive moči. »Eno od pomembnih načel metode krepitev moči je aktivna udeležba uporabnikov pri reševanju njihovih socialnih problemov na način, da jih povabimo, da spregovorijo o svoji izkušnji, da postanejo raziskovalci ipd. S tem, ko jih naredimo vidne, slišane, ko spregovorijo, jim omogočimo izkušnjo samovrednotenja. To je ena od strategij krepitev moči.« (Humljan Urh 2013:117)

Kot pravi Srečo Dragoš, ko piše o krepitvi moči (2008: 36): »Pogosto pozabljamo, da je človek družbeno bitje, kar pomeni, da je odvisen od drugih (ljudi in stvari). Zato je popolna

neodvisnost posameznika neuresničljiva, celo nepredstavljiva. Šele odvisnost od drugih nas napravi socialna bitja.«

Naša naloga je, da jim krepimo moč in jim tako pomagamo, da se vsaj nekoliko osamosvojijo oz. kot pravi Dragoš (2008: 36) v nadaljevanju: »V nobenem primeru ne moremo spremeniti narave interakcije kot take, ki je odnos odvisnosti. Zato pri krepitvi moči uporabnikov ne gre zgolj za odpravljanje njihove odvisnosti nasploh, temveč za spreminjanje tipa ali stopnje konkretnih razmerij odvisnosti.«

3 IZOBRAŽEVANJE ZA SOCIALNE DELAVKE

3.1 ŠTUDIJ NA FAKULTETI ZA SOCIALNO DELO V LJUBLJANI

Pri svojem raziskovanju sem intervjuvala študente s svoje fakultete. Ker mislim, da je njihovo znanje v veliki meri odvisno od tega, kaj se naučijo na fakulteti, predstavljam študij na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani.

Izobraževanje za socialno delo v Sloveniji obstaja že več kot pol stoletja. Leta 1955 je bila ustanovljena Šola za socialne delavce z dveletnim programom. Nato se je v 70-ih letih vključila v Univerzo v Ljubljani kot višja šola. Leta 1992 se je uveljavil štirileten program in pa tudi podiplomski programi specializacije. Leta 1995 je postala visoka strokovna šola, leta 2003 pa fakulteta. Takrat sta se začela razvijati tudi magistrski in doktorski študij (Fakulteta za socialno delo, 2016: O fakulteti, Fakulteta, Poslanstvo)

Izobraževanje socialnih delavcev v Sloveniji poteka v okviru Univerze v Ljubljani, na Fakulteti za socialno delo. To je edina fakulteta v Sloveniji, na kateri imamo študij socialnega dela. Program na fakulteti je štiriletni. Potem sledi diploma, po diplomi pa lahko študij nadaljujemo na magistrski in doktorski stopnji.

Po prvih dveh letih študija si študentje izberejo smer oz. modul. To pomeni, da imajo večino predmetov s tega področja, nekateri pa so skupni za vse študente. Moduli, ki so na voljo so: Socialno delo z mladimi, Socialno delo s starimi ljudmi, Psihosocialna podpora in pomoč, Socialna pravičnost in vključevanje, Duševno zdravje v skupnosti, Socialno delo v delovnem okolju (Fakulteta za socialno delo, 2016: Izobraževanje, Dodiplomski študij, Študijski program, Program 1. stopnje).

Pomemben del študija sta praktično delo in usposabljanje za socialnodelovne spretnosti. Študentje in študentke so ves čas vključeni v praktične, raziskovalne in razvojne projekte (Fakulteta za socialno delo 2011: O fakulteti, Fakulteta, Poslanstvo).

V okviru študija imajo študentje vsako leto obvezno prakso. V prvem in drugem letniku ta obsega po 100 ur letno, v tretjem 240 ur in v četrtem 80 ur. Študentje lahko sami izbirajo kje bodo opravljali prakso. Fakulteta vsako leto izda razpis učnih baz, med katerimi lahko izbirajo, ali pa se za opravljanje prakse dogovorijo sami z drugo učno bazo.

Strokovni naziv, ki ga študentje pridobijo po zaključenem študiju, je:

- diplomirana socialna delavka (UN), dipl. soc. del.
- diplomirani socialni delavec (UN), dipl. soc. del.

3.2 ŠTUDIJ NA DRUGIH EVROPSKIH UNIVERZAH

Intervjuvala pa nisem le študentov s Fakultete za socialno delo v Ljubljani, ampak tudi študente drugih evropskih fakultet za socialno delo. Ker so si med sabo različne in študentom podajajo različna znanja, v nadaljevanju predstavljam tudi fakultete, na katerih študirajo študentje, ki sem jih intervjuvala za svojo raziskavo. Menim, da je program študija na fakulteti velik dejavnik pri tem, kakšna znanja pridobijo študentje in kakšna znanja si še želijo in jih morda tudi iščejo izven fakultete. Pri predstavitvi študija se osredotočam predvsem na prvostopenjski, to je dodiplomski študij, ker sem v vzorec večinoma zajela študente dodiplomskega študija in ker nekatere izmed teh fakultet nimajo podiplomskega študija socialnega dela in jih tako ne bi mogla primerjati. Pa tudi zato, ker sem imela kar precej težav pri pridobivanju informacij o poteku študija s spletnih strani fakultet.

3.2.1 UNIVERZA UPORABNIH ZNANOSTI ALICE SALOMON BERLIN

(Alice Salomon Hochschule Berlin, Socialno delo, Berlin, Nemčija)

Na Univerzi uporabnih znanosti Alice Salomon v Berlinu se med drugimi programi lahko študira tudi socialno delo. Ta univerza je poimenovana po Alice Salomon – pionirki socialnega dela in borki za pravice žensk, ki je ustanovila prvo šolo za socialno delo-predhodnico te šole.

Dodiplomski študij socialnega dela na ASH traja sedem semestrov, torej tri leta in pol, vendar pa sta zadnja dva semestra namenjena pisanju diplome. (Alice Salomon Hochschule 2016: Studienangebot, Bachelorstudiengänge, B. A. SozialeArbeit, Studienstruktur, Studiendauerund Struktur, lasten prevod)

Zanimivo se mi zdi, da lahko študentje s študijem pričnejo tudi v zimskem semestru in da si v vsakem semestru sami izberejo, katere predmete bodo obiskovali. Obstajajo le pogoji za nekatere predmete, ki jih je potrebno opraviti, preden pričneš obiskovati druge.

Predmeti, ki jih opravljajo študentje, prinašajo različno paleto znanj. Zajemajo znanja na naslednjih področjih: svetovanje in vodenje, socialno delo v podjetjih, izobraževanje, izobraževanje v delovnem okolju, delo v skupnosti, zdravje in bolezni, medkulturno delo, delo z najstniki in mladimi odrasli, delo na projektih, intervencije v kriznih situacijah, menedžment, materialna in zakonska pomoč ter vodstvo, migracije, preventiva, vodenje primerov, okrevanje, socialna administracija, ulično delo – mobilno delo z mladimi ljudmi, odvisnosti. (Alice Salomon Hochschule 2016: Studienangebot, Bachelorstudiengänge, B. A. SozialeArbeit, AllgemeineInformationen, Berufliche Perspektiven, lasten prevod)

Študentje prvič opravljajo prakso na koncu prvega semestra v obsegu 4 tednov, nato pa še strnjeno 5 mesecev, običajno v petem semestru. Vsa praksa skupaj tako obsega 26 tednov. Učne baze si študentje izberejo sami, vendar jim jih mora fakulteta odobriti. Poleg obvezne prakse večina študentov dela kot prostovoljci na različnih področjih socialnega dela, ali pa tam tudi opravljajo študentsko delo. (G. B., osebni pogovor z dne 14. 5. 2016 in Studienangebot, Bachelorstudiengänge, B. A. SozialeArbeit, Studieninhalte, Praxisbezug, lasten prevod)

3.2.2 FAKULTETA POLITIČNIH ZNANOSTI V SARAJEVU

(Fakultet političkih nauka, Univerza v Sarajevu, Socialno delo, Sarajevo, Bosna in Hercegovina)

Fakulteta za politične vede je del Univerze v Sarajevu. Na fakulteti je med drugimi programi tudi Odsek za socialno delo. Študij socialnega dela traja tri leta – šest semestrov, na koncu pa je potrebno tudi napisati diplomsko delo.

Študentje, ki na tej fakulteti študirajo socialno delo, se učijo veliko predmetov iz različnih strok. Veliko znanj pridobijo s področja politike in zgodovine pa tudi sociologije, psihologije, pedagogike, ekonomije, prava, metodologije ter seveda z različnih področjih socialnega dela, in teorij o socialnem delu, kot so: socialna politika, teorije socialnega dela, socialno delo s posameznikom, z mladostniki, z družino, s starejšimi, s skupinami, v lokalni skupnosti, z ljudmi s posebnimi potrebami, ipd. (Fakultet političkih nauka Sarajevo 2015: Studiji, I. cikel studija, Odsjek za socijalni rad, Aktuelni nastavni planovi i programi, Bachelorstudij 2015/2016, Odsjek socijalni rad – Bachelor, lasten prevod).

Študijska praksa se opravlja v drugem in tretjem letniku, vsakič po deset delovnih dni, kar je skupno 80 ur na letnik. V drugem letniku jo morajo študentje opravljati v ustanovah socialne zaščite, nevladnih organizacijah, zdravstvenih in izobraževalnih ustanovah in drugih ustanovah pod mentorstvom socialne delavke. V tretjem letniku pa jo morajo opravljati na centru za socialno delo (ibid.).

3.2.3 FAKULTETA ZA ZDRAVSTVENE VEDE V ESKISEHIRU

(Faculty of Health Sciences, Anadolu University, Department of Social Services, Eskisehir, Turčija)

V okviru Univerze Anadolu v mestu Eskisehir v Turčiji je razpisan program študija Socialnih storitev. Dodiplomski študij traja osem semestrov, torej štiri leta. Predmeti zajemajo vse od filozofije, ekonomije, matematike, sociologije, zgodovine, maternega jezika, psihologije, statistike ... Veliko je splošnih predmetov iz drugih strok, takšnih, ki se jih pri nas učimo v gimnazijah. S področja socialnega dela pa študentje obiskujejo predmete, pri katerih se učijo o delu na različnih področjih socialnega dela (o delu s starimi, z begunci, v šolah, o terenskem delu, psihiatriji v socialnem delu, delu z ljudmi s posebnimi potrebami, delu z družinami, administraciji, itd.). Kar se mi je zdelo posebej zanimivo, je to, da študentje obiskujejo predmet, ki se imenuje »komunikacijske sposobnosti« [Communication Skills]. (Anadolu University 2016: Academics, Faculties, Faculty of Health Sciences, Department of Social Services, Course Structure Diagram with Credits, lasten prevod). Tega se na primer na naši fakulteti ne učimo v okviru samo temu namenjenega predmeta, ampak menim, da so takšna znanja ključnega pomena pri delu z ljudmi. Pri nas pa imamo to zastavljeno malo drugače, saj se učimo o pogovoru v socialnem delu v okviru drugih predmetov, ki se nadgrajujejo. To je morda celo bolje, saj je tako učenje o pogovoru vključeno v vsa leta študija.

Na tej fakulteti imajo študentje prakso le v zadnjem letniku, skozi celo leto, vsak teden po osem ur, kar je skupno 320 ur. V vsakem semestru menjajo učno bazo. Lahko izrazijo svoje želje, na katerem področju želijo opravljati prakso, vendar na koncu o tem odloča fakulteta. Tekom prakse morajo opravljati različne naloge, ki jih morajo tudi zapisati in o njih pripraviti dokumentacijo. Te naloge so precej podobne kot pri nas: predstavitev učne baze, raziskovanje o organizaciji (s čim se ukvarja, kakšna je vloga socialnih delavcev v tej organizaciji, zakoni, ki se jih morajo držati ...), skupinski projekt, intervencija, pogovor z

uporabnikom in načrt dela v prihodnje ... Večina študentov poleg te obvezne prakse dela tudi prostovoljno v različnih organizacijah socialnega dela. (B. N. K., osebni pogovor z dne 13. 5. 2016)

3.2.4 FAKULTETA ZA UPORABNE ZNANOSTI V HELSINKIH

(Metropolia University of Applied Sciences, Social Services, Helsinki, Finska)

Tudi v Helsinkih, na Finskem, študij socialnega dela poteka kot program Socialnih storitev v okviru Fakultete za uporabne znanosti. Dodiplomski študij traja štiri leta.

Študij temelji na pridobivanju znanj in kompetenc s področij etike, komunikacije, interakcije, svetovanja in vodenja, kritične presoje, raziskovanja in razvijanja novih znanj, dela v skupnosti in vodstvenih funkcij. Po končanem študiju so študentje sposobni dela z različnimi skupinami uporabnikov. Zmožni so analizirati družbene pojave in razumeti njihov pomen za življenje in blaginjo ljudi. Sposobni so tudi prevzemati naloge, ki zahtevajo razvojne in vodstvene sposobnosti, spodbujanje socialnega vidika v okviru socialnih storitev, kot tudi delo v multidisciplinarnih timih. (Helsinki Metropolia University of Applied Sciences 2016: Information on Degree Programmes, Bachelor's Degrees, Full-time studies, Curricula division by fields of study and degree programmes, Education in Finnish, Social services, Programme, lasten prevod)

Študentje imajo prakso vsako leto. V prvem in drugem letniku jim učno bazo določi fakulteta. Lahko povedo svoje želje, vendar na koncu odločitev ni njihova. V tretjem letniku si sami izberejo učno bazo, ta pa je lahko kjerkoli, kjer delajo socialni delavci. Praksa v četrtem letniku mora biti prostovoljno delo, s katerim lahko pričnejo že po končani praksi v drugem letniku in ga lahko opravljajo skozi celoten preostanek študija. V prvem letniku večina študentov prakso opravlja v vrtcih ali šolah. Pred tretjim letnikom ne smejo delati na področju varstva otrok ali postpenale. V prvem letniku imajo 200 ur prakse, v drugem 320 ur, v tretjem 480 ur in v četrtem 200 ur, kar je skupno 1200 ur prakse tekom študija. (K. L., osebni pogovor z dne 14. 5. 2016)

3.2.5 FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE V STOCKHOLMU

(Faculty of Social Sciences, Department of Social Work, Stockholm University, Stockholm, Švedska)

Dodiplomski študij socialnega dela na tej fakulteti traja tri leta. Zadnji semester je namenjen pisanju diplomskega dela. To je kot nekakšen obširen esej, saj morajo že leto pred tem napisati nalogo na podoben način, le da v krajšem obsegu. V okviru študija se učijo predmete s področja prava, psihologije, sociologije, socialne politike, zakonov Evropske unije in seveda veliko predmetov s področja socialnega dela. Veliko predmetov temelji na švedskem sistemu socialnega varstva in na tem, kako delujejo zakoni. (M. H., osebni pogovor z dne 14. 5. 2016)

V petem semestru imajo obvezno študijsko prakso, ki jo opravljajo v različnih organizacijah, v katerih je prisotno socialno delo. Praksa traja petnajst tednov oziroma skupaj 600 ur. Študentje si lahko sami izberejo, v kateri organizaciji želijo opravljati prakso, vendar pa jim mora fakulteta to potrditi. Imajo tudi možnost, da jo opravljajo v Indiji. (ibid.)

3.2.6 FAKULTETA ZA UPORABNE ZNANOSTI V BREDI

(Avans University of Applied Sciences, Department of Social Work, Breda, Nizozemska)

Študij socialnega dela na tej fakulteti traja štiri leta. Po končanem prvem letniku si študentje izberejo smer. Izbirajo lahko med naslednjimi smermi: Socialno in kulturno delo, Socialno pedagoško delo in Družbeno socialno delo. Predmeti, ki jih obiskujejo, so: sociologija, psihologija, pravo ... ter seveda veliko drugih, ki so neposredno povezani s socialnim delom, kot so delo z mladimi, kreativnost, komunikacija, etika. Vse, kar lahko uporabiš, da bi naredil družbo boljšo, pa tudi sposobnosti, kako doseči kompromise med različnimi skupinami in kako organizirati razne socialne dogodke. (M.G., osebni pogovor z dne 17.5.2016)

Tekom študija se študentje usposobijo za delo socialnega delavca. Naučijo se, kako ponuditi pomoč in kako vliti ljudem moč. Naučijo se delati v optimalno korist uporabnika, kot je to mogoče v družbi. Pri delu sodelujejo z uporabniki, njihovim okoljem in drugimi strokovnjaki. Reševanja težav se naučijo predvsem skozi praktične izkušnje. Pri svoji praksi in pri projektih sodelujejo s strokovnjaki. Naučijo se, kako priti do pogovora z ljudmi, kakšna je vloga socialnih delavcev ter s kom lahko sodelujejo. (Avans Hogeschool

2016: Studeren, Opleidingzoeker, Voltijd, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening Breda, Voltijdopleiding in Breda, lasten prevod)

Tudi na tej fakulteti imajo študentje obvezno prakso. Začne se že v prvem letniku, kot prostovoljno delo, v obsegu 84 ur. V drugem letniku pol leta, dvakrat tedensko, v tretjem letniku pa celo leto, 4 dni na teden. V drugem semestru tretjega letnika imajo študentje možnost, da prakso opravljajo v tujini, če tako želijo. V četrtem letniku prakse ni. Prakso lahko študentje opravljajo v socialnih organizacijah, vladnih organizacijah, neprofitnih organizacijah, fundacijah, skupnostnih centrih, športnih klubih, glasbenih organizacijah ... pravzaprav povsod, kjer je vsaj malo prisotno socialno delo. Vse učne baze si študentje izberejo sami, vendar morajo biti odobrene s strani fakultete. (M.G. osebni pogovor z dne 17. 5. 2016)

3.2.7 FAKULTETA ZA IZOBRAŽEVANJE IN PSIHOLOGIJO V GIRONI

(Faculty of Education and Psychology, Social work, Univerza v Gironi, Girona, Španija)

Dodiplomski študij socialnega dela na tej fakulteti traja štiri leta. Študentje poleg predmetov, ki so povezani s socialnim delom, poslušajo tudi predmete, kot so ekonomija, izobraževanje, pravo, psihologija, sociologija ... (M. C. G., osebni pogovor z dne 19. 5. 2016)

Praktični študij je sestavljen iz treh delov: prakse na učnih bazah, seminarjev v smislu supervizije prakse (srečanja na fakulteti tekom prakse) in vaj na primerih (znotraj seminarjev). Praksa na učnih bazah poteka na centrih za socialno delo, ki se odločijo, da bodo sprejeli študente. Vsak študent dobi tudi svojega mentorja, ki mora biti socialni delavec. Cilj prakse je, da študentje pridobijo čim več praktičnih izkušenj in opravijo naloge, ki so predpisane s strani fakultete. Naučijo se ukrepov, ki jih izvaja center (na institucionalni, pravni in organizacijski ravni, kot tudi posegov v lokalno in socialno okolje, itd.), opazujejo, kako se v centrih dela socialno delo (metode, naloge in funkcije), udeležujejo se pogovorov s posamezniki in z družinami ter obiskov na domu, pripravljajo načrte dela ter spremljajo primere, učijo se postopkov, za katere so pristojni centri, udeležujejo se sestankov delovnih skupin, učijo se o sodelovanju z drugimi institucijami, udeležujejo se programov za skupine, ki se izvajajo v okviru centrov, ves čas prakse pa

morajo tudi pisati dnevnike in pripraviti zaključno poročilo. Študentje imajo prakso samo v prvem semestru četrtega letnika. Celotna praksa obsega 450 ur in se razdeli na 380 ur prakse na učnih bazah (štiri dni tedensko, 15 tednov po približno 25 ur na teden), 30 ur supervizijskih seminarjev (osem tednov enkrat tedensko po tri ure in enkrat po šest ur) in 40 ur za pripravo dnevnikov in vse potrebne dokumentacije (30 ur za pisanje dnevnika in 10 ur za pripravo ostale dokumentacije). (M. C. G., osebni pogovor z dne 19. 5. 2016 in University of Girona, Faculty of Education and Psychology 2012: Presentació del pràcticum, Característiques específiques del pràcticum de l'estudi, Grau Treball Social, lasten prevod)

3.2.8 PRAVNA FAKULTETA V ZAGREBU

(Pravni fakultet Svjeučilišta u Zagrebu, Studijski centarsocijalnog rada, Zagreb, Hrvaška)

Dodiplomski študij socialnega dela na fakulteti v Zagrebu traja štiri leta. Tekom študija se študentje učijo predmetov s področja ekonomije, prava, sociologije, psihologije, socialne politike, pedagogike, menedžmenta, tujih jezikov, Kar se tiče socialnega dela pa se učijo tudi o medosebni komunikaciji, etiki socialnega dela, zgodovini socialnega dela, religijah, svetovanju, socialni medicini in psihiatriji, odvisnostih, revščini, o socialnem delu z družinami, s posameznikom, s skupinami, z ranljivimi skupinami, z otroki, s starimi, s povzročitelji kaznivih dejanj ... (Pravni Fakultet u Zagrebu 2007: Prediplomski študij, Predmeti, Socijalni rad, Svi semestri, lasten prevod)

Od drugega letnika naprej imajo študentje v okviru fakultete obvezno prakso. Učne baze so določene s strani fakultete in študentje izberejo eno izmed njih, ali pa si za opravljanje prakse sami poiščejo organizacijo, ki mora biti odobrena s strani fakultete. Ves čas prakse morajo študentje pisati dnevnik in opravljati druge naloge, določene s strani fakultete.

V drugem letniku lahko prakso opravljajo na področju socialnega dela z družino ali pa na področju socialnega dela s posameznikom. Praksa obsega 60 ur, od teh je 10 ur namenjenih orientacijskim dnevom na fakulteti, kjer se študentje seznani s svojimi obveznostmi v času prakse in spoznajo vse možne učne baze. 10 ur pa je namenjenih supervizijam na fakulteti, ki se odvijajo istočasno kot 40 ur prakse v učni bazi.

V prvem semestru tretjega letnika praksa poteka na področju svetovanja in obsega 30 ur (8 ur za orientacijske dni, 20 ur prakse na učni bazi in 2 uri, ki sta namenjeni diskusiji v skupinah na fakulteti po opravljeni praksi). V drugem semestru tretjega letnika je število ur prakse razporejeno enako kot v prvem semestru, le da tokrat študentje opravljajo prakso na področju socialne gerontologije (socialnega dela s starimi).

V prvem semestru četrtega letnika morajo študentje opravljati prakso na področju socialnega dela z mladimi, katerih obnašanje je družbeno nesprejemljivo ali pa na področju socialnega dela v organiziranju skupnosti. Praksa traja tri tedne, 6 ur dnevno, kar je skupaj 90 ur.

V drugem semestru četrtega letnika poteka praksa na področju dela z osebami s posebnimi potrebami in traja 30 ur (6 ur priprav na fakulteti, 20 ur na terenu in 4 ure za vodenje dnevnikov ter priprave nalog).

Celotna praksa med študijem tako zajema 240 ur, vendar pa je dejanske prakse na učni bazi le 190 ur. (ibid. in M. G., osebni pogovor z dne 14. 5. 2016).

3.3 PRIMERJAVA ŠTUDIJA IN PRAKSE V OKVIRU FAKULTET

Če med sabo primerjam študij na vseh teh fakultetah v različnih evropskih mestih, lahko opazim veliko podobnosti, hkrati pa tudi razlik. Na samem začetku se mi zdi zanimivo to, da se na vseh fakultetah izobražuje študente, ki bodo po končanem izobraževanju lahko delali kot socialni delavci, vendar pa se imena programov na posameznik fakultetah razlikujejo, prav tako so na različnih fakultetah. Ugotovila sem, da je od vseh omenjenih fakultet le naša, slovenska, posebej za socialno delo. V drugih državah se socialno delo študira na različnih fakultetah, vse od fakultet za uporabne znanosti (Berlin, Nemčija; Helsinki, Finska; Breda, Nizozemska), fakultete političnih znanosti (Sarajevo, Bosna in Hercegovina), za družbene vede (Stockholm, Švedska), za izobraževanje in psihologijo (Girona, Španija) in kar me je najbolj presenetilo, tudi na fakulteti za zdravstvene vede (Eskisehir, Turčija) ter celo na pravni fakulteti (Zagreb, Hrvaška).

Predmetniki se med sabo razlikujejo, a osnove so enake. Kar se mi zdi logično, je to, da je večina predmetov specifičnih za različna področja in znanja socialnega dela. Na vseh omenjenih fakultetah se študentje učijo tudi osnov psihologije, sociologije, prava, pedagogike in tudi ekonomije.

Glede prakse ugotavljam, da se ta precej razlikuje že po številu ur. Razlike so res ogromne. Tako celotno število ur prakse v vseh letih niha vse od 160 ur (Sarajevo) ali 190 ur (Zagreb) do 1200 ur (Helsinki). Za primerjavo – na naši fakulteti imamo študentje skupno 520 ur prakse.

Razlikujejo pa se tudi po sami vsebini ter učnih bazah. Kar mi je všeč, je to, da imajo študentje v vsakem letniku določeno, na katerem področju morajo opravljati prakso, znotraj tega pa lahko sami izberejo učno bazo, kot imajo to na fakulteti v Zagrebu. Mislim, da se tako zagotovi, da dobijo več raznolikih izkušenj, hkrati pa imajo svobodo izbire. Če učne baze niso vsaj okvirno določene, se lahko zgodi, da si bo kakšen študent vsako leto izbral isto učno bazo, kar pa se mi ne zdi ravno dobro za širino posameznikovega pogleda na socialno delo.

Na naši fakulteti, praksa ni sestavljena samo iz ur na učni bazi, ampak tudi iz priprav na prakso v obliki predavanj in iz srečanj na fakulteti v času prakse. Podobno je tudi na drugih fakultetah. Na primer v Gironi imajo supervizijska srečanja na fakulteti v času prakse in vaj na primerih znotraj seminarjev. Podoben sistem kot pri nas imajo tudi v Zagrebu.

4 PROBLEM

V času svojega študija sem večkrat slišala pripombe drugih študentov, da so opazili, da socialne delavke in delavci v praksi ne uporabljajo znanj, ki se jih naučimo na fakulteti. Sama se sicer skozi svoje izkušnje v praksi socialnega dela s tem nisem srečala. Socialne delavke, s katerimi sem sodelovala, so uporabljale sodobne teorije socialnega dela, torej tiste, ki sem se jih tudi sama učila na fakulteti. Kljub temu se mi je večkrat porodilo vprašanje, zakaj prihaja do slabe povezanosti prakse s teorijo in nedoslednosti uporabe teorije v praksi.

Menim, da je v socialnem delu zelo pomembno, da se teorija in praksa med sabo povezujeta. Teorijo vidim kot smernice, kot neko podlago za delo v praksi. Mislim, da nam daje teorija vsa potrebna znanja, ki ustvarijo okvir, kako bi naj delali v socialnem delu. Praksa pa to dopolni s tem, ko skozi izkušnje dela z ljudmi vidimo, kako so znanja uporabna in jih prilagajamo vsakemu posamezniku posebej. Menim tudi, da so praktične izkušnje tiste, iz katerih se lahko učimo in vidimo, kakšna znanja nam še manjkajo, kar pa lahko prispeva k razvijanju novih znanj. To je moj pogled na odnos med teorijo in prakso, zanima pa me, kako to vidijo drugi študentje socialnega dela.

Nina Mešl (2007: 67) pravi, da je pomembna razlika med dobro in slabo prakso socialnega dela uporaba teoretičnih znanj v praksi socialnega dela in da je ta pogosto delna, nereflektirana in dopolnjena z zdravorazumskimi razlagami in ukrepi.

S svojo diplomsko nalogo bi rada preverila, ali tudi študentje socialnega dela menijo, da je uporaba teoretičnih znanj v praksi nedosledna in če je, zakaj pride do tega.

Ker so se mi porajala razna vprašanja o mnenju študentov o povezanosti teorij s prakso socialnega dela, sem se odločila poiskati odgovore. O uporabi teorije v praksi socialnega dela je bilo že izvedenih nekaj raziskav, vendar pa je moja drugačna, saj sem jo želela narediti med študenti in tudi primerjati vidik slovenskih in tujih študentov, ker me zanima, kakšne so podobnosti in razlike med različnimi državami.

Kot sem omenila, se bom osredotočila predvsem na perspektivo študentov socialnega dela. V svoji diplomski nalogi bi rada raziskala, kako študenti socialnega dela razumejo svojo stroko, katera znanja se jim zdijo pomembna za delo v praksi in na kaj se oziroma se bodo

pri svojem delu v praksi opirali. Rada bi raziskala predvsem, kako študentje vidijo povezanost med teorijo in prakso socialnega dela.

Primerjala bom mnenja in izkušnje slovenskih študentov Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani z mnenji in izkušnjami študentov iz drugih evropskih fakultet.

Mislim, da lahko moja raziskava pomembno vpliva na videnje razkorakov med teorijo in prakso in na razmislek o tem, kaj bi se lahko naredilo v smeri večje povezanosti teorije s prakso socialnega dela v okviru izobraževanja. Študentom, ki so v raziskavi sodelovali, pa lahko koristi kot samorefleksija lastnih misli in občutkov kar se tiče teoretičnih znanj o socialnem delu in uporabi teh pri delu v praksi. Prav tako pa tudi kot razmislek o tem, kakšna znanja so že pridobili in kaj bi si še želeli, da bi v praksi lahko dobro delali.

Ker je osrednji problem moje diplomske naloge (ne)uporaba teorije v praksi socialnega dela, želim raziskati odnos študentov socialnega dela do uporabe teoretskega znanja v praksi, saj menim, da še vedno prihaja do preslabe povezanosti teorije s prakso socialnega dela. Zato me zanima:

- kakšna znanja so študentje pridobili v času študija in katera izmed teh znanj menijo, da bodo uporabljali pri svojem delu v praksi,
- katera znanja prepoznavajo kot pomembna za delo v praksi ter kako jih nameravajo uporabiti,
- kako študentje prepoznavajo ovire, ki so vzrok, da prihaja do preslabe povezanosti teorije s prakso socialnega dela.

5 METODOLOGIJA

5.1 VRSTA RAZISKAVE

Moja raziskava je **poizvedovalna**, saj je uvod v spoznavanje nekega novega področja problematike.

Je tudi **deskriptivna ali opisna**, saj sem raziskovala, kako študentje opisujejo svoje razumevanje teorije socialnega dela in uporabo te v praksi.

Glede na vrsto podatkov, ki sem jih zbrala, je moja raziskava **kvalitativna**, saj sem zbirala besedne opise študentov in ne številčnih podatkov. Pri takšni raziskavi osnovno izkustveno gradivo sestavljajo besedni opisi ali pripovedi, ki jih obdelamo in analiziramo na beseden način, brez uporabe merskih postopkov. (Mesec 2007: 11)

Raziskava je **empirična**, saj sem zbirala novo gradivo, ki sem ga nato uporabila za oblikovanje odgovorov na raziskovalna vprašanja.

5.2 MERSKI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV

Kot merski instrument sem uporabila vodila za polstrukturiran intervju. Vprašanja za intervju sem sestavila sama. Ker sem intervjuvala študente različnih evropskih držav, sem vprašanja prevedla tudi v angleški, nemški in hrvaški jezik. Izhajala sem iz teh vprašanj, vendar pa sem jih, glede na pogovor sproti prilagajala oziroma jim velikokrat tudi dodajala podvprašanja. Postavljala sem čim bolj odprta vprašanja, ki so mi omogočila bogate besedne opise. Včasih sem vprašanja tudi podrobneje pojasnila ali podala kakšen primer, če sem opazila, da jih intervjuvanci niso najboljše razumeli.

Vprašalnik sem razdelila v štiri sklope.

- Razumevanje socialnega dela (definicija).
- Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).
- Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

- Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri neuporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

Smernice za intervju so priložene v prilogi (priloga št. 11.1).

Vir podatkov predstavljajo odgovori študentov socialnega dela v Sloveniji in tujini.

5.3 POPULACIJA IN VZOREC

Populacijo predstavljajo študentje socialnega dela iz Slovenije in drugih evropskih držav v študijskem letu 2015/2016.

Moj vzorec predstavlja šest študentov Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani in osem študentov drugih evropskih fakultet; iz vsake fakultete po en študent. Študentje iz drugih držav, ki sem jih izbrala, študirajo na naslednjih fakultetah oziroma univerzah: Univerza uporabnih znanosti Alice Salomon Berlin (Berlin, Nemčija), Fakulteta političnih znanosti Univerze v Sarajevu (Sarajevo, Bosna in Hercegovina), Fakulteta za zdravstvene vede Univerze Anadolu (Eskisehir, Turčija), Univerza uporabnih znanosti (Helsinki, Finska), Fakulteta za družbene vede Univerze v Stockholmu (Stockholm, Švedska), Fakulteta za uporabne znanosti Univerze Avans (Breda, Nizozemska), Fakulteta za izobraževanje in psihologijo Univerze v Gironi (Girona, Španija), Študijski center socialnega dela Pravne fakultete Univerze v Zagrebu (Zagreb, Hrvaška).

Vzorec je neslučajnostni, saj vse enote niso imele enakih možnosti, da bi bile izbrane. Hkrati gre za priložnostni vzorec, saj sem raziskavo izvedla na tisti skupini ljudi, ki mi je bila najbolj dostopna. Tako sem si za vzorec izbrala študente, ki jih osebno poznam in so bili pripravljeni sodelovati ter so si vzeli čas. Izmed tujih študentov sem izbrala tiste, ki sem jih spoznala, ko sem bila na Erasmus študijski izmenjavi, ali pa jih poznam po kakšni drugačni poti.

5.4 ZBIRANJE PODATKOV

Pri zbiranju gradiva za svojo raziskovalno nalogo sem uporabila vnaprej pripravljen nestandardiziran intervju. Za čas in kraj sem se predhodno dogovorila z intervjuvanci. S Slovenci v živo ali po telefonu, s tujci pa bodisi po Facebooku ali elektronski pošti. S

slovenskimi študenti sem se dogovorila za srečanja v živo, ki sem jih opravila med 4. 4. 2016 in 13. 4. 2016. Z eno izmed tujih študentk sem se prav tako dogovorila za srečanje v živo, 6. 4. 2016, saj je trenutno na študijski izmenjavi v Ljubljani. Ker srečanje v živo z ostalimi študenti ni bilo mogoče, sem intervjuje opravila s pomočjo računalnika, po Skypu. To sem storila med 13. 4. 2016 in 22. 4. 2016.

Vse intervjuje sem opravila sama, trajali pa so od 40 do 90 minut. Intervjuji so potekali v slovenskem, hrvaškem, angleškem ali nemškem jeziku.

Pred intervjuji sem se pripravila tako, da sem si prebrala vprašanja in si zamislila možna podvprašanja. Razmislila sem tudi o tem, kakšne odgovore bi podala jaz in kakšni so še drugi možni odgovori.

Intervjuji so potekali tako, da sem intervjuvancu najprej povedala namen intervjuja in predstavila, kakšna bo tema najinega pogovora. Povedala sem jim tudi, da bodo ostali anonimni, nato pa je sledil pogovor. Med tem sem zastavljala vprašanja in podvprašanja ter kdaj tudi komentirala kakšen njihov odgovor ali ga navezala na naslednje vprašanje. Na koncu sem se jim zahvalila za sodelovanje in njihov čas.

Pri prvih dveh opravljenih intervjujih sem si sproti beležila odgovore. Nato sem ugotovila, da to povzroči počasnejše delo in da pri tem nisem tako pozorna na vsebino samega pogovora. Odločila sem se, da bom ostale intervjuje posnela. Intervjuvance sem vprašala za dovoljenje in so se strinjali. Intervjuje sem posnela s telefonom in kasneje naredila prepis. Po končani analizi sem posnetke uničila.

Ena izmed študentk me je prosila, če ji lahko vnaprej pošljem vprašanja, da se pripravi za intervju. To sem storila, vendar sem kasneje ugotovila, da morda to ni bila najboljša odločitev, saj se je zelo dobro pripravila in sem med samim intervjujem imela občutek, da so njeni odgovori preveč naučeni in morda celo preveč teoretični. Želela sem si, da bi mi odgovarjala bolj spontano, čeprav je to lahko tudi prednost in kaže na resen odnos do intervjuja.

5.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Vse zbrane podatke sem kvalitativno obdelala.

5.5.1 UREJANJE GRADIVA

Najprej sem uredila gradivo. Posnete intervjuje sem prepisala in tiste iz tujih jezikov prevedla v slovenski jezik. Nato sem jih parafrazirala, kjer je bilo to potrebno. Parafrazirala sem mašila, sleng in narečne besede. Intervjuje sem zapisala v knjižnem jeziku.

PRIMER:

Hmm ... In my opinion, the most important thing in the practice of social work is the ability to listen to people and, what else ... ah, also to make them feel comfortable and relaxed explaining their problems to you. (→ prepis intervjuja)

↓

Hm... Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela sposobnost poslušanja ljudi in kaj še ... ah, tudi da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme. (→ prevod v slovenski jezik)

↓

Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela sposobnost poslušanja ljudi, in da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme. (→ parafraziranje)

5.5.2 DOLOČITEV ENOT KODIRANJA

Nato sem določila enote kodiranja – izjave, ki so vsebinsko spadale skupaj. To sem storila tako, da sem posamezne dele stavka ločila s poševnimi (/) črtami. Nepomembne dele sem izpustila. Izbrane izjave sem nato oštevilčila z zaporednimi številkami, za vsak intervju posebej. Izjave iz intervjujev s slovenskimi študenti sem še dodatno označila s črko S, tiste iz intervjujev s tujimi študenti pa s črko T.

PRIMER:

Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela sposobnost poslušanja ljudi, in da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme. (→ urejeno gradivo)

↓

Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela /sposobnost poslušanja ljudi./ **(10)** in /da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme./ **(11)** (→ izbiranje izjav in oštevilčevanje)

Intervju: TD (→ oznaka celotnega intervjuja)

5.5.2.1 ODPRTO KODIRANJE

Najprej sem vsako enoto posebej vpisala v tabelo, ki mi je koristila za večjo preglednost pri odprtem kodiranju. Izjavam sem pripisala pojme in jim določila kategorije ter nadkategorije.

PRIMER:

Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela /sposobnost poslušanja ljudi./ **(10)** in /da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme./ **(11)**

↓

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TD 10	sposobnost poslušanja ljudi	sposobnost poslušanja ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TD 11	da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme	omogočiti uporabnikom občutek udobja in sproščenosti med pogovorom o problemih	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja

(→ vpis v tabelo, pripis pojmov, določitev kategorij in nadkategorij)

5.5.2.2 OSNO KODIRANJE

Nato je sledilo osno oziroma aksialno kodiranje, kjer sem vzpostavila hierarhijo med nadkategorijami in kategorijami. Nadkategorijam sem pripisala kategorije in njihove pojme.

PRIMER:

DEFINICIJA SOCIALNEGA DELA(→ nadkategorija)

- **LASTNOSTI SOCIALNEGA DELA** (→ kategorija)
 - multidisciplinarna znanost (TE1) (→ pojem)
 - znanost o socialnih interakcijah na mikro, makro in mezzo ravni (TF1)
 - ...
- **NALOGA SOCIALNEGA DELA**
 - pomoč (TA1, TC2, SE2)
 - ~ ljudem pri vključevanju v skupnost (TB5, SD4)
 - ~ potrebnim pomoči (TC4, SA1)
 - ~ ...
 - svetovanje (TA2)
 - usmerjanje (TH3)
 - ...

5.5.3 OBLIKOVANJE TEORIJE

Rezultate sem oblikovala tako, da sem pregledala najpogostejše pojme, ki so jih intervjuvanci navajali, pa tudi ostale, ki niso bili tako pogosti. Zapisala sem poskusno teorijo (pojmi označeni s krepko pisavo) in jo podprla z izjavami (označene z ležečo pisavo).

PRIMER:

Intervjuvanci so povedali, da je **socialno deloznanost in stroka, ki zajema veliko področij** (*»širok pojav«* (SA3), *»zelo široko področje«* (SC2, SE16), *»znanost in stroka,«* (SD1), *»multidisciplinarna znanost«* (TE1)). Socialno delo je **prisotno povsod, kjer se dela z ljudmi, ki imajo težave** (*»stroka, ki dela z ljudmi«* (TH1, SC1), *»V vsakem pogledu človeškega delovanja je prisotno socialno delo (pravzaprav bi moralo biti prisotno)«* (TG2), *»ima znanja pristopiti k ljudem, ki imajo socialne probleme; razne težave«* (SB1)).

(→ zapis poskusne teorije, podprte z izjavami)

Tukaj sem navedla le primere, ves postopek analize podatkov je priložen v prilogi.

6 REZULTATI

6.1 DEFINICIJA SOCIALNEGA DELA

Definicijo socialnega dela sestavljajo lastnosti socialnega dela, naloge, namen, področja socialnega dela, kdo so uporabniki ter stroke in znanosti s katerimi je socialno delo povezano. Pri analizi podatkov sem glede definicije socialnega dela dobila veliko raznolikih odgovorov. S tem sklepam, da študentje pojem socialnega dela razumejo zelo različno.

Intervjuvanci so povedali, da je **socialno delo znanost in stroka, ki zajema veliko področij** (*»širok pojav«* (SA3), *»zelo široko področje«* (SC2, SE16), *»znanost in stroka,«* (SD1), *»multidisciplinarna znanost«* (TE1)). Socialno delo je **prisotno povsod, kjer se dela z ljudmi, ki imajo težave** (*»stroka, ki dela z ljudmi«* (TH1, SC1), *»V vsakem pogledu človeškega delovanja je prisotno socialno delo (pravzaprav bi moralo biti prisotno)«* (TG2), *»ima znanja pristopiti k ljudem, ki imajo socialne probleme, razne težave«* (SB1)). Velika večina intervjuvancev, kar polovica, je dejala, da je **glavna naloga socialnega dela pomoč ljudem pri soočanju s težavami** (*»Gre tudi za pomoč širši populaciji pri vsakdanjih težavah, s katerimi se soočajo.«* (SA2), *»pomaga tistim, ki so pomoči potrebni«* (TC4), *»Socialno delo pomaga ljudem pri reševanju njihovih težav. Pomaga jim poiskati vire v njihovem okolju, ki jim omogočijo kvalitetnejše življenje«* (SF1, SF2)). Intervjuvanci so dejali, da je naloga socialnega dela tudi **podpora** (*»Socialno delo nudi podporo in zaščito najbolj ranljivim članom skupnosti«* (TD2)), **svetovanje, usmerjanje in soustvarjanje** (*»Usmerjeno je v soustvarjanje«* (SE4)). Pa tudi **iskanje rešitev, virov moči ter organiziranje aktivnosti** (*»V socialnem delu pa je pomembno tudi skupno iskanje rešitev ter seveda iskanje virov moči«* (SE5, SE6)). Namen socialnega dela je predvsem **izboljšanje določenih sfer življenja**. (*»Socialno delo spodbuja dobro počutje posameznikov, skupin in skupnosti.«* (TD1), *»Socialno delo z vsem kar počne, v vsakem trenutku svojega obstoja teži h kakovostnejšemu življenju uporabnikov.«* (SE11)). **Socialno delo dela z vsemi ljudmi in je prisotno na vseh področjih njihovih življenj**. (*»Socialno delo najdemo skoraj povsod«* (SE13), *»Gre za delo s posameznikom, skupino, skupnostjo«* (SE7, SE8, SE9)). **Uporabnik socialnega dela je lahko kdorkoli**, predvsem pa gre za **ljudi, ki se v svojem življenju soočajo z raznolikimi stiskami ali težavami in pri tem potrebujejo pomoč socialnih delavk**. (*»Po navadi so uporabniki socialnega dela ljudje,*

ki imajo probleme v svojem življenju, ki bi jih hoteli odstraniti« (TH2)). Intervjuvanci so dejali, da so uporabniki socialnega dela različne skupine ljudi: **ženske, otroci, starejši, ljudje z ovirami, brezposelni, begunci, etnične manjšine, odvisniki od alkohola in drog ...** (*»Dela z različnimi skupinami ljudi, ki so pomoči potrebni«* (SF3)). Socialno delo se povezuje z različnimi strokami, kot so: **psihologija, sociologija, socialne znanosti, pravo, ekonomija** (*»Povezana je z drugimi socialnimi znanostmi. Posebej s psihologijo in sociologijo«* (TE2, TE3, TE4)).

6.2 OPIS POKLICA SOCIALNE DELAVKE

Poleg lastnosti socialne delavke, definicijo tega poklica sestavljajo še vloga, naloge in kompetence socialne delavke. Največ intervjuvancev je dejalo, da je pomembna lastnost socialne delavke empatija (*»Dober socialni delavec ima veliko mero empatije«* (SF9)). Socialna delavka je **nekdo, ki želi ljudem pomagati** (*»nekdo, ki ima željo pomagati«* (TC10)), je **čustveno stabilna oseba, nima predsodkov** in je **ekstrovertirana** (*»Predvsem bi poudaril, da mora biti socialni delavec čustveno stabilna osebnost in ekstrovertiran«* (SA11, SA12)). Socialna delavka pri svojem delu **dela z ljudmi** (*»Dela z ljudmi«* (TD6)), **sodeluje pa tudi z drugimi strokovnjaki** (*»Socialni delavec je posrednik med veliko različnimi strokami in strokovnjaki, kot so psihologi, pravniki in strokovnjaki drugih pomagajočih poklicev«* (TF3)). Socialno delo je tudi **način življenja** (*»Mislim, da biti socialni delavec ni samo poklic, ampak je način življenja. Ta način razmišljanja in gledanja na svet, tudi način pogovarjanja, je z nami ves čas, ne samo ko smo v službi. Na primer ko greš po ulici in vidiš človeka, ki je v stiski, mu boš pomagal. Ne boš se obrnil stran, ker če si dober socialni delavec, se zavedaš, da se to tiče tudi tebe. Njegov problem, je tvoj problem. Vse, kar mislimo, delamo in občutimo, vse, kar smo, odraža to, da smo socialni delavci«* (SF12)). Intervjuvanci so povedali, da je **vloga socialne delavke zelo raznolika, pomembna, profesionalna in odgovorna** (*»Mislim da je vloga socialnih delavcev zelo pomembna in odgovorna, ker lahko s svojimi dejanji in besedami narediš tudi slabo, ne samo dobro«* (SA4, SA5)).

Skoraj vsi intervjuvanci so navedli, da je **naloga socialne delavke pomoč**. To je v bistvu glavna stvar, ki jo socialne delavke delamo. **Vse, kar počnemo, vsebuje pomoč** (*»Menim, da bi morala socialna delavka pomagati vsem ljudem, ki pridejo k njej z neko težavo, stisko ali čim podobnim«* (SD8)). Ker so uporabniki tisti, s katerimi delamo, so oni

najpomembnejši. Socialna delavka mora imeti **do uporabnikov primeren - spoštljiv odnos** (*»Je do njega spoštljiva ter ga ima za enakovrednega sogovornika« (SE27, SE28)*). Veliko intervjuvancev je tudi navedlo, da je naloga socialne delavke **delovanje v najboljšo korist uporabnika** (*»Socialna delavka vedno želi narediti tisto, kar je najboljše za ljudi, ne glede na to, kaj to je« (TC9)*) in **vlivanje moči** (*»Vse, kar dela, dela s fokusom na opolnomočenju posameznika« (TF4)*). Večina nalog, ki so jih intervjuvanci navajali, se navezuje na **reševanje problemov, iskanje rešitev** (*»Je pa, kot sem omenila že prej, socialni delavec oseba, ki nekako koordinira proces reševanja problema, nekako usmerja uporabnika pri tem« (TH7)*). Seveda **probleme rešujemo skupaj z uporabniki** (*»Ampak kar je najbolj pomembno, uporabili jih bomo skupaj z njimi« (TE15)*). Socialne delavke smo tiste, ki **vskočimo tam, kjer uporabniki ne zmorejo več sami** (*»Mora znati pogledati na probleme iz drugih perspektiv, katerih uporabnik ne vidi« (SA17)*). Intervjuvanci so poudarili, da socialna delavka **dela s posamezniki** (*»Vse kar dela, dela s fokusom na opolnomočenju posameznika.« (TF4)*), **z njihovo okolico** (*»Delajo tudi na odnosih med ljudmi, s katerimi delajo in njihovimi družinami.« (TD8)*), **kot tudi v celotni družbi** (*»Nekdo, ki verjame v možnost spreminjanja družbe.« (TC6)*).

Da pa lahko socialna delavka dobro izpolnjuje vse te naloge, potrebuje veliko kompetenc. Te so v intervjujih omenjali predvsem slovenski študentje. Tiste kompetence socialne delavke, ki so jih med pogovori navajali intervjuvanci, zajemajo veliko znanj. Največ jih je omenilo **znanja oziroma spretnosti za vodenje pogovora in znanja s področja, na katerem dela** (*»Ima spretnosti za vodenje pogovora, ima znanja iz področja, na katerem dela« (SB18, SB19)*). Eden izmed intervjuvancev pa je poleg znanj, ki jih potrebuje socialna delavka, dodal še, da **biti socialna delavka pomeni videti dogodke z druge perspektive** (*»Socialno delo pomeni /.../ biti tisti, ki tudi na ulici dogodke vidi iz druge perspektive, perspektive socialnega delavca« (TG4)*).

6.3 UPORABNA PRIDOBLEJENA ZNANJA

Intervjuvance sem povprašala o znanjih, ki so jih do sedaj pridobili, katera se jim zdijo uporabna in jih mislijo uporabiti ter kje so jih pridobili.

Ker je fakulteta tista, kjer se naučimo največ za poklic socialnih delavk, sem jih najprej povprašala o znanjih, ki so jih pridobili na fakulteti in se jim zdijo pomembna. Našteli in

opisali so mi zelo veliko različnih znanj, iz česar lahko sklepam, da je izobraževanje na fakulteti zares široko in zajema veliko vidikov.

Intervjuvanci so omenjali veliko različnih spretnosti, ki so se jih naučili v času študija na fakulteti. Naučili so se vse, od **reševanja problema do poslušanja** (*»Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela sposobnost poslušanja ljudi in da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme«* (TD10, TD11)), **opogumljanja in krepitev moči ljudi ter samih osnov komunikacije** (*»Poudarek je bil na enostavni komunikaciji s človekom, kako pristopiti z neko empatijo, čutom do sočloveka«* (TH10, TH11)). Intervjuvanci so omenjali tudi, kako so **se naučili soočanja s svojimi predsodki**. (*»Preden kogarkoli diskriminiram oziroma si ustvarim predsodek, da prej vedno pomislim, kako bi lahko to gledanje vplivalo na njega, kakšne posledice bi mu pustilo in sem se naučil kljub predsodku, ki ga nekje v glavi imam, odreagirat enako kot do drugih, do katerih teh predsodkov nimam«* (SA18, SA19)). Govorili so tudi o tem, da so pridobili znanja z različnih področij, na primer o **delu s skupinami** (*»Zame je skupinska dinamika zares pomembna. Je o vodenju skupin«* (TB10, TB11)), **o zakonih** (*»Sposobnost delati z zakoni, ne nujno z zakoni kot takimi, ampak znanja o tem, kako deluje nemški pravni sistem in kako beremo zakone«* (TF5, TF6, TF7)), **o delu z mladostniki** (*»Največ o strategijah ravnanja z mladostniki. Če sem se kaj naučil, sem se o delu z mladostniki. To mi najprej pade na misel«* (SA27, SA28)). Spretnosti, ki so jih omenjali izključno slovenski študentje pa so **vodenje pogovora** (*»Veliko sem se naučila tudi o tem, kako voditi pogovor«* (SE30)) in **vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika** (*»Najprej se mi zdi kot nek začetek predvsem pomembno znanje o vzpostavljanju delovnega odnosa, saj menim, da je to tisti prvi korak pri delu z uporabnikom«* (SD14)). Poleg teh in vseh drugih strokovnih znanj, ki so jih pridobili, pa so nekateri intervjuvanci povedali, da so se **naučili marsikaj ne samo za svoj poklic, temveč tudi zase** (*»Dobila sem znanja za moje profesionalno delo in tudi za osebno rast«* (TH20, TH21)). Od znanj, ki so jih našli, je večina rekla, da v praksi nameravajo uporabiti **vsa do sedaj naučena znanja** (*»Mislim, da vse, kar sem se do zdaj naučila, mi bo povsod koristilo. Ne glede na to, kje delaš, boš imel stik z različnimi uporabniki«* (TH27)). Rekli so tudi, da je **odvisno od delovnega mesta oziroma področja dela** (*»Verjetno bo malo odvisno od tega, na katerem področju bom delala«* (SD26)). Posebej so izpostavili **znanja za vodenje pogovora** (*»Znanja, ki jih bom vsekakor vedno uporabljal v praksi, so skupinski pogovor, pogovor s posamezniki«* (TG11, TG12)), **perspektivo moči** (*»Mislim,*

*da je perspektiva moči zelo pomembna pri tem poklicu. To uporabljam že zdaj, ko imam kakšne težave, za reševanje le-tih. Mislim, da bo to zelo uporabno pri mojem delu» (TE26)), **znanja za delo s skupinami, delo s posameznikom, razne ustvarjalne tehnike in spretnosti, ki omogočajo, da so uporabniki v fokusu dela** (»Omogočanje uporabnikom, da sodelujejo pri vseh odločitvah« (TG16)).*

Ker je socialno delo znanost in stroka, ki se povezuje tudi z drugimi strokami in ker se na fakulteti ne učimo samo tistih znanj, ki so povezana direktno s socialnim delom, sem intervjuvance vprašala tudi o tem, katera znanja drugih strok so pridobili tekom študija. Večina jih je omenila **psihologijo** (»Naučila sem se tudi psihologije« (TC14)), **sociologijo** (»Tudi sociologija« (SF24)) in **pravo** (»Uporabna se mi zdijo znanja pravnih predmetov« (TG17)). Tako menijo tuji, kot tudi slovenski študentje. Poleg teh pa so pridobili tudi **znanja različnih terapij, statistike in obdelave podatkov** (»Če pa bom delala bolj na raziskovalnem področju (kar sicer ni moj namen) pa tudi znanja metodologije in statistike« (SF27, SF28)). Naučili pa so se tudi drugih stvari, na primer **tehnike komunikacije** (»Rose of Leary. To je komunikacijsko orodje, ki je lahko uporabno pri pogovorih med strokovnjakom in uporabnikom in se mi zdi eno izmed najpomembnejših tehnik pri delu« (TB16)).

Študentje so velikokrat aktivni tudi pri raznih dejavnostih izven fakultete, zato sem intervjuvance povprašala o znanjih, ki so jih pridobili izven fakultete in se jim zdijo uporabna v stroki socialnega dela. Tudi teh znanj je kar veliko. Največ so omenjali **stik z ljudmi, načine dela z različnimi ljudmi, znanje o reagiranju v različnih situacijah** (»Veliko sem se naučila o tem, kako se odzivati na ljudi v raznih situacijah, kako se znajti v stresnih situacijah« (SB71, SB72)) in **učenje o raznolikostih ter dela v korist uporabnikov, kljub lastnim predsodkom** (»Verjamem, da najpomembnejša stvar, ki se jo naučiš skozi študij socialnega dela, nima veliko opraviti z znanjem o socialnem delu, ampak s tem, kar se naučiš izven zidov fakultete, z razvijanjem odprtega in naklonjenega odnosa do ljudi. Pridobiti sposobnost sprejemanja ljudi in dela z njimi v njihovo korist, navkljub temu kakšni so morda tvoji lastni cilji in predsodki« (TF22, TF23, TF24)). Intervjuvanci so povedali tudi, da so se naučili različnih veščin, kot so **znakovni jezik, organiziranje dogodkov, projektov in delavnic** (»Kar se mi zdi tudi zelo uporabno, sem izven fakultete pridobila znanja organiziranja dogodkov, organiziranje delavnic« (SD33, SD34)). Pa tudi **komunikacijskih veščin** (»Naučila sem se, kako podati neke negativne informacije na pozitiven način« (TH37)).

Ta znanja so v veliki meri **pridobili na praksi** (*»Socialnih veščin sem se naučil pri svoji praksi. Začetek moje prakse je bil zame res začetek učenja nečesa o socialnem delu«* (TB23)), **pri študentskem delu** (*»Opravljanje študentskih del, kjer sem bil vedno v stiku z ljudmi«* (SA47)), **prostovoljnem delu** (*»In tudi v društvih, kjer sem sodelovala kot prostovoljka«* (SD36)) in tudi na **Erasmus izmenjavi** (*»Kot sam za sebe sem se naučil veliko tudi na Erasmus izmenjavi«* (SA42)). Prakso so kot vir znanj v veliki večini omenjali študentje tujih fakultet, prostovoljno delo pa samo slovenski študentje. Kot vir pridobljenih znanj so študentje poleg drugih navedli tudi **dodatna izobraževanja** (*»Ta znanja sem pridobila na izobraževanjih«* (SD35)) in **srečevanje novih ljudi** (*»To sem se naučila predvsem skozi življenje, ob srečevanju z različnimi ljudmi«* (TE41, TE42)). Eden izmed intervjuvancev pa je povedal, da tudi **iz pripovedovanj profesorjev** (*»Zelo veliko sem se naučil iz tega, ko profesorji govorijo o njihovem delu in debatirajo z nami o njihovih koristih in nas spodbujajo k razmišljanju o tem«* (TF29)).

6.4 ZNANJA, KI JIM MANJKAJO

Ker nikogaršnje znanje ni popolno, sem intervjuvance povprašala tudi o tem, katera so tista znanja, za katera menijo, da jim manjkajo in bi jih še potrebovali v praksi socialnega dela.

Kar se tiče znanj s področja socialnega dela, jim manjkajo predvsem **znanja za pogovor z uporabniki** (*»Mislim, da se moram bolje naučiti tehnik pogovora s posameznikom. Posebej prvi pogovor se mi zdi zelo pomemben«* (TE32, TE33)) in veliko bolj »postopkovnih znanj« kot so **delo z dokumentacijo, pisanje odločb in dopisov, informacijski sistemi in računalniški programi, pisanje programov, prijave na razpis ipd.** (*»Znanja o dokumentaciji v socialnem delu. O tem se na fakulteti nismo učili. Kako napisati odločbo, na primer«* (SF43, SF44)).

Intervjuvanci so omenjali tudi pomanjkanje znanj o **specifičnih spretnostih za socialno delo, znanja o ravnanju v določenih situacijah in socialnih veščinah kot je poslušati uporabnike in prisluhniti njihovim težavam.** (*»Socialne veščine, kot je dobro poslušanje uporabnikov in vedno ostati odprt za vse vrste njihovih težav. To mislim, da je v socialnem delu ključnega pomena in je uporabno vedno, zato dajemo premalo poudarka na tem.«* (TB19, TB20)).

Manjkajo jim tudi znanja **o delu v organizacijah, kjer je prisotno socialno delo** (*»Več znanj o tem, kako se dela v posameznih organizacijah, kjer je prisotno socialno delo, saj o tem vem zares malo« (TF19)*), **o delovanju, strukturi in programu organizacij na CSD-jih (centrih za socialno delo)**, na primer **o samem poteku dela, o zakonskih določilih** (*»Predvsem sam potek dela na CSD-jih, njihova zakonska določila, način pisanja odločb, spoznavanja računalniških programov, ki jih na CSD-jih uporabljajo« (SA39, SA40, SA41, SA42)*). Tudi **znanja o uradnih postopkih, o sistemih socialnih služb, delovanju, strukturi in programu organizacij** (*»Znanja o dokumentaciji v socialnem delu. O tem se na fakulteti nismo učili. Kako napisati odločbo, zapis svetovalnega pogovora... Sicer se to naučiš na praksi, ampak neke osnove bi nam lahko dali na faksu« (SF43, SF44, SF45)*).

Študentom primanjkuje tudi znanja drugih strok. Omenjajo predvsem **psihologijo, psihoterapijo, šolstvo, medicino oz. zdravstvo in pravo**. Pa tudi, **kako s temi strokami sodelovati** (*»Želela bi tudi vedeti več o tem, kako sodelovati z drugimi strokami. Kako pristopiti in na koga se obrniti v določenih situacijah. Pa tudi, kako se pogovarjati takrat, kaj konkretno delati. Sodelovanje med strokami se mi zdi v socialnem delu zelo pomembno in mislim, da na fakulteti temu ne damo dovolj poudarka« (SF46, SF47, SF48, SF49, SF50)*). Intervjuvanci so povedali, da si želijo tudi **znanj o drugih kulturah** (*»Manjkajo mi predvsem medkulturna znanja oziroma znanja o križanju različnih kultur in veščine, kako biti kos ljudem iz različnih kultur in z različnimi ozadji; življenjskimi okoliščinami« (TC19, TC20)*), koristila pa bi jim tudi znanja **tujih jezikov** (*»Tuji jeziki, imel sem angleščino, ki sicer mislim, da ni bilo dovolj poglobljeno. Dodal bi še druge tuje jezike (npr. nemščino, španščino), ker mislim da bi imel potem večje možnosti za zaposlitev. Jezik je vedno bil in vedno bo sveta vladar« (SA43)*). Študentom primanjkujejo tudi **znanja s področja menedžmenta in sorodnih strok** (*»Mislim, da nam manjkajo znanja o projektnem delu; te menedžmentske sposobnosti, kako priti do sredstev za izvajanje socialnih storitev. Glede na to, da smo vezani predvsem na državni denar, bi se morali naučiti predvsem kako drugje dobiti vire, trženje, marketing« (SB50, SB51, SB52, SB53, SB54, SB55)*).

6.5 ODNOS MED TEORIJO IN PRAKSO SOCIALNEGA DELA

Kar me je pri moji raziskavi najbolj zanimalo, je razumevanje odnosa med teorijo in prakso socialnega dela z vidika študentov. Ta odnos so mi opisali skozi razlike med teorijo in prakso, podobnosti med njima ter prispevkom teorije in prispevkom prakse.

Intervjuvanci so povedali, da **razkoraki med teorijo in prakso obstajajo, da sta si zelo različni ali pa da je med njima velika razlika** (*»Mislim, da razkoraki med teorijo in prakso vsekakor obstajajo« (TD28), »Definitivno bi rekla, da so trenutno razlike v praksi in teoriji velike« (SD43)*). Povedali so, da **so teorije lažje, so tiste, ki se jih naučimo, praksa pa ni enostavna in je odvisna od vsakega uporabnika; od primera, je bolj spontana** (*»Mislim, da so različne v tem ker je teorija usmerjena predvsem na neke ideale, na to, kako bi morale biti. Praksa pa je odvisna od situacije, od uporabnikov. Teorija je kot plan, praksa pa, kar se zgodi. Moraš se malo znajti. Teorija je okvir, praksa pa deluje znotraj tega okvira« (TH45, TH46, TH47, TH48, TH49, TH50), »Teorija in praksa pa sta si zelo različni, saj te teorija uči o tem, kako bi bilo, če bi vse bilo idealno, v praksi pa vemo, da se moramo velikokrat znajti in kdaj tudi improvizirati, česar pri teoriji ni« (SB66, SB87, SB88, SB89)*).

O povezavah med teorijo in prakso so intervjuvanci povedali, da **tudi povezave vsekakor obstajajo, da sta precej povezani in da sta tako teorija kot praksa v socialnem delu pomembni**. Omenili so tudi, da je **njun obstoj soodvisen** (*»Eno brez drugega ne more obstajati« (TF54), »Kar se tiče uporabe socialnega dela v splošnem vsakdanjiku mislim, da gresta teorija in praksa z roko v roki. Med sabo se dopolnjujeta. Teorija nas nauči konceptov dela, praksa pakako uporabljamo te koncepte.« (SA54, SA55, SA56, SA57)*). **Praksa bi morala temeljiti na teoriji, teorija pa na praksi** (*»Mislim, da dobra praksa temelji na teoretičnih znanjih, teorija pa bi se morala razvijati iz praktičnih primerov« (SF52, SF53), »Če kot praktik nimaš teoretičnih znanj, lahko zaideš, teorije pa tudi ne moraš osnovati, če nimaš izkušenj iz prakse.« (SB84, SB85)*).

Razlike med teorijo in prakso so bolj opazili tuji študentje, medtem ko so slovenski študentje več govorili o povezavah med njima. Večina študentov pa je povedala, da **sta si teorija in praksa različni, a hkrati tudi podobni** (*»Mislim, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso. Čeprav se mi zdi, da se da teorijo uporabiti v praksi in tudi obratno. Hkrati mislim, da sta teorija in praksa povezani med sabo, če kot praktik nimaš teoretičnih*

znanj lahko zaideš» (SB81, SB82, SB83)). **Da lahko dobro delamo, potrebujemo pravo mero obojega** (»Mislim, da kot socialni delavec potrebuješ teoretska znanja, prav tako pa potrebuješ tudi praktična znanja« (TC30, TC31), »Za dobro delo moramo imeti pravo mero obojega (teoretična znanja in praktične izkušnje)« (TG24)).

Teorija prispeva s tem, da nam da nekakšne temelje za delo (»Je pa res, da teorija daje pomembno podlago za delo, uči nas, kako ravnati in nam pomaga, da se potem lažje najdemo v praksi« (SE84, SE85, SE86)). Intervjuvanci so povedali, da **je teorija tista, ki nas uči o tem, kako ravnati v socialnem delu, daje nam širši pogled in veliko znanja** (»Teorija mi pomaga, da lahko stvari, ki jih izkusim pri delu v praksi vidim kot večjo sliko. Pomaga mi reflektirati situacije na različnih nivojih« (TF32, TF33)).

Praksa na drugi strani pa je tista, ki nam pomaga razumeti socialno delo. Kot so povedali intervjuvanci, **našemu delu daje nek čustveni vidik, nauči nas spontanega odzivanja** (»Mislim, da sem se največ naučila skozi svoje praktične izkušnje. Po mojem mnenju so velik del razumevanja, kaj socialno delo zares je. Prav tako ti dajo ideje, kje želiš delati potem, ko diplomiraš« (TA39, TA40, TA41)).

6.6 RAZLOGI ZA RAZKORAKE MED TEORIJO IN PRAKSO

Ker intervjuvanci opažajo, da so med teorijo in prakso razlike, me je zanimalo, kako si razlagajo, da do teh razkorakov prihaja. Med pogovorom so mi povedali zelo veliko razlogov.

Kot enega najpogostejših razlogov za razkorake med teorijo in prakso so omenjali **pomanjkanje časa** (»Verjetno do razkorakov prihaja tudi zaradi pomanjkanja časa, da bi socialni delavci opravili vse svoje naloge« (SF59)) in pa **preslaba znanja**. Omenjanje pomanjkanja znanj oziroma neustreznosti teh sem opazila predvsem pri študentih slovenske fakultete (»V teoriji manjka osnovna vzpostavitev kontakta z uporabnikom, kako krepiši zaupanje v odnosu. Razkorak je v tem, da s teoretičnega vidika vemo, kako se pogovarjati z uporabnikom in skupaj reševati problem, a manjka osnova, začetek, kako sploh priti do tega, da nam uporabnik sploh kaj pove« (SE91, SE92, SE93, SE94)).

Veliko intervjuvancev je navajalo **razlike med teorijo in prakso** (»Mislim, da ti ki delajo v teoriji ne delajo toliko v praksi in niso v stiku s trenutno situacijo, tisti ki so v praksi pa se lahko tudi premalo izobražujejo« (SB94, SB95)).

Intervjuvanci so dejali, da so razlogi za razkorake oziroma za ne-uporabo teorije v praksi socialnega dela tudi **delo, ki ni v skladu s teorijo, zapletenost teorij, premalo praktičnih izkušenj, raznolikost situacij v praksi in podobno.**

6.7 OVIRE PRI DELU V PRAKSI

Velika večina intervjuvancev se je strinjala, da jih bo pri delu v praksi oviralo **pomanjkanje časa** (*»Pa tudi pomanjkanje časa. Mislim, da so soc. delavke danes zelo obremenjene in si ne vzamejo dovolj časa za posameznega uporabnika« (SF70)*) in **zakoni oziroma njihove omejitve** (*»Mislim, da so težave predvsem v tem, da nas omejujejo zakoni, to da nimamo popolne svobode pri odločanju v različnih situacijah« (TC39, TC40)*).

Med pogostimi ovirami za dobro delo v praksi socialnega dela so navedli tudi **preslaba znanja** (*»Meni osebno to, da se nekaterih znanj nisem dovolj dobro naučila in imam zato manjše luknje v znanju« (SF65, SF66)*) in pa **vpliv sodelavcev na delovnem mestu** (*»Odvisno tudi kako podporno okolje bi imela, če bi sodelavci sami uporabljali podobne pristope« (SB103, SB104)*).

Druge ovire, ki so jih omenili, so še: **premalo prakse in izkušenj, preveč birokracije in administracije, osebne težave** (*»Ali pa administracija (kjer se ne moreš posvetiti uporabniku, sploh z njim nimaš neposrednega stika)« (SE97)*).

Tako pri slovenskih kot pri tujih študentih so bili pogostejši odgovori, ki »krivijo« nekaj zunanjega, npr. **premalo prakse v okviru fakultete, spreminjanje sistema, preobremenjenost z delom**, redkeje pa so bile tiste ovire, za katere so krivi sami, npr. **preslabo znanje, negotovost vase, trema** (*»Mislim, da še vedno lahko delam na podlagi svojih predsodkov do ljudi. Moram se tudi naučiti, da ne jemljem kritik tako osebno« (TA45, TA46)*).

6.8 DELO BREZ OVIR

Glede na to, da so intervjuvanci povedali, da pri svojem delu pričakujejo raznoliko paleto ovir, sem jih vprašala, kako si predstavljajo svoje delo v prihodnosti, če teh ovir ne bi bilo. Kako bi delali v idealnih pogojih.

Povedali so mi, da če ne bi bilo ovir, bi **bili dobri socialni delavci, s pozitivnimi občutki** (*»Jaz bi se počutila zadovoljno in bi rada opravljala to delo«* (SB114, SB115)).

Večina intervjuvancev je dejala, da bi tudi **delali zelo dobro**. Tuji študentje so povedali predvsem, da **bi več pomagali ljudem** (*»Če te težave ne bi obstajale, bi se trudila delati dobro, dati vse, kar lahko, da bi pomagala družinam živeti v boljšem svetu«* (TD46, TD47)), slovenski študentje pa, da **bi imeli več znanj** (*»Obvladala bi vsa znanja in jih znala uporabiti v praksi«* (SF74, SF75)).

Samo slovenski študentje pa so opisovali, kakšen bi bil njihov odnos z uporabniki. Ta bi bil **zelo dober, imeli bi tudi več časa, da bi se jim posvetili** (*»Ljudje bi radi prihajali in bi imeli občutek, da se naredi nekaj za njih, bili bi bolj strpni in sodelujoči.«* (SB110, SB111, SB112, SB113)).

6.9 POTREBNI DEJAVNIKI ZA UPORABO TEORIJE V PRAKSI

Za konec sem z intervjuvanci govorila še o tem, kaj bi potrebovali, da bi lahko naučeno teorijo uporabili v praksi. Te dejavnike sem nato razdelila v dve skupini:

- zunanji (to so vplivi iz okolice, odvisni so od drugih ljudi),
- notranji (tisti, ki so odvisni od nas samih).

Kot zunanje dejavnike je večina intervjuvancev navedla, da bi si **želeli več prakse tekom študija** (*»Želela bi si predvsem, da bi imeli več praktične teorije, več izkustvenih vaj tekom samega študija na fakulteti. /.../ Na tem mestu, bi že čez sam študijski program potrebovali več raznolike prakse (menjanje učne baze po končanem 1. semestru, tako bi tudi pospešili procese navezovanja stikov, spoznavanje uporabnikov)«* (SE100, SE101, SE102, SE103, SE104)), ko bi bili zaposleni pa predvsem **podporno okolje na delovnem mestu** (*»Odraž institucije, ki me spodbuja, da delam tako, kot je treba, da sem pozoren na misli in predpostavke, ki me vodijo skozi moje delo na vsakodnevni bazi«* (TF44)).

Od notranjih dejavnikov pa si intervjuvanci **želijo več znanja** (*»Potrebovala bi znanja prava, predvsem poznavanje socialnih zakonov o ekonomski/finančni podpori in podobno«* (TC44, TC45)) **in notranjo motivacijo, samozavest, pogum in podobno** (*»Delo na sebi, da bi se znala malo distancirati od problemov drugih ljudi, a ne preveč. Ker po navadi se preveč vživim«* (TH69, TH70)).

7 RAZPRAVA

Z raziskavo, ki sem jo izvedla, sem skozi pogovore s študenti socialnega dela želela odgovoriti na več vprašanj. Razdelila sem jih v štiri glavne sklope.

- Razumevanje socialnega dela (definicija).
- Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).
- Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili v času študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).
- Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

Razumevanje socialnega dela (definicija).

Socialno delo je zelo širok pojem, ki sega na mnoga področja. Ena izmed najboljših definicij socialnega dela, ki jih trenutno poznamo, se mi zdi tale: »Predmet socialnega dela je pomoč (opora, podpora) človeku (družini, skupini, skupnosti) pri reševanju kompleksnih psihosocialnih problemov. Delovni odnos zagotavlja instrumentalno definicijo problema in soustvarjanje rešitev, pri čemer proces sodelovanja mobilizira moč človeka (družine, skupine, skupnosti). Socialno delo opišemo kot izviren delovni projekt sodelovanja, ki ga soustvarimo na sporazumevanju, dogovarjanju in skupnem oblikovanju rešitev, da bi udeleženi v problemu postali udeleženi v rešitvi.« (Čačinovič Vogrinčič 2006)

Tudi intervjuvanci so zelo podobno opredelili znanost in stroko socialnega dela. V veliki večini so se strinjali, da gre za pomoč, opredelili pa so jo na različnih ravneh.

Tako so dejali, da je socialno delo pomoč:

- ljudem pri vključevanju v skupnost (TB5, SD4),
- potrebnim pomoči (TC4, SA1),
- širši populaciji pri vsakdanjih težavah (SA2),
- pri reševanju težav (SD5, SF1),
- ljudem v stiski (SD2),
- marginaliziranim skupinam ljudi (SD3),

- pri iskanju virov v okolju, ki omogočijo kvalitetnejše življenje (SF2).

Čeprav so navajali zelo različne pojme, pa je vsem skupno, da gre za pomoč tistim ljudem, ki se soočajo z raznolikimi težavami.

Tudi različne metode socialnega dela so intervjuvanci opazili. To pojasnjuje trditev, ki jo je podala ena izmed njih: »Gre za delo s posameznikom, skupino, skupnostjo.« (SE7, SE8, SE9)

Intervjuvanci so veliko govorili o tem, kdo so uporabniki socialnega dela. Sama mislim, da je naš uporabnik lahko katerikoli človek, ki zbere toliko moči, da poišče pomoč. Včasih pa tudi če je ne, lahko prvi pristopimo mi. Kljub temu da socialno delo zajema vse ljudi, pa uporabnike delimo v različne skupine, saj jih združujejo neke skupne značilnosti oziroma se soočajo s podobnimi težavami ali pa imajo podobne izkušnje. Intervjuvanci so našli kar nekaj takšnih skupin: otroci (TE6, SB3), starejši (TE7, SB4), ljudje z duševnimi motnjami (TE8, SB6), ženske kot manj privilegirane (TE5, SB7), begunci (TE9), iskalci azila (TE10), skupine s posebnimi potrebami – HIV, levkemija, odvisniki od alkohola in drog, homoseksualci itd. (TE11), brezdomci (TE12), revni (TE13), ljudje z ovirami (SB5), brezposelni (SB8), etične manjšine (SB9), ljudje s travmami (SB10), postpenala (SB11), LGBT (SB12), itd. Iz tega lahko sklepamo, da socialno delo sega široko na različna področja. Ne glede na to, iz katere države prihajajo intervjuvanci, so navajali precej podobne skupine uporabnikov, kar kaže na to, da se ljudje povsod po Evropi srečujejo s podobnimi težavami.

Ker pa socialno delo sega na toliko različnih področij, menim, da je zelo pomembno, da se povezuje tudi iz drugimi strokami oziroma da pri svojem delu uporablja znanja drugih strok. To so opazili tudi intervjuvanci, saj so navedli kar nekaj takšnih znanosti in strok. Največkrat so omenili psihologijo, sociologijo in pravo, za katere tudi sama menim, da imajo znanja, ki so v socialnem delu zelo pomembna in nam velikokrat pomagajo pri delu z ljudmi; pri razumevanju njihovih izkušenj (psihologija in sociologija), ali pa tudi pri iskanju storitev, ki jim jih lahko ponudimo, procesih teh storitev ter pri uveljavljanju pravic in obveznosti ljudi (pravo).

Pri pojmovanju definicije socialnega dela nisem opazila nobenih razlik glede slovenskih in tujih študentov. Vsi si predstavljajo bolj ali manj podobne vidike pojma socialno delo.

Kot sem opredelila vlogo socialne delavke v teoretičnem delu, je socialna delavka oseba, ki se srečuje z ljudmi, ki se soočajo s težavami in jim pomaga pri iskanju rešitev. Ima specifična znanja in izkušnje, ki jih pri tem uporablja, uporabnikom pa zagotavlja socialne storitve, ki jih potrebujejo.

IFSW – Mednarodna federacija socialnih delavcev, 1976 (v Milošević Arnold, Postrak 2003: 17) pravi, da morajo socialni delavci delovati za blaginjo ljudi in pri tem:

- uporabljati znanstvena spoznanja o človeku in družbi,
- uporabiti vse razpoložljive vire za zadovoljevanje potreb,
- upoštevati socialno pravičnost na vseh ravneh - na nacionalni, mednarodni, skupinski in individualni.

Intervjuvanci so se do pojma socialna delavka opredelili zelo podobno, vendar so se oprli bolj na konkretne lastnosti, naloge in kompetence. Tako je veliko intervjuvancev kot eno glavnih lastnosti socialne delavke navedlo empatijo. Empatija je proces vživljanja v drugo osebo. Pomeni sprejemanje in razumevanje misli, čustev, izkušenj in okoliščin drugega človeka. Empatija socialnemu delavcu pomaga pridobiti spoštovanje in občutljivost za ljudi, s katerimi dela (BaryCornerey v Milošević-Arnold, Postrak 2003).

Druge lastnosti socialne delavke, ki so jih navedli intervjuvanci, so tudi te, da ima željo pomagati, zna poslušati, opogumljati, je ekstrovertirana in čustveno stabilna. Ker pa samo neke pozitivne lastnosti niso dovolj, da lahko dobro delamo, socialna delavka potrebuje tudi veliko znanj. Večina intervjuvancev je poudarila, da ima socialna delavka znanja o vodenju pogovora in o področju, na katerem dela.

Naloga socialne delavke, ki so jo študentje največkrat navedli, je pomoč. To se mi zdi precej smiselno, saj so pojem socialnega dela opredelili kot pomoč, torej je logično, da je glavna naloga socialne delavke pomagati. Če nekako povzamem njihove navedbe: pomoč ljudem, ki imajo težave, priti do storitev in vodenje ter podpora pri doseganju njihovih ciljev. Sama se s tem popolnoma strinjam, saj menim, da smo socialne delavke tiste, ki uporabnikom pomagamo pri doseganju njihovih ciljev s tem, ko jih podpremo na poti do rešitev. Pomembno se mi zdi tudi to, da nismo me tiste, ki uporabnikom povemo, kaj morajo narediti, ampak jih le usmerjamo in podpiramo, da sami najdejo takšne rešitve, ki so za njih najprimernejše. Eden izmed intervjuvancev je lepo ubesedil nalogo socialne

delavke: *»Mora znati pogledati na probleme iz drugih perspektiv, katerih uporabnik ne vidi.«* (SA17)

Socialne delavke se pri svojem delu srečujemo z ljudmi, ki potrebujejo našo pomoč pri soočanju z vsakodnevnimi izzivi. Navadno nimajo samo enega problema, ampak se ta povezuje z različnimi področji posameznikovega življenja. Prav tako se človek srečuje tudi z drugimi strokovnjaki, ne samo z nami. Ravno zaradi tega je pomembno, da socialni delavci sodelujemo tudi z drugimi strokovnjaki in se z njimi povezujemo. To so omenili tudi intervjuvanci: *»Socialni delavec je posrednik med veliko različnimi strokami in strokovnjaki kot so psihologi, pravniki in strokovnjaki drugih pomagajočih poklicev.«* (TF3)

Posebej vseč sta mi bili dve izjavi intervjuvancev.

»Biti socialni delavec ne pomeni iti v svojo ustanovo, delati 8 ur in se vrniti domov. Socialno delo pomeni biti tu za svoje uporabnike, biti tisti, ki tudi na ulici dogodke vidi iz druge perspektive, perspektive socialnega delavca, ki spodbuja spremembe v družbi.« (TG3, TG4, TG5, TG6)

»Mislim, da biti socialni delavec ni samo poklic, ampak je način življenja. Ta način razmišljanja in gledanja na svet, tudi način pogovarjanja je z nami ves čas, ne samo ko smo v službi. Na primer ko greš po ulici in vidiš človeka, ki je v stiski, mu boš pomagal. Ne boš se obrnil stran, ker če si dober socialni delavec, se zavedaš, da se to tiče tudi tebe. Njegov problem, je tvoj problem. Vse, kar mislimo, delamo in občutimo – vse kar smo, odraža to, da smo socialni delavci.« (SF12)

Všeč sta mi zato, ker sem tudi sama podobnega mišljenja. Sicer menim, da je v socialnem delu pomembno, da znamo na nek način odmisлити probleme naših uporabnikov, ko pridemo iz službe, saj nas drugače lahko precej obremenjujejo in to morda tudi vodi do stresa in izgorelosti. Mislim, da je potrebno, da paziš nase, saj le če si ti v redu, lahko pomagaš drugim. Prav tako pa tudi tvoja družina in okolica potrebuje mamo, sestro, hčer, partnerico ali prijateljico. Pomembno je, da znamo poskrbeti zase in izklopiti službo, ko pridemo domov. A vendar, kot sta dejala ta dva intervjuvanca, biti socialni delavec je mnogo več kot le poklic. Če ne živiš po načelih, ki jih sodobno socialno delo uči in če teh znanj in načinov ravnanja ne ponotranjiš, potem menim, da ne moreš biti dober socialni delavec. Oziroma, lahko si dober, ne pa najboljši, kot si lahko.

Na kaj se bodo študentje opirali pri svojem delu po zaključenem študiju (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

Pomembno se mi zdi tudi, da je socialna delavka opremljena z znanji, ki ji pomagajo pri izpolnjevanju njenih nalog in so podlaga za delo v praksi. Tudi študentje so dejali tako, ko sem jih povprašala o njihovi definiciji socialne delavke. Največ znanj za socialno delo pridobimo tekom samega študija, zato sem tudi intervjuvance najprej spraševala o tem, kakšna znanja so pridobili v okviru fakultete. To so znanja socialnega dela, ki se jim zdijo pomembna in jih nameravajo uporabljati pri svojem delu v praksi, pa tudi znanja drugih strok, ki jim bodo pri njihovem delu koristila.

Študentje so naštevali veliko različnih spretnosti, ki so se jih naučil tekom študija na fakulteti. Naučili so se vse od reševanja problema, do poslušanja, opogumljanja in krepitev moči ljudi ter samih osnov komunikacije. Naučili so se tudi soočanja s svojimi predsodki, pridobili pa so tudi znanja z različnih področij, na primer o delu s skupinami, o zakonih, o delu z mladostniki, itd.

Spretnosti, ki so jih omenjali izključno slovenski študentje, so »vodenje pogovora« (SB29, SD 21, SE30, SF17) in »vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika« (SC17, SD14, SE29). To se mi zdi zelo zanimivo. Res je, da se je koncept razvil v Sloveniji, a avtorji so izhajali iz del tujih avtorjev, zato me nepoznavanje teh znanj pri tujih študentih toliko bolj preseneča. Gabi Čačinovič Vogrinčič et al. (2008: 9) pravi, da je vzpostavitev delovnega odnosa prva naloga socialnega delavca. S tem se strinjam tudi sama, saj nam ta koncept res da nekakšno osnovo za delo z uporabniki. Vodi nas vse od začetka, ko odpremo prostor za pogovor in se dogovorimo o sodelovanju, skozi celotno delo, vse do konca, ko pridemo skupaj z uporabnikom do rešitev. Mislim, da se na ta koncept lahko opremo v vsaki situaciji, kjer se znajdemo socialni delavci, ne glede na področje našega dela. Zdi se mi tako pomemben, da bi ga morali uporabljati vsi socialni delavci, tudi tisti v drugih državah.

V izjavah študentov pa sem opazila pomanjkljivost. Nihče izmed njih namreč ni omenil znanja o jeziku socialnega dela. To me je pravzaprav zelo presenetilo, saj menim, da je jezik v socialnem delu zelo pomemben in da na naši fakulteti določeni predavatelji to zelo poudarjajo. Kljub temu sem med pogovori s študenti opazila, da jezik socialnega dela večinoma dosledno uporabljajo in tudi izbirajo primerne besede. Morda razlog za to tiči v tem, da so študentje jezik socialnega dela tako ponotranjili, da se sploh ne zavedajo več, da ga uporabljajo. To vidim kot nekaj dobrega, saj si razlagam, da to pomeni, da o jeziku ne

razmišljajo in ga uporabljajo spontano. Tako jim ostane več časa in energije, da se fokusirajo na uporabnika in razmišljajo o uporabi drugih konceptov, ki so v socialnem delu pomembni. Vsaj če sklepam iz lastnih izkušenj; na začetku študija sem pri vodenju pogovora veliko razmišljala o tem, kakšne koncepte moram uporabiti, kaj znam in kdaj lahko kaj rečem in se tako nisem popolnoma osredotočila na pogovor s sočlovekom. Sedaj, ko pa sem že pri koncu študija in sem znanja bolj usvojila pa o tem ne razmišljam več toliko in se lahko bolj posvetim sami vsebini pogovora. A vsekakor menim, da je potrebno imeti besede za refleksijo, za ubeseditev svojih misli in procesov dela z uporabniki.

Poleg vseh strokovnih znanj, ki so jih pridobili, pa so nekateri intervjuvanci povedali, da so se naučili marsikaj tudi zase, ne le za svoj poklic. Ena izmed intervjuvank je dejala: »Dobila sem znanja za moje profesionalno delo in tudi za osebno rast.« (TH20, TH21) Sem mnenja, da je sila pomembno, da poznamo samega sebe, saj tako lahko bolje delamo z ljudmi. Tudi zase menim, da sem tekom študija, prakse in življenjskih izkušenj, ki sem jih doživela, zelo dobro spoznala tudi sebe. Vem, kakšna oseba sem, kako se odzivam v določenih situacijah, kaj mi ustreza in kaj ne. Mislim, da so takšne stvari ključnega pomena za socialno delavko, saj moraš sam sebe dobro poznati, da si lahko uspešen pri delu z ljudmi. Sicer pa lahko znanja, ki jih pridobimo na fakulteti za delo z uporabniki, prenesemo tudi v osebno življenje, ko se vsak dan srečujemo in vstopamo v interakcije z različnimi ljudmi.

Od znanj, ki so jih našteali, je večina rekla, da v praksi namerava uporabiti vsa do sedaj naučena znanja (TA15, TH27, SD27, SA29) oziroma da je odvisno od delovnega mesta oziroma področja dela (SC21, SD26, SF21), katera znanja bodo uporabili.

Posebej so izpostavili znanja za vodenje pogovora. To so izpostavili tudi tuji študentje. Ta ugotovitev se mi zdi nekoliko zmedena. Ko sem študente vprašala o tem, katera znanja so pridobili tekom študija, spretnosti za vodenje pogovora niso omenjali. Ko pa sem jih vprašala o znanjih, ki jih bodo uporabili, pa so mi povedali, da tudi znanja za vodenje pogovora. To si ne znam razložiti drugače, kot tako, da najbrž vprašanja, ki sem jih zastavila, niso bila dovolj razumljiva, ali pa so me intervjuvanci površno poslušali in posledično je prišlo do takšnih odgovorov.

Druga znanja, ki jih nameravajo študentje pri svoji praksi uporabljati, so perspektiva moči, znanja za delo s skupinami, delo s posameznikom, razne ustvarjalne tehnike in spretnosti, ki omogočajo, da so uporabniki v fokusu dela. Tudi sinergetika, supervizija, empatija, itd.

Kot sem že omenila, se socialno delo povezuje tudi z drugimi strokami, in če jih želimo vključiti v svoje delo, moramo imeti tudi ta znanja. Študente sem vprašala, katera znanja drugih strok se jim zdijo uporabna v socialnem delu. Skoraj vsi študentje so omenili psihologijo, sociologijo in pravo. Tudi sama menim, da so poleg vseh znanj socialnega dela znanja teh treh strok pri našem delu najpomembnejša, o njih pa se tudi največ učimo. Poleg teh pa so študentje pridobili tudi znanja različnih terapij, statistike in obdelave podatkov.

Kar se mi je zdelo zanimivo, je povedal eden izmed intervjuvancev: »Rose of Leary. To je komunikacijsko orodje, ki je lahko uporabno pri pogovorih med strokovnjakom in uporabnikom in se mi zdi eno izmed najpomembnejših tehnik pri delu.« (TB16)

Za to komunikacijsko orodje sem slišala prvič in ga sploh ne poznam. Intervjuvanec pa mi je povedal, da se mu to zdi ena izmed najpomembnejših tehnik v socialnem delu in jo sam velikokrat uporablja. Ker je ta intervjuvanec študent tuje fakultete (iz Nizozemske), lahko tukaj opazim razliko med slovenskimi in tujimi študenti. Vendar pa je le en študent omenil ta znanja, zato se mi zdi morda malo nerealno sklepati na podlagi tega o tehnikah, ki jih uporabljajo vsi študentje. Vendar pa so tudi slovenski študentje omenjali tehnike pogovora – vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Torej lahko rečem, da imajo tako slovenski kot tuji študentje znanja oziroma usvojene tehnike za vodenje pogovora.

Kaj se študentom še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

Ker sem intervjuje delala s študenti, ki jih osebno poznam, vem, da so precej aktivni tudi na drugih področjih izven fakultete. Zato se mi je zdelo pomembno, da jih vprašam, kakšna znanja so pridobili in kje. Predvsem tista, za katera menijo, da jim bodo pri socialnem delu koristila.

Intervjuvanci so mi našli celo goro znanj, ki so jih pridobili. Največkrat so omenjali stik z ljudmi, načine dela z različnimi ljudmi, znanje o reagiranju v različnih situacijah in učenje o raznolikostih. Tudi komunikacijskih veščin, vzpostavitev stika z ljudmi, prevzemanja odgovornosti za lastna dejanja. Naučili so se strpnosti, potrpljenja, empatije, zaupanja, podajanja negativnih informacij na pozitiven način. Intervjuvanci so povedali tudi, da so se naučili različnih veščin, kot so znakovni jezik, organiziranje dogodkov, projektov in delavnic. Veliko pa so na tem mestu govorili tudi o raznih znanjih socialnega

dela (dela z otroki in mladimi, s starimi, dela na področju nasilja, zaporov, prostitucije, etike v socialnem delu) in pa tudi o znanjih drugih strok (psihologije, pedagogike, medicine).

Veseli me, da je paleta teh znanj tako široka, saj menim, da to daje dodatno vrednost, da si lahko kompetenten socialni delavec. Tudi sama sem v svojem življenju do sedaj bila aktivna na raznih področjih in sem se vključevala v različne projekte. Pridobila sem veliko znanj in izkušenj, a vseeno mislim, da mi še marsikaj tudi manjka.

Ker pa me je zanimalo, kje so študentje pridobili ta znanja, sem jih vprašal tudi o tem.

Ta znanja so v veliki meri pridobili na praksi, pri prostovoljnem delu, študentskem delu in tudi na Erasmus izmenjavi. Kot vir pridobljenih znanj so študentje poleg drugih navedli tudi dodatna izobraževanja in srečevanje novih ljudi.

Kar se mi je zdelo zanimivo, je to, da je veliko študentov kot vir znanj izven fakultete omenilo svojo študijsko prakso. Saj fizično se res dogaja izven fakultete, a še vseeno je to nekako del učenja v okviru fakultete. Prakso so kot vir znanj v veliki večini omenjali študentje tujih fakultet, prostovoljno delo pa samo slovenski študentje. Iz tega sklepam, da morda ta pojma dojemajo drugače. Tuji študentje očitno gledajo na prakso kot na prostovoljno delo, naši študentje pa ti dve stvari med sabo ločijo.

Zanimivo se mi je zdelo, da je Erasmus izmenjavo kot vir znanj navedel le en tuji študent. Vse tuje študente, s katerimi sem opravila pogovor, sem spoznala ravno na Erasmus izmenjavi oziroma vem, da so tam bili (razen enega) in zdi se mi precej zanimivo, da tega niso omenili, saj lahko zase rečem, da sem tudi na izmenjavi pridobila ogromno znanj. Morda pa je krivo to, da ta izmenjava poteka v okviru fakultete in je zato študentje ne vidijo kot vir znanj izven fakultete.

Kot sem ugotovila s to raziskavo, so študentje pridobili res veliko znanj, vendar pa se kljub temu še najdejo kakšna znanja, ki jih nimajo. Znanja, ki jim manjkajo, a bi si jih želeli znati.

Kar zadeva znanja s področja socialnega dela, jim manjkajo predvsem znanja za pogovor z uporabniki in veliko »postopkovnih znanj«, kot so delo z dokumentacijo, pisanje odločb in dopisov, informacijski sistemi in računalniški programi, pisanje programov, prijave na razpis ipd. Intervjuvanci so omenjali tudi pomanjkanje znanj o specifičnih spretnostih za

socialno delo, znanja o ravnanju v določenih situacijah in socialnih veščinah. Manjkajo jim tudi znanja o delu v organizacijah, kjer je prisotno socialno delo, o delovanju, strukturi in programu organizacij in na CSD-jih (centrih za socialno delo), na primer o samem poteku dela, o zakonskih določilih. Tudi znanja o uradnih postopkih, o sistemih socialnih služb, delovanju, strukturi in programu organizacij.

Pomanjkanje teh »postopkovnih znanj« opazam tudi pri sebi. Na fakulteti se učimo zelo malo o teh tehničnih oziroma birokratskih zadevah. Sem se pa veliko o tem naučila v okviru svoje prakse, ki sem jo v tretjem letniku opravljala na centru za socialno delo. Res je, da so takšna znanja za nekatere manj zanimiva in morda niso tako bistvena za stroko socialnega dela, a žal jih moramo kljub temu znati, saj se socialne delavke pri svojem delu srečujejo z vedno več birokracije. Nekako sem si poskušala pojasniti, zakaj takšnim znanjem ne dajemo poudarka v okviru izobraževanja na fakulteti in mislim, da je to zato, ker so precej specifična glede na področje dela, ki ga opravljaš in se jih bomo v praksi tako ali tako sami naučili; takšna znanja namreč hitro usvojiš. Bolj pomembno je, da si opremljen z znanji za delo z ljudmi, da znaš izpeljati pogovor in ljudem pomagati v njihovih stiskah in težavah. Zdi se mi bolj pomembno, da nam študij da nekakšne socialne kompetence.

Študentom primanjkuje tudi znanja drugih strok. Omenjajo predvsem psihologijo, psihoterapijo, šolstvo, medicino oz. zdravstvo in pravo, pa tudi menedžment. Želeli bi vedeti, kako s temi strokami sodelovati. To, da jim primanjkujejo znanja drugih strok, me je presenetilo, saj so ravno prej omenjali, kako so ta znanja pridobili. Morda bi si jih le želeli še več. Sodelovanje z drugimi strokami pa se mi vsekakor zdi pomembno in na fakulteti bi se res lahko učili več o tem. Intervjuvanci so povedali še, da si želijo tudi znanj o drugih kulturah, koristila pa bi jim tudi znanja tujih jezikov.

Kar se tiče razlik med študenti tujih fakultet in študenti iz Slovenije sem opazila, da so vsi govorili o pomanjkanju podobnih znanj. Morda bi lahko rekla, da so tuji študentje več omenjali znanja in spretnosti s področja socialnega dela, slovenski študentje pa bolj tista s področja drugih strok.

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

Uporaba teorije v praksi socialnega dela je najpomembnejši del moje diplomske naloge, zato me je zanimalo, kako študentje dojemajo odnos med teorijo in prakso socialnega dela. Kje vidijo razlike in kje povezave.

Intervjuvanci so povedali, da razkoraki med teorijo in prakso obstajajo, da sta si zelo različni ali pa da je med njima velika razlika. Povedali so, da so teorije lažje, so tiste ki se jih naučimo, praksa pa ni enostavna in je odvisna od vsakega uporabnika; od primera. O povezavah med teorijo in prakso so intervjuvanci povedali, da tudi povezave vsekakor obstajajo, da sta precej povezani in da sta tako teorija kot praksa v socialnem delu pomembni.

Torej so študentje povedali, da obstajajo razlike med teorijo in prakso, a hkrati tudi podobnosti. To je pred leti ugotovil že Srečo Dragoš (1996: 421), ko je zapisal: »Z razvojem se je tudi na primeru socialne stroke znova potrdila stara resnica, da teorija in praksa nista nikoli nekaj povsem istega - kot je hkrati tudi res, da ju ne moremo absolutno ločevati med sabo.«

S to trditvijo se strinjam. Vsekakor teorija in praksa nista isto, sta pa povezani in ne moreta ena brez druge. Mislim, da sta kot jin in jang. Kot sama to razumem, je vsaka zgodba zase, a vsaka vsebuje tudi delček drugega. Skupaj pa tvorita celoto, ki predstavlja neko ravnovesje in harmonijo.

Študentje so našli kar nekaj primerov, kje vidijo razlike med teorijo in prakso. Povedali so:

- teoretični in praktični del sta precej različna (TE45),
- praksa nauči več o socialnem delu (TA38),
- teorije bi potrebovale posodobitev oziroma prilagoditev današnjemu času (SD44),
- teorije so lahke (TB27), praksa ni enostavna (TB28),
- teoretičnih znanj se učiš na fakulteti (TD29), prakse je na fakulteti malo (TD30),
- teorij se učimo (TE50), praksa pomeni razumeti občutja ljudi (TE51),
- teorija je usmerjena na ideale, kako bi moralo biti (TH45), praksa pa je odvisna od situacije (TH46), od uporabnikov (TH47),
- teorija je plan (TH48), praksa je, kar se zgodi (TH49),
- v praksi se moramo velikokrat znajti (SB88), tudi improvizirati (SB89), česar pri teoriji ni,

- teorija se dotika različnih področij (SE72), praksa je usmerjena na specifično področje (SE73),
- praksa je osebna (SE81), vpletena so čustva (SE82), v teoriji pa čustev ni (SE83).

Menim, da pravzaprav lahko te razlike dojemamo tudi kot povezave, saj se teorija in praksa ravno v teh razlikah med seboj dopolnjujeta.

Po besedah študentov teorija prispeva s tem, da nam da nekakšne temelje za delo. Je tista, ki nas uči o tem, kako ravnati v socialnem delu, daje nam širši pogled in veliko znanja. Praksa na drugi strani pa je tista, ki nam pomaga razumeti socialno delo. Kot so povedali intervjuvanci, našemu delu daje nek čustveni vidik, nauči nas spontanega odzivanja.

Praksa pa po drugi strani prispeva s tem, da prinese dejanski vpogled v delo, osmisli teorijo. Je tista, ki nam pomaga razumeti socialno delo. Našemu delu daje nek čustveni vidik, nauči nas spontanega odzivanja.

Povezave med teorijo in prakso študentje vidijo predvsem v naslednjih točkah:

- teorijo se da uporabiti v praksi in obratno (SB82),
- reševanje problemov z uporabo teorij (TE55),
- praksa dopolnjuje, osmisli teorijo (TH43),
- teorija je okvir, praksa pa deluje znotraj tega okvira (TH50),
- teorija nauči konceptov dela (SA56), praksa pa uporabo teh konceptov (SA57),
- kot praktik brez teoretičnih znanj lahko zaideš (SB84), brez praktičnih izkušenj pa ne moreš oblikovati teorije (SB85),
- praksa ne more obstajati brez teorije (TF34),
- brez dobre teorije ni prakse (TG23),
- dobra praksa temelji na teoretičnih znanjih (SF52),
- teorija bi se morala razvijati iz praktičnih primerov (SF53),
- teorija brez prakse nima smisla (TH44),
- eno brez drugega ne more obstajati (SF54).

Z vsemi temi odgovori se potrdi, kar sem navedla prej. Teorija in praksa nista isti, a med sabo se dopolnjujeta in sodelujeta. Menim, da je za socialno delo bistvenega pomena, da znamo najti vzporednice med teorijo in prakso, da ju povezujemo in se trudimo, da prihaja do čim manj razkorakov.

Zanimalo me je, kako si študentje razlagajo, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso socialnega dela. Kje tičijo razlogi?

Med pogovorom so mi povedali zelo veliko razlogov. Kot enega najpogostejših so omenjali pomanjkanje časa in pa preslaba znanja. To razumem, saj sem tudi sama pri svoji praksi velikokrat opazila, da socialnim delavkam primanjkuje časa, da bi opravile vse naloge, včasih so zelo obremenjene in tudi intervjuvanci so mi povedali, da so opazili podobno. Razkorake so opazili predvsem pri tistih strokovnih delavcih, ki niso socialni delavci. Da pa so preslaba znanja razlog za razkorake med teorijo in prakso pa se mi tudi zdi smiselno, saj le če imamo dovolj dobra znanja, jih bomo znali v praksi tudi uporabiti.

Veliko intervjuvancev je kot razlog navajalo tudi razlike med teorijo in prakso. Dejali so, da so razlogi za razkorake oziroma za neuporabo teorije v praksi socialnega dela tudi delo, ki ni v skladu s teorijo, zapletenost teorij, premalo praktičnih izkušenj, raznolikost situacij v praksi, specifičnost primerov in podobno. Predvsem so poudarjali, da nimajo dovolj praktičnih izkušenj, ko pričnejo delati.

Drugi razlogi za razkorake med teorijo in prakso, ki so jih študentje navedli, so še: delovanje po lastnih moralnih predstavah, namesto v skladu s teorijo, negotovost v lastna znanja, motiviranost socialne delavke, angažiranost organizacije, premalo izobraževanja tistih, ki delajo v praksi, strah pred uporabo sodobnih teorij in podobno.

Teh razlogov se mi zdi kar veliko in lahko si predstavljam, da če se socialna delavka sooča s takšnimi težavami, potem res težko dela v praksi, težko uporabi naučeno teorijo (v kolikor je njeno znanje sploh dovolj dobro) in jo prenese v prakso.

Ti razlogi za razkorake med teorijo in prakso so nekaj, kar lahko vidimo kot oviro pri delu. Zanimalo pa me je še, katere so tiste ovire, za katere študentje menijo, da jim bodo onemogočale uporabo znanj, ki se jim zdijo pomembna. Kaj je tisto, kar jih bo oviralo v praksi, ko bodo delale kot socialne delavke.

Velika večina intervjuvancev se je strinjala, da jih bo pri delu v praksi oviralo pomanjkanje časa in zakoni oziroma njihove omejitve. Med pogostimi ovirami za dobro delo v praksi socialnega dela so navedli tudi preslaba znanja in pa vpliv sodelavcev na delovnem mestu. Druge ovire, ki so jih omenili, so še: premalo prakse in izkušenj, preveč birokracije in administracije, osebne težave, itd.

Tako pri slovenskih kot pri tujih študentih so bili pogostejši odgovori, ki »krivijo« nekaj zunanjega (npr. premalo prakse v okviru fakultete, spreminjanje sistema, preobremenjenost z delom), redkejša pa so bile tiste ovire, za katere so krivi sami (npr. preslabo znanje, negotovost vase, trema).

Opazila sem, da študentje pri svojem delu v praksi pričakujejo ovire in da je teh kar nekaj. Zanimalo me je še, kako si predstavljajo svoje delo, če teh ovir ne bi bilo. Če bi imeli čarobno paličico, s katero bi jih v trenutku odpravili.

Povedali so mi, da bi bili dobri socialni delavci, s pozitivnimi občutki. Delali bi zelo dobro. Tuji študentje so povedali predvsem, da bi več pomagali ljudem, slovenski študentje pa, da bi imeli več znanj.

Samo slovenski študentje pa so opisovali, kakšen bi bil njihov odnos z uporabniki. Ta bi bil zelo dober, imeli bi tudi več časa, da bi se jim posvetili. Zanimivo se mi zdi, da so to opisali le slovenski študentje, saj sem tudi pri tujih študentih dobila občutek, da so jim uporabniki pomembni, tako kot tudi odnos z njimi.

Videla sem, da si študentje delo brez ovir predstavljajo precej idealno. Če bi bilo socialno delo res takšno, bi bilo fantastično. Za to pa se je potrebno truditi, da te ovire odpravimo, da bodo prisotne v čim manjši meri.

Študente se vprašala, kaj bi oni potrebovali za odpravo teh ovir oziroma kaj bi potrebovali, da bi lahko naučeno teorijo uporabili v praksi. Povedali so mi veliko dejavnikov, ki sem jih razdelila v dve skupini. Zunanje (to so vplivi iz okolice, so odvisni od drugih ljudi) in pa na notranje (tiste, ki so odvisni od nas samih).

Kot zunanje dejavnike je večina intervjuvancev navedla, da si želijo več prakse v času študija, ko bi bili zaposleni pa predvsem podporno okolje na delovnem mestu. Pomembno se mi zdi, kar je dejal eden izmed tujih študentov: *»Šole v splošnem in posebej moja šola bi morale /učiti teorije v socialnem prostoru. Znano tudi kot neformalna izobrazba. Potreboval pa bi tudi več praktičnih izkušenj v okviru študija.«* (TB339, TB40, TB41)

Mislim, da lahko več prakse pomembno vpliva na odpravo ovir pri kasnejšem delu v praksi, saj so izkušnje tiste, iz katerih se največ naučimo, praksa pa je tudi odlična priložnost, da preizkusimo svoja znanja. Prav tako sem z raziskovanjem študija ugotovila, da se število ur prakse na fakultetah, iz katerih prihajajo intervjuvanci, precej razlikuje.

Nekateri imajo prakse zelo malo, drugi pa zelo veliko v primerjavi z našo fakulteto. A vendar tudi tisti študentje, ki je imajo veliko, so povedali, da bi si je želeli še več. Iz tega sklepam, da prakse ni nikoli dovolj. Vedno bi prišlo prav še več izkušenj. Pomembno pa je, da je to praktično učenje refleksivno, saj ni vsaka praksa dobra praksa. Znati moramo izluščiti tisto, kar je dobro in v socialnem delu uporabno ter prispeva k boljšemu delu, v korist uporabnikov.

Od notranjih dejavnikov pa si intervjuvanci želijo več znanja in notranje motivacije, samozavest, pogum in podobno. Mislim, da je dobro znanje tisti prvi korak, ki bi ga morali obvladati, nato pa lahko gradimo naprej. Lastnosti, ki so jih omenjali študentje, pa se mi zdijo nekaj, kar deloma že imaš v sebi, deloma pa bi moral tudi razviti v času študija in praktičnih izkušenj.

Na koncu razpravljam še o tezah, ki sem jih postavilana začetku:

- **Teza 1:** *Vsak študent pojem socialno delo razume drugače, vendar pa je bistveno, da je to stroka, ki pomaga ljudem pri reševanju njihovih problemov tam, kjer sami ne zmorejo, tako da raziskuje možne rešitve skupaj z njimi.*

Ta teza se je potrdila, saj je velika večina intervjuvancev kot nalogo socialnega dela navedla pomoč, omenjali so tudi podporo in svetovanje. Povedali so tudi, da je socialno delo stroka, ki dela z ljudmi. Kot eno izmed glavnih nalog socialnega dela pa je nekaj intervjuvancev navedlo tudi skupno iskanje rešitev in iskanje virov moči.

Tako lahko trdim, da študentje pojem socialnega dela razumejo precej drugače – predvsem zaradi kopice različnih odgovorov, ki sem jih dobila, a vsem je skupno to, da socialno delo vidijo kot pomoč ljudem, vlogo socialne delavke pa kot tisto, ki ljudi usmerja na poti do dosege njihovih ciljev.

- **Teza 2:** *Študentje menijo, da se bodo pri svojem delu opirali na sodobna znanja stroke socialnega dela, pri svojem delu nameravajo uporabljati koncepte delovnega odnosa in krepitev moči, jezik socialnega dela. Prav tako se nameravajo opirati na znanja drugih strok, kot so psihologija, sociologija in pravo.*

Prvi del te teze lahko le delno potrdim. Kot sem povedala že prej, so koncepte delovnega odnosa omenjali samo slovenski študentje, krepitev moči skoraj vsi, jezika socialnega dela pa pravzaprav nihče. A kljub temu sem opazila, da ga uporabljajo. Da se nameravajo

opirati na znanja drugih strok, so omenjali večkrat. Govorili so o strokah, ki sem jih tudi sama predvidela. Te so psihologija, sociologija in pravo.

- **Teza 3:** *Študentom manjka več znanj s specifičnih področij socialnega dela (npr. za socialno delo s starimi, mladimi, na področju duševnega zdravja, z ranljivimi skupinami ...). Imajo veliko znanj s področja svojega modula, vendar pa jim manjkajo temeljna znanja, ki jih pridobijo študentje na drugih modulih. Prav tako jim manjkajo znanja, kako delati v različnih organizacijah ali ustanovah, kjer delajo socialni delavci.*

Znanj, ki so jih študentje pridobili v okviru modulov, niso posebej omenjali. Morda bi te razlike opazila, če bi v svojo raziskavo vključila več intervjuvancev. Glede znanj, kako delati tam, kjer delajo socialni delavci, pa sem imela prav. Res so študentje veliko omenjali pomanjkanje teh postopkovnih znanj: kako napisati odločbo, kako se prijaviti na razpis in podobno.

- **Teza 4:** *Študentje vidijo, da prihaja do razkoraka med teorijo in prakso socialnega dela zaradi pomanjkanja teoretičnega znanja pri posameznikih, ki delajo v praksi. Študentje menijo, da ne bodo uporabljali teoretičnih konceptov v praktičnem delu zato, ker jih preslabo poznajo in jim predstavljajo prevelik izziv ali pa določenih znanj v času študija niso pridobili.*

To tezo lahko delno potrdim. Študentje so kot enega glavnih razlog res navajali pomanjkanje znanj. Kar pa nisem predvidela in se mi zdi zelo pomembno, je pomanjkanje časa. Veliko študentov je dejalo, da ravno v tem vidijo razloge za neuporabo teoretičnih znanj v praksi socialnega dela.

Vsa ta mnenja študentov in predlogi se mi zdijo zelo dragocene informacije. Študij za socialno delo je v bistvu namenjen študentom, da oni pridobijo čim več znanj in izkušenj, ki jih bodo lahko v praksi uporabili. Zato se mi zdi zelo pomembno, da so študentje tisti, katerih glas je slišan. Tisti, ki sooblikujejo študij in dajejo predloge za izboljšave in da so, kar je najpomembnejše, tudi upoštevani.

Seveda pa ne smemo pozabiti na uporabnike, saj socialno delo po sodobnih konceptih temelji na delu v najboljšo korist uporabnikov. Tudi iz pogovorov s študenti sem razbrala, da si želijo delati v korist uporabnikov, zato se mi zdi še toliko bolj pomembno, da so mnenja študentov slišana.

8 SKLEPI

Kar sem ugotovila s svojo raziskavo, povzemam v naslednjih sklepih.

- Študentje pojem socialnega dela definirajo v skladu s sodobnimi definicijami. Zanje je socialno delo znanost in stroka, ki zajema veliko področij. Prisotno je povsod, kjer se dela z ljudmi, ki imajo težave. Glavna naloga socialnega dela je pomoč ljudem pri soočanju s težavami, podpora, svetovanje, usmerjanje in soustvarjanje. Pa tudi iskanje rešitev, virov moči ter organiziranje aktivnosti. Namen socialnega dela je predvsem izboljšanje določenih sfer življenja. Socialno delo dela z vsemi ljudmi in je prisotno na vseh področjih njihovih življenj. Uporabnik socialnega dela je lahko kdorkoli, predvsem pa gre za ljudi, ki se v svojem življenju soočajo z raznolikimi stiskami ali težavami in pri tem potrebujejo pomoč socialnih delavk. Uporabniki socialnega dela so različne skupine ljudi: ženske, otroci, starejši, ljudje z ovirami, brezposelni, begunci, etnične manjšine, odvisniki od alkohola in drog, itd. Socialno delo se povezuje z različnimi strokami, kot so: psihologija, sociologija, socialne znanosti, pravo, ekonomija.
- Študentje, vključeni v raziskavo so poklic socialne delavke definirali kot zelo zahteven, njeno vlogo pa kot raznoliko in odgovorno. Pomembna lastnost, ki jo mora imeti socialna delavka, je empatija. Socialna delavka je nekdo, ki želi ljudem pomagati, je čustveno stabilna, nima predsodkov in je ekstrovertirana. Pri svojem delu dela z ljudmi; s posamezniki, z njihovo okolico in tudi v celotni družbi. Sodeluje tudi z drugimi strokovnjaki. Potrebuje veliko znanj, predvsem spretnosti za vodenje pogovora in znanja s področja, na katerem dela. Do uporabnikov mora imeti primeren - spoštljiv odnos. Glavne naloge socialne delavke so pomoč, delovanje v najboljšo korist uporabnika, vlivanje moči, reševanje problemov skupaj z uporabniki, iskanje rešitev. Socialne delavke so tiste, ki vskočijo tam, kjer uporabniki ne zmorejo več sami. Biti socialna delavka pomeni tudi videti dogodke z druge perspektive. To ni samo poklic, ampak je tudi način življenja.
- Študentje menijo, da so na fakulteti pridobili veliko znanj, ki se jim zdijo uporabna oziroma jih nameravajo uporabljati v svoji praksi. Naučili so se vse, od reševanja problema do poslušanja, opogumljanja in krepitev moči ljudi ter samih osnov komunikacije, pa tudi soočanja s svojimi predsodki.

- Pridobili so tudi znanja z različnih področij, na primer o delu s skupinami, o delu z mladostniki, o zakonih. Spretnosti, ki so jih omenjali izključno slovenski študentje, pa so vodenje pogovora in vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Poleg teh in vseh drugih strokovnih znanj, ki so jih pridobili, so se naučili marsikaj, ne samo za svoj poklic temveč tudi zase.
- Večina študentov namerava v praksi po zaključenem študiju uporabiti vsa do sedaj naučena znanja, odvisno pa je tudi od delovnega mesta oziroma področja dela. Še posebej nameravajo uporabljati znanja za vodenje pogovora, perspektivo moči, znanja za delo s skupinami, delo s posameznikom ter razne ustvarjalne tehnike in spretnosti, ki omogočajo, da so uporabniki v fokusu dela.
- Znanja drugih strok, ki so jih študentje pridobili v času študija, so s področja psihologije, sociologije in prava. Poleg teh pa so pridobili tudi znanja različnih terapij, statistike in obdelave podatkov. Naučili so se tudi drugih stvari, na primer tehnik komunikacije.
- Znanja, ki so jih pridobili izven fakultete in se jim zdijo uporabna pri stroki socialnega dela, so stik z ljudmi, načini dela z različnimi ljudmi, znanje o reagiranju v različnih situacijah in učenje o raznolikostih ter delo v korist uporabnikov, kljub lastnim predsodkom. Naučili so se tudi različnih veščin, kot so znakovni jezik, organiziranje dogodkov, projektov in delavnic ter komunikacijskih veščin.
- Dodatna znanja so v veliki meri pridobili na praksi, pri študentskem delu, prostovoljnem delu in tudi na Erasmus izmenjavi. Prakso so kot vir znanj v veliki večini omenjali študentje tujih fakultet, prostovoljno delo pa samo slovenski študentje. Kot vir pridobljenih znanj so študentje poleg drugih navedli tudi dodatna izobraževanja in srečevanje novih ljudi. Eden izmed intervjuvancev pa je povedal, da se je veliko naučil tudi iz pripovedovanj profesorjev.
- Glede znanj s področja socialnega dela, jim manjkajo predvsem znanja za pogovor z uporabniki. Veliko več pa imajo primanjkljaja s področja »postopkovnih znanj«, kot so: delo z dokumentacijo, pisanje odločb in dopisov, informacijski sistemi in računalniški programi, pisanje programov, prijav na razpise ipd. Intervjuvanci so omenjali tudi pomanjkanje znanj o specifičnih spretnostih za socialno delo, znanj o

ravnanju v določenih situacijah in socialnih veščinah, kot je poslušati uporabnike in prisluhniti njihovim težavam. Manjkajo jim tudi znanja o delu v organizacijah, kjer je prisotno socialno delo, o delovanju, strukturi in programu organizacij, o delu v CSD-jih (centrih za socialno delo); na primer o samem poteku dela, znanja o zakonskih določilih. Premalo znanja imajo tudi o uradnih postopkih, o sistemih socialnih služb.

- Študentom primanjkujejo tudi znanja drugih strok, predvsem psihologije, psihoterapije, šolstva, medicine oz. zdravstva in prava. Pa tudi, vedenje, kako s temi strokami sodelovati. Želijo si tudi znanj o drugih kulturah, koristila pa bi jim še znanja tujih jezikov. Študentom primanjkujejo tudi znanja s področja menedžmenta in sorodnih strok.
- Študentje menijo, da razkoraki med teorijo in prakso v socialnem delu obstajajo, da sta si različni. Pravijo, da so teorije lažje, so tiste, ki se jih naučimo, praksa pa ni enostavna in je odvisna od vsakega uporabnika; razlikuje se od primera do primera.
- Študentje menijo, da tudi povezave med teorijo in prakso vsekakor obstajajo, da sta precej povezani in da sta tako teorija kot praksa v socialnem delu pomembni. Omenili so tudi, da je njun obstoj soodvisen. Praksa bi morala temeljiti na teoriji, teorija pa na praksi.
- Razlike med teorijo in prakso so bolj opazili tuji študentje, medtem ko so slovenski študentje več govorili o povezavah med njima. Večina študentov pa je povedala, da sta si teorija in praksa različni, a hkrati tudi podobni. Da lahko dobro delamo, potrebujemo pravo mero obojega.
- Teorija prispeva k temu, da nam da nekakšne temelje za delo. Je tista, ki nas uči o tem, kako ravnati v socialnem delu, daje nam širši pogled in veliko znanja. Praksa na drugi strani pa nam pomaga razumeti socialno delo. Našemu delu daje nek čustveni vidik, nauči nas spontanega odzivanja.
- Najpogostejša razloga za razkorake med teorijo in prakso sta pomanjkanje znanj in preslaba znanja. Omenjanje pomanjkanja znanj oziroma neustreznosti teh sem opazila predvsem pri študentih slovenske fakultete.

- Razlogi za razkorake oziroma za ne-uporabo teorije v praksi socialnega dela so tudi delo, ki ni v skladu s teorijo, zapletenost teorij, premalo praktičnih izkušenj, raznolikost situacij v praksi in podobno.
- Študentje menijo, da jih bo pri delu v praksi oviralo pomanjkanje časa, zakoni oziroma njihove omejitve, tudi preslaba znanja in pa vpliv sodelavcev na delovnem mestu, premalo prakse in izkušenj, preveč birokracije in administracije ter osebne težave.
- Tako pri slovenskih kot pri tujih študentih so bili pogostejši odgovori, ki »krivijo« nekaj zunanjega (npr. premalo prakse v okviru fakultete, spreminjanje sistema, preobremenjenost z delom), redkejša pa so bile tiste ovire, za katere so krivi sami (npr. preslabo znanje, negotovost vase, trema).
- Študentje pravijo, da če ne bi bilo ovir, bi bili dobri socialni delavci, s pozitivnimi občutki. Delali bi zelo dobro. Tuji študentje so povedali, da bi predvsem več pomagali ljudem, slovenski študentje pa, da bi imeli več znanj. Samo slovenski študentje pa so opisovali, kakšen bi bil njihov odnos z uporabniki. Ta bi bil zelo dober, imeli bi tudi več časa, da bi se jim posvetili.
- Kot zunanje dejavnike je večina intervjuvancev navedla, da bi si želeli več prakse v času študija, ko bi bili zaposleni pa predvsem podporno okolje na delovnem mestu. Od notranjih dejavnikov pa si intervjuvanci želijo več znanja in notranjo motivacijo, samozavest, pogum in podobno.
- Vsi študentje, ne glede na državo iz katere prihajajo, podobno definirajo pojem socialnega dela in tudi podobno opisujejo poklic socialne delavke.
- Glede znanj, ki so jih pridobili v času študija, so vsi študentje govorili o tem, da se jim zdi pomembno, kako poteka pogovor v socialnem delu. Slovenski študentje so govorili o tem, da so pridobili veliko znanj o vodenju pogovora, o vzpostavljanju delovnega odnosa in osebnega stika. Eden izmed tujih študentov (s Fakultete za uporabne znanosti, Breda, Nizozemska) pa je dejal, da se mu zdi zelo uporabno »komunikacijsko orodje« Rose of Leary, ki ga bo pri svoji praksi tudi uporabljal.

- Samo slovenski študentje so omenjali, da so veliko znanj pridobili s prostovoljnim delom. Tuji študentje o tem niso govorili, so pa kot vir pridobljenih znanj zunaj fakultete omenjali prakso.
- En študent (iz Fakultete Alice Salomon, Berlin, Nemčija) je omenil, da se je veliko naučil iz pripovedovanj profesorjev o njihovih izkušnjah.
- Slovenski študentje menijo, da če bi bilo socialno delo brez ovir, bi bil tudi njihov odnos z uporabniki boljši.
- Vsi študentje, tako slovenski kot tuji, si želijo več prakse v okviru študija.

9 PREDLOGI

V začetku podajam nekaj predlogov, za katere menim, da bi prispevali k še večji povezanosti med teorijo in prakso socialnega dela.

V okviru fakultet, ki izobražujejo za socialno delo, predlagam:

- Več prakse in možnosti za refleksijo praktičnih izkušenj v povezavi s teoretičnim znanjem.
- Profesorji, ki imajo izkušnje iz prakse, bi te lahko delili s študenti v okviru predavanj in vaj na fakulteti.
- Razvijanje teorij, ki temeljijo na praktičnih izkušnjah, in zagotavljanje praktičnega učenja, v katerem se uporabljajo teoretična znanja.
- Več učenja o:
 - »postopkovnih znanjih« (delo z dokumentacijo, pisanje odločb in dopisov, informacijski sistemi in računalniški programi, pisanje programov, pisanje prijav na razpise, vodenje uradnih postopkov ipd.),
 - delu v organizacijah, kjer je prisotno socialno delo (delovanju, strukturi in programu organizacij),
 - sodelovanju z drugimi strokami, ki se povezujejo s socialnim delom.

V okviru organizacij in ustanov, kjer delajo socialni delavci, predlagam:

- Več časa za delo. To bi lahko dosegli z razbremenitvijo socialnih delavcev, tako da bi zaposlili več socialnih delavcev, ki bi si delo med sabo razdelili. Zavedam se, da trenutno finančno stanje tega ne omogoča, vendar menim, da se je nujno boriti za več zaposlenih in opozarjati na to problematiko v socialnem delu, saj le tako lahko dosežemo spremembe na bolje.
- Ustvarjanje podpornega okolja pri sodelavcih; na delovnem mestu. To bi lahko dosegli tako, da bi vsi zaposleni bili informirani o sodobnih teorijah socialnega dela in bi jih pri svojem delu tudi uporabljali. To bi bilo mogoče, če bi na primer na delovnem mestu imeli izobraževanja o teh teorijah. Tako bi lahko posledično drug drugega podpirali pri uporabi teh teorij v praksi.
- Manj birokracije in administracije v okviru delovnih nalog socialne delavke, kar bi lahko dosegli s tem, da bi za opravljanje tovrstnih del zaposlili delavce iz drugih

strok. Tudi tukaj bi posledično najbrž bilo potrebno večje število zaposlenih. A problem glede tega sem zapisala že zgoraj.

Za prispevek študentov predlagam:

- Poglobljen študij (o znanjih, ki jih posreduje fakulteta).
- Udeleževanje dodatnih izobraževanj s temami, ki se povezuje s socialnim delom.
- V praksi delati v skladu s teorijo.
- Pridobiti več praktičnih izkušenj med študijem (npr. s prostovoljnim delom).
- Ustvarjanje pozitivnega odnosa z uporabniki. Socialna delavka mora uporabnike spoštovati, jim prisluhniti, jih razumeti, delati v njihovo največjo korist.

Predlogi za nadaljnje raziskovanje.

- Razširitev raziskave na:
 - študente iz drugih držav, ne samo evropskih (zaradi pridobitve več mnenj in predlogov, za večjo pestrost informacij),
 - socialne delavce, ki delajo v praksi (tako iz Slovenije kot iz tujine).
- Izboljšanje vprašalnika:
 - in 9. vprašanje sta si zelo podobni, zato sem ju pri analizi tudi združila, saj sem ugotovila, da so intervjuvanci pri obeh vprašanjih govorili o istih stvareh. Ti dve vprašanji bi morala bol jasno postaviti, da bi dosegla razliko med njima.
 - Intervjuvanci so govorili o tem, da so veliko znanj pridobili na dodatnih izobraževanjih izven fakultete. Lahko bi jih vprašala, na katerih izobraževanjih in bi s tem videla, katerih se udeležujejo in katera znanja iščejo zunaj fakultete.

10 LITERATURA IN VIRI

1. Bager-Charleson, S. (2014), A reflexive approach: Doing Practice-based Research in Therapy. London: Sage.
2. Čačinovič Vogrinčič, G. (2002), Koncept delovnega odnosa v socialnem delu, Socialno delo, 41, 2: 91-96.
3. Čačinovič Vogrinčič, G. (2003), Jezik socialnega dela, Socialno delo, 42, 4/5: 199-203.
4. Čačinovič Vogrinčič, G. (2010), Soustvarjanje pomoči v jeziku socialnega dela. Socialno delo, 49, 4: 239-245.
5. Čačinovič Vogrinčič, G. (2015), Soustvarjanje pomoči v socialnem delu: Teoretski koncepti in produkcija novih znanj v raziskovanju prakse. Revija Socialno delo, 54/3-4: 179-188
6. Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina M.. (2005, 2008), Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
7. Dragoš, S. (1996), Teorija in praksa VŠSD. Socialno delo, 35, 5: 417-431.
8. Dragoš, S., Leskošek, V., Petrovič Erlah, P., Škerjanc, J., Humljan urh, Š., Žnidarec Demšar S., (2008): Krepitev moči. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
9. Healy, K. (2005), Social work Theories in Context: Creating Frameworks for Practice. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
10. Kodele, T., Mešl, N. (2015), Refleksivna uporaba znanja v kontekstu praktičnega učenja. Socialno delo, 54, 3/4: 189-203.
11. Lüssi, P. (1991), Systemische Sozialarbeit : praktisches Lehrbuch der Sozialberatung. Bern, Stuttgart: P. Haupt.
12. McIntosh, P. (2010), Action research and reflective practice : creative and visual methods to facilitate reflection and learning, London, New York : Routledge.
13. Mesec, B. (2006), Očarani z močjo. Socialno delo, 45, 3-5: 235-247.
14. Mesec, B. (2007), Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2. Študijsko gradivo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

15. Mešl, N. (2007), Teorije ravnanja in uspešnost procesov pomoči v socialnem delu z družinami. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (doktorska disertacija).
16. Mešl, N. (2008), Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino: Procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
17. Milošević-Arnold, V., Poštrak, M. (2003), Uvod v socialno delo. Skripta. Ljubljana: Študentska založba.
18. Parton N., O'Byrne P. (2000), Constructive social work : towards a new practice. New York: Palgrave Macmillan.
19. Rode, N. (1998), Razcep teorije in prakse?: analiza člankov v reviji socialno delo, letnik 1995. Socialno delo, 37, 3-5: 329-342.
20. Saleebey, D. (2009), The strengths perspective in social work practice. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
21. Saleebey, D.(1997), The strength perspective in social work practice. New York: Longman.

SPLETNI VIRI

22. Alice Salomon Hochschule 2016: Studienangebot, Bachelorstudiengänge, B. A. Soziale Arbeit, Studiendauer und Struktur. Dostopno na: <http://www.ash-berlin.eu/studienangebot/bachelorstudiengaenge/ba-soziale-arbeit/studienstruktur/> (17. 4. 2016)
23. Anadolu University 2016: Academics, Faculties, Faculty of Health Sciences, Department of Social Services, Course Structure Diagram with Credits. Dostopno na: <https://www.anadolu.edu.tr/en/academics/faculties/1400/department-of-social-services/courses>, (13. 5. 2016)
24. Avans Hogeschool 2016: Studeren, Opleidingzoeker, Voltijd, MaatschappelijkWerk en Dienstverlening Breda, Voltijdopleiding in Breda. Dostopno na: <http://www.avans.nl/opleidingen/opleidingzoeker/maatschappelijk-werk-en-dienstverlening-breda-voltijd-bachelor/introductie> (14. 5. 2016)
25. Fakultet političkih nauka Sarajevo 2015: Studiji, I. ciklus studija, Odsjek za socijalni rad, Aktuelni nastavni planovi i programi, Bachelor studij 2015/2016, Odsjek socijalni rad – Bachelor. Dostopno na: http://fpn.unsa.ba/bs/wp-content/uploads/2013/09/5-SOCIJALNI-RAD-NPP_BA-2015-161.pdf (12. 5. 2016)

26. Fakulteta za socialno delo, 2011: Izobraževanje, Dodiplomski študij, Študijski program, Program 1. stopnje. Dostopno na: http://www.fsd.uni-lj.si/izobrazevanje/dodiplomski-studij/studijski_program/program_1%20_stopnje/ (30. 5. 2016)
27. Fakulteta za socialno delo, 2016: O fakulteti, Fakulteta, Poslanstvo. Dostopno na: <http://www.fsd.uni-lj.si/fakulteta/fakulteta/poslanstvo/> (20. 6. 2016)
28. Helsinki Metropolia University of Applied Sciences 2016: Information on Degree Programmes, Bachelor's Degrees, Full-time studies, Curricula division by fields of study and degree programmes, Education in Finnish, Social services, Programme. Dostopno na: <http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php/en/88094/en/70322> (14. 5. 2016)
29. Milošević – Arnold, V. (1998), Nekatere značilnosti socialnega dela v Sloveniji (s poudarkom na javnem sektorju). Socialno delo, 37, 3-5: 213-224. Dostopno na: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-SRKNR4FH/?query=%27keywords%3dmilo%C5%A1evi%C4%8D+arnold+1998%27&pageSize=25> (17.5.2016)
30. Pravni Fakultet u Zagrebu 2007: Prediplomskistudij, Predmeti, Socijalni rad, Svi semestri. Dostopno na: http://www.pravo.unizg.hr/scsr/za_buduce_studente/predmeti (14. 5. 2016)
31. University of Girona, Faculty of Education and Psychology 2012: Presentació del pràcticum: Característiques específiques del pràcticum de l'estudi, Grau Treball Social. Dostopno na: <http://www.udg.edu/Portals/22/facultat/Practicum%20Treball%20Social%20A.pdf> (19. 5. 2016)
32. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2010), Opis poklica, Socialni delavec. Dostopno na: http://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica?Kljuc=824 (9. 5. 2016).

11 PRILOGE

11.1 SMERNICE ZA INTERVJU

- **Razumevanje socialnega dela (definicija).**
 1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)
 2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)
- **Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija)**
 3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?
 4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?
 5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?
 6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?
- **Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).**
 7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?
 8. Kje si pridobila ta znanja?
 9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?
- **Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).**
 10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?
 11. V kolikor jih opaziš, kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?
 12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?
 13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?
 14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

11.2 IZJAVE ŠTUDENTOV

Intervju TA

Razumevanje socialnega dela (definicija).

- 1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)**

Mislim, da je /glavna naloga socialnega dela pomagati/ **(1)**, /svetovati/ **(2)** in /podpirati ljudi v različnih življenjskih situacijah./ **(3)** Namen dela je /spodbujati dobro počutje ljudi./ **(4)**

- 2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)**

Socialni delavec je /nekdo, ki pomaga uporabnikom, da pridejo do določenih storitev/ **(5)** in če je potrebno (na primer v korist otrok), tudi /delati intervencije za zagotovitev varnosti ljudi./ **(6)** Študirati, da bi postala socialna delavka je zame pomembno, ker /želim delati z ljudmi/ **(7)** in /jim pomagati iti skozi različne ovire v življenju./ **(8)**

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

- 3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?**

Na fakulteti sem se naučila /nekaj osnovnega znanja o pravu/ **(9)** in /različnih storitvah socialnega dela./ **(10)** Mislim tudi, da sem se tekom študija veliko naučila, ampak je težko naštet, kaj točno. Naučila sem se, da /ko pride do življenja ljudi in njihovih izbir, ni nič črno-belo./ **(11)** Naučila sem se /razumeti, da imajo ljudje različne načine življenja/ **(12)** in /"normalno" ne obstaja./ **(13)** Mislim, da je /videti uporabnika kot posameznika/ **(14)** zelo pomembno pri tem delu.

- 4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?**

Mislim, da bom uporabila vse /te stvari, ki sem jih omenila prej./ **(15)** Mislim tudi, da /se bom v prihodnosti skozi svoje delo naučila več specifičnih spretnosti./ **(16)** ki jih potrebujem pri svojem delu.

- 5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?**

Med študijem sem izboljšala svoje /pisne/ **(17)** in /jezikovne sposobnosti./ **(18)** katere mislim, da bodo uporabne v prihodnosti.

- 6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?**

Še vedno študiram, da bom postala socialna delavka, torej vem da je še vedno /veliko stvari/ (19), ki se jih moram naučiti... Malo je težko reči kaj se še moram naučiti, ampak mislim da /ko bom dobila prvo pravo službo kot socialna delavka, bom dobila tudi boljše ideje o tem, kaj so moje pomanjkljivosti./ (20)

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Preden sem začela študirati na fakulteti, sem delala /v bolnišnici kot čistilka (študentsko delo)./ (21) Naučila sem se, /kako delati z različnimi ljudmi/ (22) in tudi, /kaj lahko jaz naredim, da izboljšam delovno okolje./ (23) Opazila sem tudi, /kako pomembno je, da vsi (posebej v velikih organizacijah) skrbijo za svoje delovne naloge/ (24) in /prevzemajo odgovornost za svoja dejanja./ (25) Mislim, da lahko ta znanja uporabim kjerkoli delam. In kot sem omenila prej, mislim, da je res /pomembno, da ne razmišljamo o stvareh črno-belo./ (26) Mislim, da je to nekaj, kar se /naučiš tudi skozi odraščanje./ (27) /ob srečevanju različnih ljudi/ (28) in /skozi izkušnje./ (29)

7. Kje si pridobila ta znanja?

/Skozi življenje./ (30) predvsem; /potovanja./ (31) /srečevanje novih ljudi/ (32) in tako naprej.

8. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Še vedno se hočem naučiti /več o različnih metodah pomoči ljudem./ (33) Rada bi se tudi naučila /več o različnih informacijskih sistemih (kje poročas o srečanjih z uporabnikom)./ (34)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

9. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Vsekakor sta tako /teorija kot praksa pomembni v socialnem delu./ (35) /Teorija nam da neke temelje za delo./ (36) /Teorija govori o tem, kakšno naj bi bilo socialno delo./ (37) Po mojem mnenju se /naučiš več o socialnem delu skozi prakso./ (38) Mislim da sem se /največ naučila skozi svoje praktične izkušnje (op. praksa v okviru fakultete)./ (39) Po mojem mnenju so /velik del razumevanja, kaj socialno delo zares je./ (40) Prav tako ti /dajo ideje, kje želiš delati/ (41) po tem, ko diplomiraš.

10. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

/Teorija daje vnaprejšnja prepričanja o tem, kako delati/ (42) in /informacije o stvareh, katere moraš obravnavati pri svojem delu./ (43) Ampak /brez praktičnega dela nisi sposoben uporabljati teh naučenih veščin./ (44)

11. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Mislim, da še vedno /lahko delam na podlagi svojih predsodkov do ljudi./ (45) Moram se tudi /naučiti, da ne jemljem kritik tako osebno./ (46)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

/Precej pozitivno!./ (47) Ampak tudi /predsodki in intuicija niso vedno nekaj slabega./ (48) /lahko te tudi obvarujejo pred slabimi stvarmi./ (49) Mislim, da je /bistvo v ravnotežju med vsem tem./ (50)

13. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Vsaj /znanja o pravu/ (51) in /drugih splošnih pravilih o socialnem delu./ (52)

Intervju TB

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

/Delati na tem, da del mesta spet dobro živi./ (1) /Združevati ljudi/ (2) z /organiziranjem projektov/ (3) in /aktivnosti./ (4) /Pomagati ljudem vključevati se v skupnost./ (5)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Če /rešujem probleme v veliki ali mali družbi./ (6) /kolektivno ali individualno./ (7) potem vem, da delam kot socialni delavec. /Pomagati ljudem./ (8) jih /opolnomočiti da sodelujejo v družbi./ (9)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Zame je /skupinska dinamika/ (10) zares pomembna. Je /o vodenju skupin/ (11) in /o tem, da jih delamo močnejše./ (12) /da opogumljamo ljudi posamično in kot skupino./ (13)

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

/Trenutno ne uporabljam/ (14) svojih socialnodelovnih znanj, saj ne delam kot socialni delavec. Ampak v prihodnosti nameravam uporabljati /skupinsko dinamiko./ (15)

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

/Rose of Leary./ (16) To je komunikacijsko orodje, ki je lahko uporabno pri pogovorih med strokovnjakom in uporabnikom in se mi zdi eno izmed najpomembnejših tehnik pri delu.

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Izboljšati moram svoje /socialne veščine/ (17) in /ne specifično teorijo./ (18) Socialne veščine, kot je /dobro poslušanje uporabnikov/ (19) in /vedno ostati odprt za vse vrste njihovih težav./ (20) To mislim da je v socialnem delu ključnega pomena in je uporabno vedno, zato dajemo premalo poudarka na tem.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Na moji šoli se moramo naučiti veliko različnih znanj, ampak ta se naučim za izpit, nato pa večino od njih pozabim. Meni je /pomembno, da so moje socialne veščine na določenih področjih dovolj dobre, da lahko vzpostavim kontakt z uporabnikom in pridobim zaupanje./ (21) Torej, /izven fakultete ne poznam nobenih drugih znanj./ (22)

8. Kje si pridobila ta znanja?

Socialnih veščin sem se naučil /pri svoji praksi./ (23) Začetek moje prakse je bil zame res začetek učenja nečesa o socialnem delu.

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

/Več o sociologiji./ (24) /teorije in razlike med ljudmi in skupinami./ (25)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Mislim, da je med tem /velika razlika./ (26) /Teorije so lahke za vse./ (27) če se jih samo naučiš iz knjig. /Praksa pa ni tako enostavna./ (28) /Poznavanje obojega je pomembno, če hočemo biti dobri socialni delavci./ (29)

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

/Teorija je vedno ista./ (30) /praksa pa se spreminja./ (31) /Velikokrat zato nista usklajeni./ (32) /Vsaka situacija je drugačna/ (33) in /izziv pri tem je, znajti se v vsaki situaciji./ (34)

12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Teorije so nujne, da lahko postaneš dober socialni delavec, saj včasih potrebuješ informacije, da lahko pomagaš ciljni skupini. /Neznanje o teh teorijah/ (35) je morda moja pomanjkljivost, ker /vedno sledim svoji intuiciji./ (36)

13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

V tem primeru bi bilo /socialno delo zame samo hobi/ (37) in /ne profesija./ (38)

14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Šole v splošnem in posebej moja šola bi morale /učiti teorije v socialnem prostoru./ (39) /Znano tudi kot neformalna izobrazba./ (40) Potreboval pa bi tudi /več praktičnih izkušenj v okviru študija./ (41)

Intervju TC

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo /spreminja družbo na bolje./ (1) socialni delavci /s svojo pomočjo prispevajo k temu./ (2) /Nudi podporo/ (3) in /pomaga tistim, ki so pomoči potrebni/ (4) ter /se bori proti socialnim problemom./ (5)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Nekdo, ki /verjame v možnost spreminjanja družbe/ (6) in /reševanja problemov./ (7) nekdo ki /ima sposobnosti kot je empatija./ (8) Socialna delavka /vedno želi narediti tisto, kar je najboljše za ljudi, ne glede na to kaj to je./ (9) /Nekdo, ki ima željo pomagati./ (10)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

/Socialne veščine,/ (11) kot so /naučiti se, kako ravnati v različnih socialnih situacijah/ (12) in /kako razumeti in obvladovati različne tipe ljudi./ (13) Naučila sem se tudi /psihologije./ (14)

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

/Znanja o tem, kako se soočiti z ljudmi./ (15)

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

/Pravo,/ (16) definitivno. Mislim, da je zelo /pomembno poznavanje prava/ (17) in /omejitev ter možnosti, ko se ukvarjamo z različnimi situacijami./ (18)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Manjkajo mi predvsem /medkulturna znanja/ (19) oziroma /znanja o križanju različnih kultur (20) in /veščine, kako biti kos ljudem iz različnih kultur in z različnimi ozadji; življenjskimi okoliščinami./ (21)

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Znanje /o socialnem delu z ekstremno revnimi,/ (22) iz moje prakse v Indiji. /Delo v ekstremni revščini v ubožnih okoljih/ (23) mi je dalo nekaj znanja o tem, /kako se približati ljudem/ (24) in /kaj lahko pričakuješ od ljudi, ki so v zelo slabih situacijah ali depresivni./ (25)

8. Kje si pridobila ta znanja?

/V Punah, v Indiji, kjer sem opravljala prakso./ (26)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Rada bi se naučila /več o križanju različnih kultur,/ (27) in o tem, /kako se približati ljudem z različnimi življenjskimi izhodišči./ (28) Mislim, da je za vse socialne delavce zelo pomembno, da imajo /razumevanje in toleranco do ljudi, ki jih srečajo./ (29) To je nekaj, česar se nismo zares naučili v okviru svoje izobrazbe.

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Mislim, da /kot socialni delavec potrebuješ teoretska znanja,/ (30) prav tako pa /potrebuješ tudi praktična znanja./ (31) Ampak pomembno je tudi, /da vidiš, da obstajajo razlike med tem kaj je teoretsko znanje in kako to deluje v praksi./ (32) /Teoretsko znanje je le okvir in vodilo kako ravnati v različnih situacijah./ (33) /Praksa pa je tisto glavno in najpomembnejše./ (34) Ampak /brez teoretičnega znanja (na primer na Švedskem znanja o pravu), boš precej izgubljen ko pride do prakse in do tega, kaj lahko storiš in kaj ne./ (35)

10. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Mislim, da /ne bi smelo biti nobenih razkorakov med teorijo in prakso./ (36) Ampak dandanes, vsaj na Švedskem, se lahko srečamo s težavami, saj /teorija morda uči nekaj, kar sploh ni uporabno pri praktičnem delu./ (37) zato /v praksi marsikdo dela po lastnih občutkih./ (38)

11. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Mislim, da /so težave predvsem v tem, da nas /omejujejo zakoni./ (39) to da /nimamo popolne svobode pri odločanju v različnih situacijah./ (40) /Teoretična znanja, ki jih pridobimo so včasih tudi zastarela oz. niso več aktualna./ (41)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Najbrž bi bilo /bolj svobodno./ (42) /sama bi se odločala v različnih situacijah./ (43)

13. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Potrebovala bi /znanja prava./ (44) predvsem /poznavanje socialnih zakonov o ekonomski/finančni podpori in podobno./ (45)

Intervju TD

Razumevanje socialnega dela (definicija).

Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo /spodbuja dobro počutje posameznikov, skupin in skupnosti/ (1) ter /nudi podporo in zaščito najbolj ranljivim članom skupnosti./ (2) Je /delo z ljudmi./ (3) /institucijami/ (4) in /strokovnjaki./ (5)

Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Socialni delavec je /nekdo, ki dela z ljudmi./ (6) s ciljem /dati jim možnosti, da lahko živijo na boljši način./ (7) /Delajo tudi na odnosih med ljudmi, s katerimi delajo in njihovimi družinami/ (8) (op.: uporabniki in njihovimi družinami). /Ščitijo tudi najbolj ranljive skupnosti družbe./ (9)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Po mojem mnenju je najbolj pomembna stvar v praksi socialnega dela /sposobnost poslušanja ljudi./ (10) in /da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme./ (11) Druga zares pomembna stvar je /samozavest./ (12)

14. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

/Sposobnost poslušanja ljudi/ (13) in /da jim daš občutek, da razumeš njihove probleme./ (14) To se mi zdi zares pomembno. Morajo tudi vedeti, /da se boš potrudil, da jim pomagaš/ (15) in /da jim predstaviš pravo smer za reševanje njihovih problemov./ (16) /Empatija/ (17) je osnova za socialno delo.

15. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Od psihologije sem se naučila nekaj /o vedenjih človeka in kako jih obravnavati./ (18) /kako narediti skupinsko terapijo/ (19) in /kako obravnavati nekatere probleme, ki jih predstavijo ljudje./ (20)

16. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

/Znanja povezana s sistemi socialnih služb v moji državi/ (21) (op. Španiji), kako to deluje.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Da /vzpostavim dober odnos z ljudmi, s katerimi delam./ (22) /Empatija/ (23) je zelo pomembna in tudi /zaupanje/ (24) je osnova, da lahko dobro ukrepamo. /Izkušnje/ (25) so najboljši način pridobivanja znanja in to se mi zdi zares dobro, ker je to resnično življenje.

17. Kje si pridobila ta znanja?

/Med mojo prakso v socialnih službah./ (26)

18. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Rada bi se naučila /več o socialni politiki./ (27)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Mislím, da /razkoraki med teorijo in prakso vsekakor obstajajo./ (28) /Na fakulteti se učiš o teoretičnih znanjih./ (29) /prakse pa je bolj malo./ (30) Velika /razlika je med razumevanjem teoretičnih konceptov/ (31) in /med njihovo uporabo pri delu./ (32) /Kar je res uporabno so izkušnje./ (33)

V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Težava je v tem, da /na fakulteti ne delamo na pravih primerih/ (34) in /ne uporabljamo igre vlog./ (35) Ovire so tudi v tem, da /ne vemo kako reagirati v resničnih situacijah/ (36) in /ne vemo, katera znanja uporabiti za rešitev teh situacij./ (37) Razlike obstajajo, ker /imamo tekom študija na fakulteti res kratko prakso/ (38) in /nimamo priložnosti, da bi uporabili svoja znanja./ (39) /Čeprav se učimo teoretskih znanj je trenutno precej drugače uporabiti jih v resničnem življenju./ (40)

19. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Mislím, da /imam premalo izkušenj./ (41) Težave bodo v tem, da se /sistem konstantno spreminja./ (42) /moja teoretična znanja pa se ne posodablajo./ (43) Druga težava bo, da /vlada Španije ne da denarja za socialne storitve za delo z ljudmi./ (44) Oviraló pa bi me lahko tudi /pomanjkanje časa./ (45)

20. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Če te težave ne bi obstajale, bi se /trudila delati dobro./ (46) /dati vse kar lahko, da bi pomagala družinam živeti v boljšem svetu./ (47)

21. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Mislím, da bi potrebovala /izkušnje./ (48) /da bi delala na istem delovnem mestu z isto problematiko dolgo časa./ (49)

Intervju TE

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo je /multidisciplinarna znanost./ (1) /Povezana je z drugimi socialnimi znanostmi./ (2) Posebej /s psihologijo/ (3) in /sociologijo./ (4) Socialno delo /dela na teh področjih: ženske,/ (5) /otroci (ki so ranljivi, živijo na ulicah, prestopniki),/ (6) /starejši,/ (7) /ljudje z duševnimi motnjami,/ (8) /begunci,/ (9) /iskalci azila,/ (10) /skupine s posebnimi potrebami (HIV, levkemija, odvisniki od alkohola in drog, homoseksualci itd.),/ (11) /brezdomci,/ (12) /revni./ (13) Socialni delavci /moramo imeti znanja psihologije in sociologije za reševanje njihovih problemov./ (14) Ampak kar je najbolj pomembno, /uporabili jih bomo skupaj z njimi./ (15) /Razmišljati moramo zelo široko, ko delamo s človekom, ki ima težave./ (16)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Mislím, da bi moral biti dober socialni delavec /brez predsodkov do ljudi./ (17) To je zelo pomembno, saj bom v delovnem življenju srečali veliko različnih ljudi. Morda je oseba s katero bomo delali lahko morilec,

ali na primer povzročitelj nasilja ali kaj takšnega. Torej moramo biti /profesionalci./ (18) /Ne smemo biti čustveni./ (19) In socialni delavci bi morali /odločati o težavah ljudi zelo hitro./ (20) Mi /odločimo kaj ljudje potrebujejo in kaj bomo storili za njih./ (21)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Socialno delo ima /več različnih teorij./ (22) V dobrem socialnem delu potrebujemo /dobro teoretično osnovo oziroma temelje./ (23) To mi je dala fakulteta, saj nas na fakulteti učijo teh osnov. Na primer, /lahko delam z begunci./ (24) Imela sem nekaj predmetov o tem. Fakulteta zajema /znanja o veliko različnih področjih socialnega dela./ (25) ker ta poklic vključuje veliko sorodnih disciplin.

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Mislim, da je /perspektiva moči/ (26) zelo pomembna pri tem poklicu. To uporabljam že zdaj, ko imam kakšne težave, za reševanje le-tih. Mislim, da bo to zelo uporabno pri mojem delu. Zelo me zanima tudi /skupinska terapija./ (27) To lahko uporabimo pri skupinah s posebnimi potrebami.

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Pravzaprav sem se naučila /nekaj pravil o uradnih dopisih/ (28) /pri svoji praksi (v okviru študija)./ (29) Fakulteta te tega ne more naučiti. V organizacijah se moraš naučiti tudi veliko /birokracije./ (30) Če poznaš ta pravila, lahko z lahkoto opravljaš svoje delo. V Turčiji so /dopisi in dokumenti zelo pomembni./ (31)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Mislim, da se moram bolje naučiti /tehnik pogovora s posameznikom./ (32) Posebej /prvi pogovor/ (33) se mi zdi zelo pomemben. Naša /interpretacija./ (34) /povzemanje./ (35) /spraševanje kvalitetnih vprašanj./ (36) ipd. so zelo pomembne tehnike. O tem se moram še veliko naučiti.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Naučila sem se /strpnosti/ (37) in /potrpljenja./ (38) Tudi /kako se pogovarjati z ljudmi./ (39) In /da vsak razmišlja na svoj način./ (40)

7. Kje si pridobila ta znanja?

To sem se naučila predvsem /skozi življenje./ (41) /ob srečevanju z različnimi ljudmi./ (42)

8. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Moram se učiti ves čas. Želela bi si /več izkušenj iz prakse./ (43) Ker če nimaš izkušenj iz prakse, ne moreš biti dober socialni delavec. Teorija namreč ni dovolj.

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidiš ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

9. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Opazam da /v svoji praksi (ki jo opravljam ta semester) teorij ne morem uporabiti./ (44) Zato, ker so /samo stavki./ (45) /Nimajo čustev in občutkov./ (46) /v njih ni človeštva./ (47) Mislim, da /niso nekaj resničnega./ (48) /Teorije samo beremo/ (49) in /se jih učimo./ (50) Ampak /praksa pomeni razumeti občutja ljudi./ (51) In to /ni enostavno./ (52) Torej mislim da sta /teoretični in praktični del socialnega dela povezana./ (53) ampak /precej različna./ (54) Kakorkoli, pri delu na primerih /rešujemo probleme z uporabo teh teorij./ (55)

10. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

/Ko se učimo o teorijah si ne moremo predstavljati prakse./ (56) Mislim, da /imamo premalo praktičnih izkušenj./ (57)

11. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Pri delu /velikokrat nimamo dovolj časa za ljudi./ (58) To /delo je zelo težko./ (59) Veliko veš o javnosti, o tem kaj se slabega dogaja in hkrati živiš v tem svetu. Mislim tudi, da nas /fakulteta ne uči dovolj o delu v praksi./ (60)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Znala bi /pomagati uporabnikom./ (61) /najti rešitve./ (62) znala bi /pozabiti na probleme, ko bi prišla domov./ (63)

13. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Mislim, da se študentje ne naučimo dovolj teorij in različnih perspektiv na fakulteti. Ker jih je ogromno, študiramo pa samo štiri leta. Pri pravih primerih; pri pravih ljudeh jih bomo morali uporabiti. Zato mislim, da bi potrebovali /več znanja./ (64) predvsem pa /več prakse./ (65) da bi lahko to znanje uporabili in se naučili kako dobro delati v praksi.

Intervju TF

Razumevanje socialnega dela (definicija).

- 1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)**

Je /znanost o socialnih interakcijah na mikro, makro in mezzo ravni./ (1) /Vsebuje psihologijo,/ (2a) /sociologijo,/ (2b) /ekonomijo/ (2c) in /pravo./ (2d)

- 2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)**

Socialni delavec je /posrednik med veliko različnimi strokami in strokovnjaki/ (3) kot so psihologi, pravniki in strokovnjaki drugih pomagajočih poklicev. Vse kar dela, dela /s fokusom na opolnomočenju posameznika./ (4)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

- 3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?**

/Sposobnost delati z zakoni,/ (5) ne nujno z zakoni kot takimi, ampak znanja o tem, /kako deluje nemški pravni sistem/ (6) in /kako beremo zakone./ (7) Izobraževanje /o komunikaciji/ (8) in /svetovanju,/ (9) kot tudi /teorije o človeških interakcijah/ (10) in /pristopi pri delu z ljudmi/ (11) in /spoprijemanje z različnimi težavami/ (12) in tudi /večdimenzionalna analiza težav./ (13)

- 4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?**

Uporabne se mi zdijo predvsem /tehnike pogovora z ljudmi./ (14)

- 5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?**

Znanja /psihologije,/ (15) /sociologije,/ (16) /ekonomije/ (17) in /prava./ (18)

- 6. Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?**

Več znanj o tem, /kako se dela v posameznih organizacijah, kjer je prisotno socialno delo,/ (19) saj o tem vem zares malo.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

- 7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?**

/Študij v tujini/ (20) mi je dal /drug pogled o vključevanju v novo družbo./ (21) Verjamem da najpomembnejša stvar ki se jo naučiš skozi študij socialnega dela nima veliko opraviti z znanjem o socialnem delu ampak s tem kar se naučiš izven zidov fakultete, z /razvijanjem odprtega in naklonjenega odnosa do ljudi./ (22) /Pridobiti sposobnost sprejemanja ljudi/ (23) in /dela z njimi v njihovo korist, navkljub temu kakšni so morda tvoji lastni cilji in predsodki./ (24) Tudi /čut za opolnomočenje./ (25) tukaj se gre za to, da /pomagamo ljudem, da postanejo sposobni reševati svoje težave in ne samo konkretno pri reševanju težav./ (26)

8. Kje si pridobila ta znanja?

/Pri študiju./ (27) / na Erasmus izmenjavi na Danskem./ (28) Zelo veliko sem se naučil iz tega, ko profesorji govorijo o njihovem delu in debatirajo z nami o njihovih koristih in nas spodbujajo k razmišljanju o tem./ (29)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

/Specifične metode svetovanja za posebne težave./ (30) več o /delu s povzročitelji nasilja./ (31)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

/Teorija mi pomaga, da lahko stvari, ki jih izkusim pri delu v praksi vidim kot večjo sliko./ (32) Pomaga mi /reflektirati situacije na različnih nivojih./ (33) /Praksa brez teorije ne mora obstajati./ (34)

10. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Da so /teorije zapletene/ (35) in /razložene le kot vidik v danem sistemu in nikoli kot neka celota./ (36)

11. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Eno je, /pritisk iskanja rešitev na kraju samem./ (37) Torej /tudi če vem kako načrtovati svoje aktivnosti se lahko zgodi, da jih nimam časa načrtovati ker situacija od mene zahteva hitrost./ (38) Tudi, da /potrebuješ sposobnost abstrakcije, jaz sem tu šibek./ (39)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Imel bi /več časa./ (40) /Precej počasneje/ (41) in /ne nujno bolje./ (42)

13. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

/Samozavest,/ (43) da bi jih lahko uporabil, kjer jaz vidim, da so uporabne. /Odraž institucije, ki me spodbuja,/ (44) da delam tako kot je treba, da sem pozoren na misli in predpostavke, ki me vodijo skozi moje delo na vsakodnevni bazi.

Intervju TG

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo je /vse./ (1) /V vsakem pogledu človeškega delovanja je prisotno socialno delo (pravzaprav bi moralo biti prisotno)/ (2) od prvega dneva v vrtcu, preko šole, zabavnih in športnih kolektivov, iskanja službe, kako se znajti v novem mestu, priprave na družino in zakon in vse do dneva, ko umremo. Socialno delo je prisotno že v otroštvu, kaj bomo mi socialni delavci storili z njim, je na nas.

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Biti socialni delavec /ne pomeni iti v svojo ustanovo, delati 8 ur in se vrniti domov./ (3) Socialno delo pomeni /biti tu za svoje uporabnike,/ (4) /biti tisti, ki tudi na ulici dogodke vidi iz druge perspektive, perspektive socialnega delavca/ (5) ki /spodbuja spremembe v družbi./ (6) Socialni delavec je /oseba, ki je vedno v toku z vsemi družbenimi dogajanjem./ (7) /Oseba, ki sledi trendom in metodam dela v svoji stroki in drugih znanstvenih področjih./ (8)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

/Noben predmet ali metoda/tehnika posebno./ (9) Celoten študij socialnega dela je potrebno ustvarjati bodočega socialnega delavca, ki je takrat še na začetku in mora videti, katere metode in tehnike so najpomembnejše in najboljše za delo samo, na enem konkretnem primeru. Tako /socialni delavec od primera do primera, od uporabnika do uporabnika menja svoje tehnike, kakor zahtevajo okoliščine./ (10)

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Znanja, ki jih bom vsekakor vedno uporabljal v praksi so /skupinski pogovor,/ (11) /pogovor s posamezniki./ (12) Tisto, kar vsakodnevno uporabljam pri svoji praksi, zaradi same vrste dela so: /metoda opazovanja,/ (13) kje v vsakodnevni situacijah (nakupovanje, igranje nogometa, kuhanje, pospravljanje) opazimo, /kako uporabniki integrirajo z okoljem, z drugimi uporabniki, itd./ (14) /Dajanje možnosti uporabnikom, da reflektirajo svoje obnašanje./ (15) /Omogočanje uporabnikom, da sodelujejo pri vseh odločitvah./ (16)

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Uporabna se mi zdijo /znanja pravnih predmetov/ (17) in /predmetov, ki so direktno vezani na pedagogiko/ (18) ker razpon mojega dela vključuje pomoč najstnikom.

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Čutim, da mi manjkajo /znanja zakonskih predpisov o postopkih azila/ (19) in vse, kar ima veze s tem.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Mislim, da so to /znanja, ki se v splošnem tičejo dela z mladimi./ (20)

8. Kje si pridobila ta znanja?

/Pri praksi v Agenciji za informiranje mladih./ (21)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Želel bi /zmanjšati ovire kar se tiče direktnega izgovarjanja in imenovanja problemov./ (22) Osebnostno mislim, da je mnogo bolje če ne pokažemo direktno na problem, ampak obstajajo trenutki, ko je to potrebno in to mi je težko.

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

/Brez dobre teorije ni prakse,/ (23) kot bi se reklo in mislim, da je to absolutno res. /Za dobro delo moramo imeti pravo mero obojega (teoretična znanja in praktične izkušnje)./ (24) /Teorija nam da znanja o tem, kako delati./ (25) /Skozi prakso pa se naučimo spontanega odzivanja./ (26) Mislim, da sta teorija in praksa /med sabo tesno povezani./ (27)

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Glavna pomanjkljivost teorij je, da so /pisane za delo z eno skupino uporabnikov,/ (28) a vsak uporabnik in vsake okoliščine prinesejo druge dejavnike, ki pomembno vplivajo na možnosti kako se teorija lahko uporablja v praksi in ali je to najboljša možnost.

Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Če mislim, da je priporočena metoda ali moj postopek najboljši in če to lahko upravičim sam sebi in ni na škodo uporabnika, potem to tudi uporabim. /Ne dovolim sam sebi, da si postavljam meje./ (29)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Bilo bi vsekakor /bolje za delati./ (30)

13. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Treba je imeti /zelo veliko znanja/ (31) in /poguma,/ (32) da se vse izvede. Ker včasih se kaj mora tudi poskušati in učiti ob delu.

Intervju TH

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Kar se tiče same stroke, mislim, da je to pravzaprav /stroka, ki dela z ljudmi./ (1) Po navadi so uporabniki socialnega dela /ljudje, ki imajo probleme v svojem življenju, ki bi jih hoteli odstraniti./ (2) Socialni delavci so tu, da /usmerjajo/ (3) in /koordinirajo ta proces izboljšanja njihovih življenj./ (4)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Socialni delavci /pomagajo ljudem, da pridejo do svojih ciljev./ (5) Za mene socialni delavec pomeni biti /oseba, ki pomaga nositi breme drugih oseb./ (6) Je pa kot sem omenila že prej, socialni delavec /oseba, ki nekako koordinira proces reševanja problema,/ (7) nekako usmerja uporabnika pri tem.

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Predvsem /kar smo se naučili pri praktičnih predmetih/ (8) (kjer smo imeli vaje, ki smo jih delali s svojimi sošolci). Najpomembnejše se mi zdi /socialno delo s posameznikom./ (9) Poudarek je bil na /enostavni komunikaciji s človekom,/ (10) /kako pristopiti z neko empatijo,/ (11) /čutom do sočloveka./ (12) To sem preverila v praksi, ker sem delala z deklico ki je imela cerebralno paralizo. Nikoli prej nisem prišla v stik s tako osebo, zato mi je ta predmet pomagal, da sem videla da je enaka kot jaz, ima enake potrebe kot jaz, samo drugačne okoliščine v življenju. Ta predmet mi je /zmanjšal predsodke/ (13) oziroma distanco; /nepoznavanje teh oseb./ (14)

Veliko sem se naučila tudi /pri predmetu svetovanje./ (15) Veliko je bilo /psiholoških teorij./ (16) ki so mi pomagale pri razumevanju. Naučila sem se /koliko prazaprov moraš poslušati ljudi./ (17) ampak tudi /usmerjaš, da se osredotočimo na en problem./ (18) Veliko sem se naučila iz /vaj, ko smo vodili pogovor kot sd s sošolcem in smo delali na konkretnih problemih./ (19) Dobila sem /znanja za moje profesionalno delo/ (20) in tudi /za osebno rast./ (21) Naučila sem se tudi veliko /o skupinski dinamiki/ (22), /o tem, kako voditi terapije s skupino ljudi./ (23)

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Mislím, da je /odvisno kje bom delala./ (24) Ne moreš ves čas uporabljati vseh znanj. Če bom delala v neki nevladni organizaciji mislim da mi bo to bolj koristilo to /delo s skupinami./ (25) /Socialno delo s posameznikom/ (26) mi bo mogoče bolj koristil na CSD, ko bom delala samo z enim človekom. Mislim, da /vse kar sem se do zdaj naučila/ (27) mi bo povsod koristilo. Ne glede na to kje delaš, boš imel stik z različnimi uporabniki.

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Glede na to da je naša fakulteta pod pravno fakulteto sem dobila vsekakor /znanja iz pravne stroke./ (28) ki mi bodo definitivno v pomoč enkrat, ko bom delala. /Različni zakoni./ (29) ki smo se jih naučili, to so mi dali ti pravni predmeti, ne glede na to kje bom delala. Tudi /znanja psihologije./ (30) a mislim, da je to povezano s socialnim delom.

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Predvsem /psihologija./ (31) Tudi zato, ker je to smer v katero želim iti, najboljšo se znajdem v manjših skupinah ali s posameznikom. Zato bi želela /več znanj o psiholoških terapijah – npr. psihoterapija./ (32) Nisem še končala študija, tako da mislim da še bom dobila neka znanja. Morda tudi /o administraciji./ (33) a mislim da se to naučiš ko delaš.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Bila sem na testu osebnosti z barvami – pomagalo mi je, ker sem /spoznala veliko o sebi./ (34) /kakšna sem/ (35) in /kako reagiram v določenih situacijah./ (36) To mi bo pomagalo, ko si bom izbirala poklic.

Delavnica asertivnosti- naučila sem se, /kako podati neke negativne informacije na pozitívni način./ (37)

8. Kje si pridobila ta znanja?

/V društvu, ki se ukvarja z organizacijo takšnih delavnic./ (38)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Mislim, da /nič/ (39) takšnega, /ne spomnim se./ (40)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Mislim, da /sta povezani./ (41) /Teorija nam pomaga, da vemo o sistemu dela/ (42) ampak /praksa dopolnjuje, osmisli teorijo./ (43) Mislim, da /teorija brez prakse nima smisla./ (44) Mislim, da so /različne v tem ker je teorija usmerjena predvsem na neke ideale, na to kako bi moralo biti./ (45) /Praksa pa je odvisna od situacije,/ (46) /od uporabnikov./ (47) /Teorija je kot plan,/ (48) /praksa pa kar se zgodi./ (49) Moraš se malo znajti. /Teorija je okvir, praksa pa deluje znotraj tega okvira./ (50)

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Mislim, da je to zato, ker se /ne učimo o administraciji/ (51) (npr. če gledamo delo na CSD). Mislim pa, da se kot študent socialnega dela moraš zavedati, da ta administracija ni tvoj glavni fokus. /Nekateri socialni delavci se tudi preveč distancirajo./ (52) Mislim pa da do razlik prihaja tudi zato, ker /veliko tistih, ki delajo v stroki ni socialnih delavcev,/ (53) /nimajo ustreznih socialnodelavskih znanj./ (54)

12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Mislim, da notranji faktor ki mi bo to onemogočal sem /jaz sama./ (55) /Mogoče moja znanja niso dovolj dobra, da se nisem dovolj naučila./ (56) Mogoče tudi /trema,/ (57) moja /negotovost v moja profesionalna znanja,/ (58) morda /v samo sebe./ (59)

Druga stvar, mogoče /moje profesionalne okoliščine./ (60) /Zakon/ (61) ti onemogoča, da ne moreš človeku pomagat kolikor bi hotela. /Prostor./ (62) Recimo, če imaš zelo majhno pisarno da ni tako dobra atmosfera...

13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

/Bila bi najboljša socialna delavka na svetu./ (63) Bila bi /bolj avtentična,/ (64) /bolj spontano bi delala,/ (65) /več bi lahko pomagala ljudem./ (66)

14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

/Več znanja o socialnem delu,/ (67) pravzaprav /več prakse./ (68) /Delo na sebi,/ (69) /da bi se znala malo distancirati od problemov drugih ljudi, a ne preveč./ (70) Ker po navadi se preveč vživiš.

Intervju SA

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Rekel bi, da gre za /pomoč tistim, ki so pomoči potrebni./ **(1)** Gre tudi za /pomoč širši populaciji pri vsakdanjih težavah s katerimi se soočajo./ **(2)** gre za /širok pojav ki sega vse od šolstva, sociale, državne politike, zdravstva itd./ **(3)**

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Mislim da je vloga socialnih delavcev /zelo pomembna/ **(4)** in odgovorna./ **(5)** ker /lahko s svojimi dejanji in besedami narediš tudi slabo, ne samo dobro/ **(6)** in hočeš nočeš mislim, da /si pri vsaki stvari osebno vpleten./ **(7)**

Sd /poslušaj./ **(8)** /opogumlja./ **(9)** /Dober socialni delavec mora v prvi vrsti znat poslušati./ **(10)** /mora znati odreagirati v stresnih situacijah./ **(11)** Predvsem bi poudaril da /mora biti socialni delavec čustveno stabilna osebnost/ **(12)** in /ekstrovertiran./ **(13)**

/Mora znat voditi pogovor./ **(14)** da /svoje delo opravlja vestno./ **(15)** da /je zares prisoten./ **(16)** Mora /znati pogledati na probleme iz drugih perspektiv, katerih uporabnik ne vidi./ **(17)**

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

/Preden kogarkoli diskriminiram oziroma si ustvarim predsodek, da prej vedno pomislim, kako bi lahko to gledanje vplivalo na njega, kakšne posledice bi mu pustilo/ **(18)** in sem se /naučil kljub predsodku, ki ga nekje v glavi imam odreagirat enako kot do drugih, do katerih teh predsodkov nimam./ **(19)**

Predvsem /opazovanja./ **(20)** /poslušnosti./ **(21)** /razumevanja./ **(22)** /opazovanja neverbalne komunikacije pri sogovorniku./ **(23)**

Največ sem se naučil /o delu z mladostniki/ **(24)** in sicer /kako posamezni vzgojni stili lahko vplivajo na otrokov razvoj/ **(25)** in da se /večkrat tudi teorije razlikujejo od prakse./ **(26)** Največ /o strategijah ravnanja z mladostniki./ **(27)** Če sem se kaj naučil sem se /o delu z mladostniki./ **(28)** To mi najprej pade na misel.

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

/To kar sem se naučil (kar sem povedal prej)/ **(29)** je zagotovo znanje, ki ga bom uporabil. Ostalo /kar sem se učil pa si nisem tako zapomnil pa verjetno ne bom uporabil./ **(30)**

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

/Delček pogleda v pravo,/ (31) to mi bo sigurno kdaj prišlo prav. Kot sam za sebe sem se naučil veliko tudi /na Erasmus izmenjavi./ (32)

Tudi /znanja psihologije,/ (33) /sociologije,/ (34) /nekaj zgodovine/ (35) in /angleščine/ (36) pa tudi /statistike/ (37) in /oblikovanja podatkov./ (38)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Predvsem sam /potek dela na CSDjih,/ (39) /njihova zakonska določila,/ (40) /način pisanja odločb,/ (41) /spoznavanja računalniških programov ki jih na CSDjih uporabljajo./ (42)

/Tuji jeziki,/ (43) imel sem angleščino, ki sicer mislim, da ni bilo dovolj poglobljeno. Dodal bi še druge tuje jezike (npr. nemščino, španščino), ker mislim da bi imel potem večje možnosti za zaposlitev. Jezik je vedno bil in vedno bo sveta vladar.

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

/Prostovoljno delo na debelem Rtiču,/ (44) /bil sem vzgojitelj/ (45) in /športni animator na počitnicah za (socialno ogrožene in zdravstveno labilne) otroke./ (46) /Opravljanje študentskih del,/ (47) kjer sem /bil vedno v stiku z ljudmi/ (48) in /sem postal suveren v smislu vzpostavitve komunikacije s sogovorniki./ (49)

8. Kje si pridobila ta znanja?

/Na počitnicah za otroke na Debelem Rtiču,/ (50) /študentsko delo./ (51)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

/Znanja psihoterapije,/ (52) to je mogoče tudi moja želja za prihodnost. /Tuji jeziki./ (53)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Kar se tiče uporabe socialnega dela v splošnem vsakdanjiku mislim, da /gresta teorija in praksa z roko v roki./ (54) /Med sabo se dopolnjujeta./ (55) /Teorija nas nauči konceptov dela,/ (56) /praksa pa kako uporabljamo te koncepte./ (57)

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

/Novo zaposleni socialni delavci se podrejajo starim socialnim delavcem oziroma delu ostalih zaposlenih./ (58) Mogoče je /prisoten nek strah pred uporabo sodobnih teorij./ (59) /Za uporabo vse teorije katero se učimo na faksu vzame to veliko časa./ (60) kar pa /mislim, da ga socialni delavci pri svojem delu v službi nimajo./ (61) zato /uporabljajo krajše, in posledično mogoče tudi manj učinkovite metode./ (62) Mogoče tudi zato, ker je /njihovo znanje slabo./ (63)

12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Mogoče /če stvari ne ponavljaš, se v možganih izgubijo in padeš v neko rutino./ (64) /Treba se je učiti vse življenje./ (65) Tega se najbolj bojim. Ampak /nikoli ne bom pozabil biti človek./ (66)

13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Predvsem bi /temeljilo na osebnem pristopu do vsakega izmed uporabnikov/ (67) ker /mislim da za zaupanje dveh oseb potrebuješ nekaj več kot samo rutinski pogovor./ (68)

14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Na primer /enkrat mesečno osvežilna predavanja o teoriji socialnega dela, ki bi ga organizirala moja delovna baza./ (69) In /več časa za delo z uporabniki./ (70)

Intervju SB

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo je /stroka, ki ima znanja pristopit k ljudem, ki imajo socialne probleme; razne težave./ (1) /Ukvarja se z različnimi populacijami./ (2) /Z otroci./ (3) /starejšimi./ (4) /ljudmi z ovirami./ (5) /duševnimi motnjami./ (6) /ženske kot manj privilegirane/ (7) /brezposelni./ (8) /etične manjšine./ (9) /travme./ (10) /postpenala./ (11) /LGBT./ (12)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Socialna delavka /spremlja ljudi/ (13) in /jim pomaga da dosežejo svoje cilje/ (14) /z nekim znanjem/ (15) in /profesionalno vlogo./ (16) Dobra socialna delavka /uporablja empatijo./ (17) Ima /spretnosti za vodenje pogovora./ (18) /ima znanja iz področja na katerem dela/ (19) in /je pravno podkovana./ (20) da /pozna to tematiko./ (21)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

/Pravna znanja,/ (22) /o socialni varnosti,/ (23) /o postopku,/ (24) /družinsko pravo,/ (25) /kazensko pravo,/ (26) /delovno pravo,/ (27) /Občutljivost za neenakosti,/ (28) /znanja kako vodit pogovor,/ (29) /svetovanje,/ (30) /v rešitev usmerjen pristop,/ (31) /znanja o psihologiji,/ (32) /procesi ki se dogajajo v človeku, kako dojema svet./ (33) /Spoznanja o samem sebi, ker potem lažje delaš z ljudmi./ (34) /Znanja o travmah,/ (35) /o superviziji,/ (36) /kako delati z neprostopoljnimi uporabniki/ (37) in /praksa predvsem iz 3. letnika, ki sem jo imela na CSD./ (38)

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Predvsem /svetovalne tehnike,/ (39) /vodenje pogovora,/ (40) /zakonodaja,/ (41) /Ustvarjalne tehnike, npr. če en način pogovora ne deluje, poizkusiš drugega./ (42) Morda tudi /sinergetiko, kako človek spreminja svoje vzorce./ (43) /Razumevanje kako posameznik doživlja situacijo,/ (44) ker jih ne vsi enako. Na to se bom spomnila, če bom videla da so neki nesporazumi.

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

/Pravo,/ (45) /psihologijo človeka,/ (46) /sociologija,/ (47)... Tudi kakšen /pristop z umetnostjo./ (48) Psihoterapija./ (49)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Mislim, da nam manjkajo /znanja o projektnem delu,/ (50) te /menedžerske sposobnosti,/ (51) /kako priti do sredstev za izvajanje socialnih storitev./ (52) Glede na to da smo vezani predvsem na državni denar bi se /moral naučit predvsem kako drugje dobiti vire,/ (53) /trženje,/ (54) /marketing./ (55)

Tudi /znanja iz duševnega zdravja,/ (56) pri sebi opažam da mi manjkajo in tudi tekom svoje diplome opažam, da je generacijsko pomanjkanje znanja.

/Zasvojenosti/ (57) ali /zdravstvo – socialno delo v bolnišnicah/ (58) pa tudi /v šolstvu./ (59)

/Dokumentacija o socialnem delu,/ (60) /kako se pišejo odločbe, dopisi,/ (61) /Informacije o socialno upravnem postopku,/ (62) /delo z nasilnimi uporabniki./ (63) Tudi /o sodelovanju z drugimi strokami./ (64)

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

/Kako delati z otroki./ (65) /kako socialno delo opravljajo v tujini, kakšne organizacije imajo, pristope./ (66)... /o nasilju v družini/ (67) sem tudi dopolnila svoja znanja, /o delu s starimi./ (68)

/Kako reagirat v različnih situacijah pri delu z otroci./ (69)

Tudi /o skupinski dinamiki z otroki./ (70)

Veliko sem se naučila o tem, /kako se odzivati na ljudi v raznih situacijah./ (71) /kako se znajti v stresnih situacijah./ (72)

8. Kje si pridobila ta znanja?

/Med opravljanjem prostovoljnega dela na društvu za nenasilno komunikacijo./ (73) /na poletni šoli v tujini./ (74) in /na prostovoljnem delu v domu starejših občanov./ (75) /Študentsko delo – v gostinstvu./ (76)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

/To kar sem omenila prej/ (77) in /predvsem spretnosti za pridobivanje sredstev/ (78) – to se /lahko naučiš pri izvajanju projektov./ (79) Tudi /spretnosti vodenja pogovora, ki se jih naučiš tudi v privatnem življenju./ (80)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Mislim, da /prihaja do razkorakov med teorijo in prakso./ (81) Čeprav se mi zdi, da se /da teorijo uporabiti v praksi in tudi obratno./ (82) Hkrati mislim, da sta /teorija in praksa povezani med sabo./ (83) /če kot praktik nimaš teoretičnih znanj lahko zaideš./ (84) /Teorije pa tudi ne moraš osnovati če nimaš izkušenj iz prakse./ (85)

Teorija in praksa pa /sta si zelo različni./ (86) saj te /teorija uči o tem, kako bi bilo če bi vse bilo idealno./ (87) /v praksi pa vemo, da se moramo velikokrat znajti/ (88) in /kdaj tudi improvizirati, česar pri teoriji ni./ (89)

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Mislim da /zaradi preobremenjenosti socialnih delavk./ (90) /pomanjkanja časa./ (91) /ogromno je potrebne dokumentacije./ (92) zato je /težje udeležati spretnosti vodenja pogovora./ (93) Mislim, da /ti ki delajo v teoriji ne delajo toliko v praksi in niso v stiku s trenutno situacijo./ (94) /tisti ki so v praksi pa se lahko tudi premalo izobražujejo./ (95) /Nanašajo se na prej pridobljena znanja./ (96) in /se ne učijo o aktualnih./ (97) /Odvisno kako je organizacija angažirana./ (98) In tudi /koliko je socialna delavka motivirana./ (99)

12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

/Preobremenjenost, (100) /pomanjkanje časa,/ (101) /pomanjkanje finančnih sredstev./ (102) Odvisno tudi /kako podporno okolje bi imela,/ (103) če bi /sodelavci sami uporabljali podobne pristope./ (104) Če /bi imela neke osebne težave,/ (105) /veliko stvari na skrbi./ (106)

13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

/Bilo bi idealno,/ (107) /uporabljala bi v rešitev usmerjen pristop,/ (108) /vsa znanja ki sem jih pridobila bi znala uporabiti./ (109) /Ljudje bi radi prihajali/ (110) in /bi imeli občutek, da se naredi nekaj za njih,/ (111) /bili bi bolj strpni/ (112) in /sodelujoči./ (113) /Jaz bi se počutila zadovoljno/ (114) in /bi rada opravljala to delo./ (115)

14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

/Službo, ki jo rada opravljam,/ (116) /na področju ki bi mi bilo zanimivo./ (117) /Podporno strokovno okolje,/ (118) /sorodno misleče ljudi v službi,/ (119) /lastno motiviranost/ (120) in tudi /izkušnje z delom v praksi./ (121) In pa /več prakse v okviru same fakultete./ (122)

Intervju SC

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo je /stroka, ki dela za in z ljudmi./ (1) Je /zelo široko področje,/ (2) saj se /ukvarja z marginaliziranimi skupinami (revni, romi, migranti, hendikepirani, ...),/ (3) /z nasiljem,/ (4) /družino,/ (5) /s socialnim varstvom,/ (6) /z duševnim zdravjem/ (7) itd. Pogosto je namen socialnega dela /opolnomočenje ljudi./ (8)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

/Socialna delavka/delavec mora pri svojem delu upoštevati načela etike socialnega dela,/ (9) torej /mora delovati proti diskriminaciji,/ (10) itd.

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

/Znanja iz pravnih predmetov,/ (11) /zavedanje, da na ljudi vpliva mnogo dejavnikov, ki se med seboj prepletajo,/ (12) /občutljivost na diskriminacijo,/ (13) /na marginalizirane skupine ljudi,/ (14) /zagovorništvo,/ (15) /metodologija raziskovanja,/ (16) /vzpostavitev osebnega stika z uporabnikom,/ (17) /sposobnost nastopanja,/ (18) /empatija,/ (19) ...

- 4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?**

/Vsa,/ (20) oziroma /odvisno od delovnega mesta./ (21)

- 5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?**

/Psihologija,/ (22) /pravni predmeti./ (23)

- 6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?**

Socialno delo je tako širok poklic, da /ne morem povedati vsega./ (24) Mogoče /natančneje kako opolnomočiti nekoga, ki je doživel travmatične dogodke,/ (25) /kako delati s hendikepirano osebo,/ (26) /za delo na CSD – ravnanje z obrazci,/ (27) ...

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

/Znanja pridobljena na praksi/ (28) (/stik z ljudmi,/ (29) /delo z uporabniki – predvsem z mladimi,/ (30) /CSD – videla kako poteka, ko uporabnik prvič pride na CSD,/ (31) /videla kako zgleda, če greš k uporabniku na dom itd./ (32) /znanja pridobljena na dodatnih izobraževanjih/ (33) – /o zaporih,/ (34) /o prostituciji,/ (35) /o etiki v socialnem delu,/ (36) /o delu z mladimi./ (37)

- 7. Kje si pridobila ta znanja?**

/Na dodatnih izobraževanjih,/ (38) /na praksi./ (39)

- 8. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?**

/Več o pravu,/ (40) /o uradnih postopkih./ (41)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

- 9. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?**

Mislím, da se /to dvojé precej povezuje,/ (42) in /na praksi vidim, da nekateri socialni delavci/delavke pri svojem delu uporabljajo teoretično znanje./ (43) /Pogosto pa je v praksi tako, da se morda težko opreš na neko teorijo, zaradi specifičnosti primerov./ (44)

10. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

/Verjetno prav zaradi take specifičnosti primerov./ (45) Poleg tega pa /nekateri strokovnjaki raje delujejo po svojih moralnih predstavah, kot pa v skladu s teorijo./ (46) Problem je verjetno tudi /birokracija/ (47) in /premalo časa za poglobljeno delo./ (48)

11. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Menim, da bo precej /odvisno od tega v kakšnem kolektivu bom delala/ (49) in /če mi bo to delo zanimivo./ (50) V praksi me bo verjetno oviralo tudi /prenasičenost z delom./ (51)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

/Bolj bi se posvečala uporabnikom./ (52) /bolj bi lahko pridobivala dodatna potrebna znanja./ (53)

Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

/Čas,/ (54) /zavzetost,/ (55) /podporo s strani sodelavcev,/ (56) /močna samozavest,/ (57) .. predvsem pa /sploh zaposlitev!/ (58)

Intervju SD

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Povedala bi mu, da je /socialno delo znanost in stroka,/ (1) ki /pomaga ljudem ki so v stiski,/ (2) da /pomaga marginaliziranim skupinam ljudi,/ (3) da /pomaga vključevati ljudi v skupnost,/ (4) /pomaga ljudem pri reševanju težav,/ (5) da je socialno delo /predvsem delo, ki poskuša delovati na podlagi ciljev, želj uporabnika./ (6)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Vloga socialne delavke je zame /zelo raznolika./ (7) Menim, da /bi morala socialna delavka pomagati vsem ljudem, ki pridejo k njej z neko težavo, stisko ali čim podobnim./ (8) Menim, da bi poleg tega morala biti socialna delavka tudi /zagovornica,/ (9) morala bi seveda tudi /znati ustvariti varen in spoštljiv prostor./ (10) Menim da bi morala socialna delavka tudi /delati socialne akcije,/ (11) da bi morala tudi /informirati širšo javnost/ (12) in menim, da bi morala /v javnosti tudi kdaj pa kdaj zagovarjati svojo stroko./ (13)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Najprej se mi zdi kot nek začetek predvsem pomembno /znanje o vzpostavljanju delovnega odnosa,/ (14) saj /menim, da je to tisti prvi korak pri delu z uporabnikom./ (15) Poleg tega se mi zdijo pomembna tudi naslednja znanja: /etičnost v socialnem delu,/ (16) /kulturne kompetence,/ (17) /etnična občutljivost,/ (18) /opolnomočenje ljudi/ (19) in /perspektiva moči,/ (20) /pogovor z družino,/ (21) /izvirni delovni projekt pomoči,/ (22) /zagovornišтво,/ (23) /individualni načrt z udejanjanjem ciljev,/ (24) /metoda asertivnosti/ (25) in verjetno še katera druga.

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Verjetno bo malo /odvisno od tega na katerem področju bom delala,/ (26) ampak mislim, da lahko večino prilagodiš tako, da lahko z njimi delaš na več področjih dela. Poskušala bom seveda uporabljati /vse, ki sem jih napisala/ (27) in verjetno tudi kakšno, ki je nisem. Zdi se mi, da lahko vsako metodo uporabiš pri svojem delu, če si pripravljen to storiti.

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Definitivno so to /znanja iz pravnega področja,/ (28) ker seveda je /naše delo podprto z zakoni./ (29)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Mislim, da mi bodo definitivno primanjkovala /znanja s področja šolstva, če bi recimo delala kot socialna delavka na šoli./ (30) Mislim, da smo tudi /premalo govorili o vseh marginaliziranih skupinah ljudi./ (31)

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Izven fakultete sem pridobila /znanje znakovnega jezika (osnove),/ (32) Kar se mi zdi tudi zelo uporabno, sem izven fakultete pridobila /znanja organiziranja dogodkov,/ (33) /organiziranje delavnic./ (34)

8. Kje si pridobila ta znanja?

Ta znanja sem pridobila /na izobraževanjih./ (35) In /tudi v društvih, kjer sem sodelovala kot prostovoljka./ (36)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Želela bi si /znati napisati program in ga prijaviti na razpis./ (37) Zdi se mi, da /mi predvsem manjkajo znanja o nevladnih organizacijah na področju socialnega varstva./ (38) /Kako te organizacije delujejo,/ (39) pač /celotna struktura dela,/ (40) /njihovi programi,/ (41) /prijavljanje na razpise/ (42) in podobno.

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

Definitivno bi rekla, da so trenutno /razlike v praksi in teoriji velike/ (43) predvsem v tem, da /bi katera teorija potrebovala posodobitev oziroma prilagoditev današnjemu času./ (44) Mislim, da bi to lažje povedala, če bi bila vključena v zaposlitev, da bi videla kako konkretno bi mi prišlo znanje teorije prav pri mojem delu.

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Predvsem mislim, da prihaja do razkorakov /zaradi neposodabljanja socialnih storitev/ (45) in tudi /širjenja socialnih storitev./ (46)

12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Mislim, da je to predvsem /naš rigidni sistem, ki je v socialnem varstvu,/ (47) predvsem, /če pogledam center za socialno delo, bi rekla, da so preveč rigidni/ (48) in /ostajajo že več let pri enakih storitvah, ki jih nudijo./ (49) Mislim da tudi to, da je /veliko birokracije./ (50) Poleg tega mislim, da /spekter socialnih storitev ni dovolj velik,/ (51) ker menim, da /imajo centri za socialno delo premalo nalog./ (52) Mislim pa, da se bom /soočala tudi s pomanjkanjem časa./ (53)

13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Menim, da bi delala /precej dobro,/ (54) seveda pa mislim, da bi poleg tega /še vedno potrebovala izobraževanja,/ (55) saj se /stvari, metode dela vedno znova prilagajajo in spreminjajo./ (56)

14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Mislim, da bi predvsem potrebovala /neko uvajanje, ko se bom zaposlila/ (57) in seveda /čas,/ (58) ker menim, da /ga v današnjem času primanjkuje./ (59)

Intervju SE

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

/Zame socialno delo predstavlja stik,/ (1) /pomoč/ (2) in /podporo v povezavi z različnimi kategorijami ljudi, ki se znajdejo v socialni stiski./ (3) /Usmerjeno je v soustvarjanje./ (4) V socialnem delu pa je pomembno tudi /skupno iskanje rešitev/ (5) ter seveda /iskanje virov moči./ (6) Gre za /delo s

posameznikom,/ (7) /skupino,/ (8) /skupnostjo./ (9) Gre tudi za /družbeno vključevanje./ (10) Socialno delo z vsem kar počne, v vsakem trenutku svojega obstoja /teži h kakovostnejšemu življenju uporabnikov./ (11) Prav tako pa /se ukvarja s socialno pravičnostjo./ (12) /Socialno delo najdemo skoraj povsod,/ (13) /v različnih sektorjih (javni sektor, zasebni sektor, kot tudi prostovoljski)/ (14) /in sistemih./ (15) Samo /socialno delo je zelo široko področje/ (16) in /zajema različne metode pomoči (zagovorništvo, svetovanje, terapije, zagotavljanje storitev, individualnega načrtovanja, skupinsko delo...)/ (17) Kljub temu pa se socialno delo /ne drži samo javnega prostora,/ (18) ampak /izvaja tudi kot terensko delo./ (19)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

/Oseba, ki je zmožna empatije,/ (20) /vživljanje v drugega,/ (21) /nuditi pomoč in podporo ljudem,/ (22) ki /zna usmerjati pogovor,/ (23) /imeti možnost hitrega prilagajanja in reagiranja,/ (24) /nuditi osebi (sogovorniku) varen prostor, v katerem se lahko oseba zaupa./ (25) /Socialna delavka dela v najboljšo korist uporabnika,/ (26) saj je on tisti, ki je pri tem delu pomemben. /Je do njega spoštljiva,/ (27) ter /ga ima za enakovrednega sogovornika./ (28)

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Do sedaj mi je veliko znanja, posredovanega s strani fakultete, prišlo prav. Predvsem /predavanja in vaje pri predmetu vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika/ (29) ima zelo velik pomen. Veliko sem se naučila tudi o tem, /kako voditi pogovor./ (30) Naučila sem se /kako formulirati problem./ (31) Zelo praktično naravnana se mi zdi /supervizija,/ (32) ki se ukvarja z /reševanjem problema v timu./ (33) Prav tako se mi zdijo pomembna /znanja prava,/ (34) ki ti ne pride prav samo pri strokovnem delu, ampak tudi v zasebnem življenju.

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Kot sem že omenila, se mi zdijo /znanja iz prava/ (35) izjemno pomembna. Uporabljam tudi /znanja iz vzpostavljanje stika in delovnega odnosa,/ (36) /psihologije,/ (37) /socialno kulturnega dela/ (38) (včasih pozabimo, da se lahko pri delu srečamo z osebami, ki nimajo želje po pogovoru, zato pridejo kakšne igre, ustvarjanje, umetnost še kako prav). /Na supervizijo se je odlično opreti,/ (39) če se le da, saj se lahko soočam z izredno zahtevnimi problemi posameznika/skupine.

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Na faksu sem pridobila /več znanja o manjših skupinah ljudi (stari, mladi, begunci, ljudje z ovirami)/ (40) To se mi zdi pomembno, saj vsaka kategorija ljudi predstavlja svojo specifiko in različno ravnanje. Na faksu sem pridobila tudi nekaj /znanja od gostov, ki so bili povabljeni na predavanja (samomorilnost, oseba na vozičku, migrantje v Sloveniji, hitrejše in bolj kakovostno učenje,...)/ (41)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

Znanje, ki mi manjkajo je predvsem, /kako pravilno ravnati v dani situaciji./ (42) /Na faksu so nam predstavljeni problemi, situacije v katere se vživim./ (43) /Na koncu pričakujem izjavo profesorja, kako v danem primeru najprimerneje ravnati./ (44) /Občutek imam, da puščajo preveč odprtega prostora./ (45) Tudi /znanja iz medicine je premalo./ (46) Pa tudi /iz področja psihologije./ (47)

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

7. Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

Tekom študija in še prej sem pridobila /znanja vezana na predšolsko vzgojo./ (48) Pravkar pridobivam /veščine s področja specialne pedagogike./ (49) /učenje znakovnega jezika./ (50) ki /se mi zdi en velik plus v socialnem delu./ (51) Skozi leto sem odšla tudi na /nekaj seminarjev na Medicinski fakulteti v povezavi z oskrbo starejših bolnikov./ (52) /pedopsihiatrijo./ (53) /EMH Ljubljana./ (54) /samomorilnost;.../ (55) Na Fakulteti za varnostne vede sem se udeležila /predavanj o psihologiji v vojski in zaporih./ (56) Trenutno se nameravam udeležiti /dogodka, v povezavi s specialno pedagogiko (Odkrivanje talentov pri osebah z disleksijo)./ (57) Skratka menim, da mi bodo /dodatna znanja s področja psihologije./ (58) /medicine/ (59) in /pedagoških smeri/ (60) koristile pri nadaljnjem delu.

8. Kje si pridobila ta znanja?

Ta znanja sem pridobila /v srednji šoli (predšolska vzgoja)./ (61) /na Medicinski fakulteti./ (62) /na Fakulteti za varnostne vede./ (63) /v Zavodu za gluhe in naglušne/ (64) ter /na raznih dogodkih, ki se odvijajo čez leto./ (65)

9. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

Manjka še /več psiholoških znanj./ (66) /znanja o mediaciji./ (67) Prav bi prišlo tudi /znanje recimo nemškega jezika/ (68) in /angleškega jezika/ (69) /kako dejansko poteka recimo socialno delovni pogovor v tujem jeziku./ (70) Vsekakor bi bilo zaželeno tudi /več medicinskega znanja./ (71)

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

10. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

/Teoretično se dotikamo veliko različnih področij (begunci, stari)./ (72) /V praksi pa si/ recimo v kakšnem zavodu, osnovni šoli, na Šentu, v domu upokojencev /usmerjen na specifično področje./ (73) Vsekakor ti /da teorija širše znanje./ (74) /vpoglede v številna področja./ (75) /Praksa pa te nauči kako delati na enem

področju./ (77) /Odnos med teorijo in prakso se mi zdi dokaj enakovreden./ (78) /Praksa ti prinese dejanski vpogled v tvoje delo./ (79) torej /vpliva tudi na posameznika./ (80) je /bolj osebna./ (81) /vpletena so čustva./ (82) /V teoriji čustev ni./ (83) Je pa res, da /teorija daje pomembno podlago za delo./ (84) /uči nas, kako ravnati/ (85) in /nam pomaga, da se potem lažje znajdemo v praksi./ (86) /Konkretno vidim povezave med teorijo in prakso, pri posameznih predmetih na faksu, kjer se izvajajo vaje ali terensko delo./ (87) /Tukaj je dober primer metodologija (teorija se dobro povezuje s prakso; vprašalniki, raziskave – terensko delo)./ (88)

11. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

/Znanje, ki ga dobiš na fakulteti ti zagotovo ne pride čisto prav v praksi./ (89) /Velikokrat smo študentje razočarani nad "ne-dogajanjem" na učnih bazah./ (90) /V teoriji manjka osnovna vzpostavitev kontakta z uporabnikom./ (91) /kako krepiti zaupanje v odnosu./ (92) Razkorak je v tem, da /s teoretičnega vidika vemo, kako se pogovarjati z uporabnikom in skupaj reševati problem./ (93) a /manjka osnova, začetek, kako sploh priti do tega, da nam uporabnik sploh kaj pove./ (94)

12. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Glavna ovira so seveda /zakoni, ki omejujejo socialnega delavca, da bi delal po svojem občutku/ (95) in /nemoč socialnega delavca./ (96) Ali pa /administracija/ (97) (kjer se ne moreš posvetiti uporabniku, sploh z njim nimaš neposrednega stika).

13. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

Če že samo administrativnega dela ne bi bilo (bi se to prestavilo na temu ustrezno področje, kot je uprava), bi se seveda lahko socialni delavci /posvetili bolj uporabnikom./ (98) /Delo bi bilo bolj kakovostno./ (99)

14. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Želela bi si predvsem, da bi imeli /več praktične teorije./ (100) /več izkustvenih vaj/ (101) tekom samega študija na fakulteti. Recimo pri predmetu SD s starimi ljudmi, smo se učili o demenci in podobnih stvareh. Večina nima pojma, kako je v resnici delati s človekom, ki ima demenco. Na tem mestu, bi /že čez sam študijski program potrebovali več raznolike prakse/ (102) (/menjanje učne baze po končanem 1. semestru./ (103) tako bi tudi pospešili procese navezovanja stikov, spoznavanje uporabnikov). Torej potrebuje se /več konkretnih primerov./ (104) /Teorija bi mogla biti tudi bolj konkretizirana predvsem pri predmetih uvod v socialno delo, družbene neenakosti, teorija družbe./ (105) Od takšnih predmetov je težko prenesti kaj v prakso, saj so preveč teoretično obarvana.

Intervju SF

Razumevanje socialnega dela (definicija).

1. Kako bi definirala znanost in stroko socialnega dela? (Kako bi nekomu, ki ne študira socialnega dela, opredelila, kaj socialno delo je?)

Socialno delo /pomaga ljudem pri reševanju njihovih težav./ (1) /Pomaga jim poiskati vire v njihovem okolju, ki jim omogočijo kvalitetnejše življenje./ (2) /Dela z različnimi skupinami ljudmi, ki so pomoči potrebni./ (3)

2. Kako bi opredelila vlogo socialne delavke? (Kaj zate pomeni biti socialna delavka?)

Socialni delavec je /nekdo, ki pomaga ljudem/ (4) in /jih vodi pri tem, da najdejo rešitve./ (5) Pomembno je, da /na vsakega človeka gleda kot na posameznika./ (6) a /vseeno ne dela razlik./ (7) /se zaveda, da je vsak človek nekaj posebnega./ (8) Dober socialni delavec ima /veliko mero empatije./ (9) /zna prisluhniti uporabniku/ (10) ter /zna uporabiti svoje znanje tako, da dela v največjo korist uporabniku./ (11)

Mislim, da /biti socialni delavec ni samo poklic, ampak je način življenja./ (12) Ta način razmišljanja in gledanja na svet, tudi način pogovarjanja je z nami ves čas, ne samo ko smo v službi. Na primer ko greš po ulici in vidiš človeka, ki je v stiski, mu boš pomagal. Ne boš se obrnil stran, ker če si dober socialni delavec, se zavedaš, da se to tiče tudi tebe. Njegov problem, je tvoj problem. Vse kar mislimo, delamo in občutimo odraža to, da smo socialni delavci. Mislim tudi, da če človek ne ponotranji teh načinov dela (npr, perspektiva moči, povzemanje,...) jih hitro pozabi in ne more dobro delati.

Na kaj se bodo opirali pri svojem delu (znanja socialnega dela in drugih strok, pridobljena v okviru študija).

3. Katera znanja socialnega dela, ki si jih pridobila na fakulteti se ti zdijo pomembna pri strokovnem delu?

Če pogledam na splošno sem se naučila predvsem to, da /ne smem obsojati ljudi, saj nisem doživela kar so oni doživeli/ (13) in zato /ne morem soditi./ (14) Naučila sem se, /kako prisluhniti uporabnikom./ (15) /kako jim pomagati, da sami najdejo rešitve./ (16) ne pa da jim jaz povem kaj je najbolje za njih.

Pomembna se mi zdijo predvsem /znanja za vodenje pogovora./ (17) Poleg tega pa tudi /znanja o različnih skupinah ljudi (npr. ljudje s travmami, s posebnimi potrebami, stari, begunci, neprostoVOLJNI uporabniki,...)/ (18) Pomembno se mi zdi tudi /poznavanje osnov prava./ (19) saj se socialni delavci pri svojem delu srečujemo z veliko zakoni.

4. Katera izmed teh nameravaš uporabljati pri svojem praktičnem delu oz. meniš, da se boš nanje oprla v vsakodnevni praksi?

Predvsem /znanja in veščine za vodenje pogovora./ (20) To je uporabno povsod. Drugače pa /odvisno, na katerem področju bom delala./ (21)

5. Katera znanja drugih strok si pridobila tekom študija in meniš, da ti bodo koristila pri delu v praksi?

Učili smo se veliko /o psihologiji človeka,/ (22) /o nekih notranjih procesih,/ (23) Tudi /sociologija,/ (24) /pravo,/ (25) /različne terapije,/ (26) To mi bo vse koristilo pri delu z ljudmi. Če pa bom delala bolj na raziskovalnem področju (kar sicer ni moj namen) pa tudi /znanja metodologije/ (27) in /statistike./ (28)

6. Katera znanja meniš, da ti še manjkajo? Kaj bi še potrebovala pri delu v praksi socialnega dela?

/Več znanj o različnih skupinah ljudi oz. področjih socialnega dela (stari, mladi, travme, zasvojenosti, ločitve, nasilje, postpenala, hendikep, duševne bolezni,...)/ (29) Zdi se mi, da smo se vsakega področja malo dotaknili, a /ne počutim se dovolj opremljeno z znanjem; dovolj kompetentno, da bi lahko suvereno delala s takšnimi uporabniki./ (30)

Kaj se jim še zdi pomembno in uporabno pri socialnem delu v praksi (druga znanja, ki so jih pridobili tekom študija izven okvira izobraževanja na fakulteti).

Kakšna znanja si tekom študija pridobila izven fakultete in meniš, da jih boš uporabila v vsakodnevni praksi socialnega dela?

/O delu z otroci,/ (31) /pripravi delavnic,/ (32) /organiziranju projektov,/ (33) /iskanju financ; sponzorjev./ (34) Naučila sem se tudi marsikaj /o socialnem delu v drugih državah,/ (35) /kako je tam urejen sistem,/ (36) /kakšne pristope uporabljajo za delo z ljudmi,/ (37) /kakšna je socialna problematika,.../ (38)

7. Kje si pridobila ta znanja?

/Kot prostovoljka na počitnicah za otroke,/ (39) /v Študentski organizaciji,/ (40) /v društvu v domačem kraju,/ (41) in /na Erasmus izmenjavi./ (42)

8. Kaj bi še želela znati? Kakšna znanja meniš, da ti kot bodoči socialni delavki manjkajo?

/Znanja o dokumentaciji v socialnem delu./ (43) O tem se na fakulteti nismo učili. /Kako napisati odločbo,/ (44) na primer. /Zapis svetovalnega pogovora,.../ (45) Sicer se to naučiš na praksi, ampak neke osnove bi nam lahko dali na faksu.

Želela bi tudi vedeti /več o tem, kako sodelovati z drugimi strokami./ (46) /Kako pristopiti/ (47) in /na koga se obrniti v določenih situacijah./ (48) Pa tudi /kako se pogovarjati takrat, kaj konkretno delati./ (49) /Sodelovanje med strokami se mi zdi v socialnem delu zelo pomembno/ (50) in mislim, da na fakulteti temu ne damo dovolj poudarka.

Kako si študentje razlagajo, da ponekod v praksi še vedno prihaja do razkoraka med teoretičnim znanjem in ravnanjem v praksi. Kje vidijo ovire pri delu (predvsem pri ne-uporabi teoretskih konceptov socialnega dela).

9. Kako razumeš odnos med teorijo in prakso socialnega dela? Kje ti vidiš razlike med teorijo in prakso socialnega dela? Kje vidiš povezave med njima?

/Teorija in praksa sta med sabo precej povezani./ (51) Mislim, da /dobra praksa temelji na teoretičnih znanjih./ (52) /teorija pa bi se morala razvijati iz praktičnih primerov./ (53) /Eno brez drugega ne more obstajati./ (54)

/Teorija nas nauči skoraj vsega o socialnem delu./ (55) /Praksa pa osmisli teorijo./ (56)

10. V kolikor jih opaziš; kako si razlagaš, da prihaja do razkorakov med teorijo in prakso?

Sama sem to /opazila predvsem pri tistih strokovnih delavcih, ki niso socialni delavci (psihologi, psihoterapevti,...)/ (57) /Mislim, da je to za to, ker se teh znanj ne učijo, opravljajo pa poklic na delovnem mestu, ki bi po mojem mnenju bilo primerno za socialne delavce./ (58)

Verjetno do razkorakov prihaja tudi zaradi /pomanjkanja časa./ (59) da bi socialni delavci opravili vse svoje naloge, a /mislim da predvsem zato, ker /konceptov dela ne poznajo dovolj dobro./ (60) /niso sigurni v svoje znanje/ (61) ali pa so /podlegli pritisku okolice, v primeru da drugi strokovni delavci ne uporabljajo teh znanj./ (62) Morda pri starejših soc. delavkah prihaja do tega, ker /se na fakulteti niso učili isto, kot se mi sedaj./ (63) /svojih znanj pa ne osvežujejo./ (64)

11. Kaj je tisto, kar ti onemogoča uporabo znanj, ki se ti zdijo pomembna? Kaj meniš, da te bo oviralo v praksi, ko boš delala kot socialna delavka?

Meni osebno to, da se /nekaterih znanj nisem dovolj dobro naučila/ (65) in /imam zato manjše luknje v znanju./ (66) Pa tudi, da /ne praktikiram dovolj./ (67) /Če znanj ne uporabljaš v praksi jih hitro pozabiš, vsaj jaz./ (68)

/V praksi me lahko ovirajo predvsem zakoni./ (69) Pa tudi /pomanjkanje časa./ (70) Mislim, da so soc. delavke danes zelo obremenjene in si ne vzamejo dovolj časa za posameznega uporabnika. Morda bi me lahko oviralo tudi, /če ne bi imela podpore sodelavcev./ (71) ali da /bi bila edina ki bi delala na takšen način./ (72)

12. Če teh ovir ne bi bilo, kako meniš, da bi delala?

/Zelo dobro!/ (73) /Obvladala bi vsa znanja/ (74) in jih /znala uporabiti v praksi./ (75) /Imela bi dovolj časa za vse svoje uporabnike/ (76) in bi /delala v njihovo največjo korist./ (77)

13. Kaj meniš, da bi potrebovala, da bi lahko naučeno teorijo uporabila v praksi?

Predvsem /več prakse./ (78) Pa /podporo okolice – na delovnem mestu./ (79) V prvi vrsti pa tudi /dobro znanje teorije; ne samo površno./ (80)

11.3 ODPRTO KODIRANJE

Intervju TA

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TA 1	glavna naloga socialnega dela pomagati	pomoč	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TA 2	svetovati	svetovanje	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TA 3	podpirati ljudi v različnih življenjskih situacijah	podpora v različnih življenjskih situacijah	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TA 4	spodbujati dobro počutje ljudi	spodbujanje dobrega počutja ljudi	namen socialnega dela	definicija socialnega dela
TA 5	nekdo, ki pomaga uporabnikom, da pridejo do določenih storitev	pomoč uporabnikom priti do storitev	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TA 6	delati intervencije za zagotovitev varnosti ljudi	delanje intervencij za zagotovitev varnosti ljudi	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TA 7	želim delati z ljudmi	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TA 8	jim pomagati iti skozi različne ovire v življenju	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TA 9	nekaj osnovnega znanja o pravu	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TA 10	različnih storitvah socialnega dela	storitve socialnega dela	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TA 11	ko pride do življenja ljudi in njihovih izbir, ni nič črno-belo	razumevanje raznolikosti življenj in izbir uporabnikov	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TA 12	razumeti, da imajo ljudje različne načine življenja	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TA 13	“normalno” ne obstaja	zavedanje neobstoja normalnega	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja

TA 14	videti uporabnika kot posameznika	videnje uporabnika kot posameznika	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TA 15	te stvari, ki sem jih omenila prej	prej omenjene stvari	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TA 16	se bom v prihodnosti skozi svoje delo naučila več specifičnih spretnosti	učenje specifičnih spretnosti	/	znanja, ki jim manjkajo
TA 17	pisne sposobnosti	pisne sposobnosti	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TA 18	jezikovne sposobnosti	jezikovne sposobnosti	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TA 19	veliko stvari	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TA 20	ko bom dobila prvo pravo službo kot socialna delavka, bom dobila tudi boljše ideje o tem, kaj so moje pomanjkljivosti	spoznavanje svojih pomanjkljivosti	/	znanja, ki jim manjkajo
TA 21	v bolnišnici kot čistilka (študentsko delo)	študentsko delo čistilke v bolnišnici	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 22	kako delati z različnimi ljudmi	načini dela z različnimi ljudmi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 23	kaj lahko jaz naredim, da izboljšam delovno okolje	lasten prispevek k izboljšanju delovnega okolja	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 24	kako pomembno je, da vsi (posebej v velikih organizacijah) skrbijo za svoje delovne naloge	pomembnost skrbi za lastne delovne naloge	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 25	prevzemajo odgovornost za svoja dejanja	prevzemanje odgovornosti za lastna dejanja	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja

TA 26	pomembno, da ne razmišljamo o stvareh črno-belo	pomembnost razmišljanja o raznolikostih	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 27	naučiš tudi skozi odraščanje	odraščanje	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 28	ob srečevanju različnih ljudi	srečevanje različnih ljudi	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 29	skozi izkušnje	izkušnje	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 30	Skozi življenje	življenje	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 31	potovanja	potovanja	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TA 32	srečevanje novih ljudi	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
TA 33	več o različnih metodah pomoči ljudem	metode pomoči ljudem	/	znanja, ki jim manjkajo
TA 34	več o različnih informacijskih sistemih (kje poročáš o srečanjih z uporabnikom)	informacijski sistemi	/	znanja, ki jim manjkajo
TA 35	teorija kot praksa pomembni v socialnem delu	oboje je pomembno v socialnem delu	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TA 36	Teorija nam da neke temelje za delo	teorija daje temelje za delo	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TA 37	Teorija govori o tem, kakšno naj bi bilo socialno delo	teorija govori o tem, kakšno naj bi bilo socialno delo	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TA 38	naučiš več o socialnem delu skozi prakso	praksa nauči več o socialnem delu	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TA 39	največ naučila skozi svoje praktične izkušnje (op. praksa v okviru fakultete)	praksa je dala največ znanj	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela

TA 40	velik del razumevanja, kaj socialno delo zares je	praksa je velik del razumevanja socialnega dela	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TA 41	dajo ideje, kje želiš delati	praksa da ideje, kje bi rad delal	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TA 42	Teorija daje vnaprejšnja prepričanja o tem, kako delati	Teorija daje vnaprejšnja prepričanja o tem, kako delati	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TA 43	informacije o stvareh, katere moraš obravnavati pri svojem delu	teorija daje informacije o stvareh, katere moraš obravnavati pri svojem delu	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TA 44	brez praktičnega dela nisi sposoben uporabljati teh naučenih veščin	praksa daje sposobnosti za uporabo naučenih veščin	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TA 45	lahko delam na podlagi svojih predsodkov do ljudi	delo na podlagi predsodkov	/	ovire pri delu v praksi
TA 46	naučiti, da ne jemljem kritik tako osebno	jemanje kritik osebno	/	ovire pri delu v praksi
TA 47	Precej pozitivno!	precej pozitivno	način dela	delo brez ovir
TA 48	predsodki in intuicija niso vedno nekaj slabega	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TA 49	lahko te tudi obvarujejo pred slabimi stvarmi	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TA 50	bistvo v ravnotežju med vsem tem	ravnotežje med predsodki in intuicijo	način dela	delo brez ovir
TA 51	znanja o pravu	potrebno znanje o pravu	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TA 52	drugih splošnih pravilih o socialnem delu	potrebno znanje splošnih pravil o socialnem delu	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TB

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TB 1	delati na tem, da del mesta spet dobro živi	delo v smeri, da del mesta spet dobro živi	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TB 2	združevati ljudi	združevanje ljudi	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TB 3	organiziranje projektov	organiziranje projektov	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TB 4	organiziranje aktivnosti	organiziranje aktivnosti	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TB 5	pomagati ljudem vključevati se v skupnost	pomoč ljudem pri vključevanju v skupnost	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TB 6	rešujem probleme v veliki ali mali družbi	reševanje problemov v veliki ali mali družbi	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TB 7	kolektivno ali individualno rešujem probleme	kolektivno ali individualno reševanje problemov	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TB 8	pomagati ljudem	pomoč ljudem	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TB 9	ljudi opolnomočiti da sodelujejo v družbi	opolnomočenje ljudi za sodelovanje v družbi	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TB 10	skupinska dinamika	skupinska dinamika	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TB 11	vođenje skupin	vođenje skupin	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja

TB 12	delamo ljudi močnejše	opolnomočenje ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TB 13	opogumljamo ljudi posamično in kot skupino	opogumljanje ljudi posamično in kot skupino	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TB 14	trenutno ne uporabljam	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TB 15	skupinska dinamika	skupinska dinamika	znanja pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TB 16	Rose of Leary (komunikacijsko orodje, ki je lahko uporabno pri pogovorih med strokovnjakom in uporabnikom)	Rose of Leary (komunikacijsko orodje, ki je lahko uporabno pri pogovorih med strokovnjakom in uporabnikom)	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TB 17	socialne veščine	socialne veščine	/	znanja, ki jim manjkajo
TB 18	ne specifično teorijo	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TB 19	dobro poslušanje uporabnikov	poslušanje uporabnikov	/	znanja, ki jim manjkajo
TB 20	vedno ostati odprt za vse vrste njihovih težav	odprtost za težave uporabnikov	/	znanja, ki jim manjkajo
TB 21	pomembno mi je, da so moje socialne veščine na določenih področjih dovolj dobre, da lahko vzpostavim kontakt z uporabnikom in pridobim zaupanje	dovolj dobre socialne veščine za vzpostavitev kontakta z uporabniki in pridobitve zaupanja	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja

TB 22	izven fakultete ne poznam nobenih drugih znanj	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TB 23	pri svoji praksi	praksa	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TB 24	več o sociologiji	sociologija	/	znanja, ki jim manjkajo
TB 25	teorije in razlike med ljudmi in skupinami	teorije in razlike med ljudmi in skupinami	/	znanja, ki jim manjkajo
TB 26	velika razlika	velika razlika	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TB 27	teorije so lahke za vse	teorije so lahke	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TB 28	praksa pa ni tako enostavna	praksa ni enostavna	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TB 29	Poznavanje obojega je pomembno, če hočemo biti dobri socialni delavci	pomembno poznavanje obojega	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TB 30	teorija je vedno ista	teorija je vedno ista	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TB 31	praksa pa se spreminja	praksa se spreminja	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TB 32	Velikokrat zato nista usklajeni	teorija in praksa nista usklajeni	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TB 33	vsaka situacija je drugačna	vsaka situacija v praksi je drugačna	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TB 34	izziv pri tem je, znati se v vsaki situaciji	izziv je znati se v vsaki praktični situaciji	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TB 35	neznanje o teh teorijah	neznanje teorij	/	ovire pri delu v praksi

TB 36	vedno sledim svoji intuiciji	sledenje intuiciji	/	ovire pri delu v praksi
TB 37	socialno delo zame samo hobi	socialno delo bi bilo hobi	način dela	delo brez ovir
TB 38	ne profesija	socialno delo ne bi bilo profesija	način dela	delo brez ovir
TB 39	učiti teorije v socialnem prostoru	učenje teorij v socialnem prostoru	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TB 40	znano tudi kot neformalna izobrazba	neformalna izobrazba	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TB 41	več praktičnih izkušenj v okviru študija	več praktičnih izkušenj v okviru študija	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TC

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TC 1	spreminja družbo na bolje	spreminjanje družbe na bolje	namen socialnega dela	definicija socialnega dela
TC 2	socialni delavci s svojo pomočjo prispevajo k temu	pomoč	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TC 3	nudi podporo	nudenje podpore	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TC 4	pomaga tistim, ki so pomoči potrebni	pomoč potrebnim pomoči	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TC 5	se bori proti socialnim problemom	boriti se proti socialnim problemom	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TC 6	verjame v možnost spreminjanja družbe	verjeti v možnost spreminjanja družbe	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke

TC 7	verjame v možnost reševanja problemov	verjeti v možnost reševanja problemov	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TC 8	ima sposobnosti kot je empatija	empatija	lastnost socialne delavke	definicija socialne delavke
TC 9	vedno želi narediti tisto, kar je najboljše za ljudi, ne glede na to kaj to je	delovanje v najboljšo korist uporabnika	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TC 10	ima željo pomagati	želja pomagati	lastnost socialne delavke	definicija socialne delavke
TC 11	socialne veščine	socialne veščine	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TC 12	naučiti se, kako ravnati v različnih socialnih situacijah	ravnanje v različnih socialnih situacijah	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TC 13	kako razumeti in obvladovati različne tipe ljudi	razumevanje in obvladovanje različnih tipov ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TC 14	psihologija	psihologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TC 15	znanja o tem, kako se soočiti z ljudmi	soočanje z ljudmi	znanja pridobljena na fakulteti, ki ji študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TC 16	pravo	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TC 17	pomembno je poznavanje prava	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TC 18	omejitev ter možnosti, ko	omejitve in	uporabna	uporabna pridobljena

	se ukvarjamo z različnimi situacijami	možnosti v različnih situacijah	pridobljena znanja drugih strok	znanja
TC 19	medkulturna znanja	medkulturna znanja	/	znanja, ki jim manjkajo
TC 20	znanja o križanju različnih kultur	križanje različnih kultur	/	znanja, ki jim manjkajo
TC 21	veščine, kako biti kos ljudem iz različnih kultur in z različnimi ozadji; življenjskimi okoliščinami	soočanje z ljudmi iz različnih kultur (z različnimi ozadji in okoliščinami)	/	znanja, ki jim manjkajo
TC 22	znanje o socialnem delu z ekstremno revnimi	socialno delo z ekstremno revnimi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TC 23	delo v ekstremni revščini v ubožnih okoljih	delo v ekstremni revščini v ubožnih okoljih	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TC 24	kako se približati ljudem	približevanje ljudem	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TC 25	kaj lahko pričakuješ od ljudi, ki so v zelo slabih situacijah ali depresivni	pričakovanja od ljudi, ki so v zelo slabih situacijah ali depresivni	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TC 26	v Punah, v Indiji, kjer sem opravljala prakso	praksa	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TC 27	več o križanju različnih kultur	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
TC 28	kako se približati ljudem z različnimi življenjskimi izhodišči	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
TC 29	razumevanje in toleranco	razumevanje in	/	znanja, ki jim

	do ljudi, ki jih srečajo	toleranca do ljudi		manjkajo
TC 30	kot socialni delavec potrebuješ teoretska znanja	potreba po teoretskih znanjih	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TC 31	potrebuješ tudi praktična znanja	potreba po praktičnih znanjih	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TC 32	da vidiš, da obstajajo razlike med tem kaj je teoretsko znanje in kako to deluje v praksi	zavedanje razlik med teoretskim znanjem in njegovim delovanjem v praksi	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TC 33	Teoretsko znanje je le okvir in vodilo kako ravnati v različnih situacijah	teoretsko znanje je okvir za ravnanje v različnih situacijah	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TC 34	Praksa pa je tisto glavno in najpomembnejše	praksa je glavna in najpomembnejša	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TC 35	brez teoretičnega znanja (na primer na Švedskem znanja o pravu), boš precej izgubljen ko pride do prakse in do tega, kaj lahko storiš in kaj ne	brez teoretičnega znanja si izgubljen v praksi	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TC 36	ne bi smelo biti nobenih razkorakov med teorijo in prakso	razkorakov ne bi smelo biti	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TC 37	teorija morda uči nekaj, kar sploh ni uporabno pri praktičnem delu	teorija uči nekaj, kar pri praktičnem delu morda ni uporabno	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TC 38	v praksi marsikdo dela po lastnih občutkih	delo v praksi usmerjajo lastni občutki	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso

TC 39	omejujejo zakoni	omejitve zakonov	/	ovire pri delu v praksi
TC 40	nimamo popolne svobode pri odločanju v različnih situacijah	nepopolna svoboda pri odločanju v različnih situacijah	/	ovire pri delu v praksi
TC 41	Teoretična znanja, ki jih pridobimo so včasih tudi zastarela oz. niso več aktualna	zastarelost oziroma neaktualnost teoretičnih znanj	/	ovire pri delu v praksi
TC 42	bolj svobodno	bolj svobodno	način dela	delo brez ovir
TC 43	sama bi se odločala v različnih situacijah	samostojno odločanje v situacijah	način dela	delo brez ovir
TC 44	znanja prava	znanja prava	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TC 45	poznavanje socialnih zakonov o ekonomski/finančni podpori in podobno	poznavanje socialnih zakonov o ekonomski/finančni podpori	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TD

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TD 1	spodbuja dobro počutje posameznikov, skupin in skupnosti	spodbujanje dobrega počutja posameznikov, skupin in skupnosti	namen socialnega dela	definicija socialnega dela
TD 2	nudi podporo in zaščito najbolj ranljivim članom skupnosti	nudenje podpore in zaščite najbolj ranljivim članom skupnosti	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
TD 3	delo z ljudmi	delo z ljudmi	področje socialnega dela	definicija socialnega dela
TD 4	delo z institucijami	delo z institucijami	področje socialnega dela	definicija socialnega dela
TD 5	delo s strokovnjaki	delo s strokovnjaki	področje	definicija socialnega

			socialnega dela	dela
TD 6	nekdo, ki dela z ljudmi	dela z ljudmi	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
TD 7	daje ljudem možnosti, da lahko živijo na boljši način	dajati ljudem možnost za boljši način življenja	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TD 8	delajo na odnosih med ljudmi, s katerimi delajo in njihovimi družinami	delo na odnosih med uporabniki in njihovimi družinami	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TD 9	ščitijo tudi najbolj ranljive skupnosti družbe	ščitenje ranljivih skupnosti družbe	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TD 10	spodobnost poslušanja ljudi	spodobnost poslušanja ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TD 11	da jim omogočiš, da se počutijo udobno in sproščeno, ko ti razlagajo svoje probleme	omogočiti uporabnikom občutek udobja in sproščenosti med pogovorom o problemih	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TD 12	samozavest	samozavest	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TD 13	spodobnost poslušanja ljudi	spodobnost poslušanja ljudi	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TD 14	da jim daš občutek, da razumeš njihove probleme	dajanje občutka razumevanja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TD 15	da se boš potrudil, da jim pomagaš	truditi se pomagati uporabnikom	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TD 16	da jim predstaviš pravo smer za reševanje njihovih problemov	predstavljanje prave smeri za reševanje problemov	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo	uporabna pridobljena znanja

			uporabiti v praksi	
TD 17	empatija	empatija	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TD 18	o vedenjih človeka in kako jih obravnavati	vedenje človeka in obravnava le-tega	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TD 19	kako narediti skupinsko terapijo	vodenje skupinske terapije	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TD 20	kako obravnavati nekatere probleme, ki jih predstavijo ljudje	obravnavanje problemov ljudi	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TD 21	znanja povezana s sistemi socialnih služb v moji državi (op. Španiji)	znanja o sistemih socialnih služb	/	znanja, ki jim manjkajo
TD 22	vzpostavim dober odnos z ljudmi, s katerimi delam	vzpostavljanje dobrega odnosa z ljudmi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TD 23	empatija	empatija	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TD 24	zaupanje	zaupanje	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TD 25	izkušnje	izkušnje	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TD 26	med mojo prakso v socialnih službah	praksa	vir pridobljenih znanj	uporabna pridobljena znanja
TD 27	več o socialni politiki	socialna politika	/	znanja, ki jim manjkajo
TD 28	razkoraki med teorijo in prakso vsekakor obstajajo	razkoraki obstajajo	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TD 29	Na fakulteti se učiš o teoretičnih znanjih	teoretičnih znanj se učiš na fakulteti	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TD 30	prakse pa je bolj malo	prakse je na	razlike med teorijo	odnos med teorijo in

		fakulteti malo	in prakso	prakso socialnega dela
TD 31	razlika je med razumevanjem teoretičnih konceptov	razumevanje teoretičnih konceptov	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TD 32	med njihovo uporabo pri delu	uporaba teoretičnih konceptov pri delu	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TD 33	Kar je res uporabno so izkušnje	izkušnje so uporabne	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TD 34	na fakulteti ne delamo na pravih primerih	delo na izmišljenih primerih v okviru fakultete	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 35	ne uporabljamo igre vlog	ne uporaba igre vlog	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 36	ne vemo kako reagirati v resničnih situacijah	ne znanje o reagiranju v resničnih situacijah	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 37	ne vemo, katera znanja uporabiti za rešitev teh situacij	ne vedeti katera znanja uporabiti za rešitev situacij	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 38	tekem študija imamo na fakulteti res kratko prakso	kratka praksa na fakulteti tekom študija	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 39	nimamo priložnosti, da bi uporabili svoja znanja	ni priložnosti za uporabo znanj	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 40	čeprav se učimo teoretskih znanj je trenutno precej drugače uporabiti jih v resničnem življenju	razlika med teoretičnimi znanji in uporabo le-teh v resničnem življenju	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TD 41	imam premalo izkušenj	premalo izkušenj	/	ovire pri delu v praksi
TD 42	sistem se konstantno spreminja	konstantno spreminjanje sistema	/	ovire pri delu v praksi
TD 43	moja teoretična znanja pa se ne posodablajo	ne posodabljanje lastnih teoretičnih znanj	/	ovire pri delu v praksi
TD 44	vlada Španije ne da denarja za socialne storitve za delo z ljudmi	pomanjkanje denarja s strani vlade	/	ovire pri delu v praksi
TD 45	pomanjkanje časa	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi

TD 46	trudila delati dobro	trud za delati dobro	način dela	delo brez ovir
TD 47	dati vse kar lahko, da bi pomagala družinam živeti v boljšem svetu	pomoč družinam živeti v boljšem svetu	način dela	delo brez ovir
TD 48	izkušnje	izkušnje	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TD 49	da bi delala na istem delovnem mestu z isto problematiko dolgo časa	delo na istem delovnem mestu dolgo časa	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TE

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TE 1	multidisciplinarna znanost	multidisciplinarna znanost	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 2	povezana z drugimi socialnimi znanostmi	socialne znanosti	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela
TE 3	povezana posebej s psihologijo	psihologija	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela
TE 4	povezana posebej s sociologijo	sociologija	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela
TE 5	dela na teh področjih: ženske	ženske	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 6	otroci (ki so ranljivi, živijo na ulicah, prestopniki)	otroci	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 7	starejši	starejši	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 8	ljudje z duševnimi motnjami	ljudje z duševnimi motnjami	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela

TE 9	begunci	begunci	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 10	iskalci azila	iskalci azila	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 11	skupine s posebnimi potrebami (HIV, levkemija, odvisniki od alkohola in drog, homoseksualci itd.)	skupine s posebnimi potrebami (HIV, levkemija, odvisniki od alkohola in drog, homoseksualci itd.)	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 12	brezdomci	brezdomci	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 13	revni	revni	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TE 14	moramo imeti znanja psihologije in sociologije za reševanje njihovih problemov	znanja psihologije in sociologije	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 15	uporabili jih bomo skupaj z njimi	uporaba znanj skupaj z uporabniki	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 16	razmišljati moramo zelo široko, ko delamo s človekom, ki ima težave	široko razmišljanje pri delu z ljudmi, ki imajo težave	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 17	brez predsodkov do ljudi	brez predsodkov	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 18	profesionalci	profesionalec	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 19	ne smemo biti čustveni	ne čustven	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 20	odločati o težavah ljudi zelo hitro	hitro odločanje o težavah	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke

TE 21	odločimo kaj ljudje potrebujejo in kaj bomo storili za njih	odločanje o potrebah ljudi in naših storitvah zanje	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TE 22	več različnih teorij	različne teorije	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TE 23	dobro teoretično osnovo oziroma temelje	dobra teoretična osnova oziroma temelji	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TE 24	lahko delam z begunci	delo z begunci	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TE 25	znanja o veliko različnih področjih socialnega dela	znanja različnih področij socialnega dela	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TE 26	perspektiva moči	perspektiva moči	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TE 27	skupinska terapija	skupinska terapija	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TE 28	nekaj pravil o uradnih dopisih	pravila o uradnih dopisih	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 29	pri svoji praksi (v okviru študija)	praksa (v okviru študija)	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 30	birokracije	birokracija	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 31	dopisi in dokumenti zelo pomembni	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TE 32	tehtnik pogovora s posameznikom	tehtnik pogovora s posameznikom	/	znanja, ki jim manjkajo

TE 33	prvi pogovor	prvi pogovor	/	znanja, ki jim manjkajo
TE 34	interpretacija	interpretacija	/	znanja, ki jim manjkajo
TE 35	povzemanje	povzemanje	/	znanja, ki jim manjkajo
TE 36	spraševanje kvalitetnih vprašanj	spraševanje kvalitetnih vprašanj	/	znanja, ki jim manjkajo
TE 37	strpnosti	strpnost	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 38	potrpljenja	potrpljenje	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 39	kako se pogovarjati z ljudmi	način pogovora z ljudmi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 40	da vsak razmišlja na svoj način	raznolikost v razmišljanjih	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 41	skozi življenje	življenje	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 42	ob srečevanju z različnimi ljudmi	srečevanje z različnimi ljudmi	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 43	več izkušenj iz prakse	izkušnje iz prakse	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TE 44	v svoji praksi teorij ne morem uporabiti	teorije so neuporabne v praksi	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 45	samo stavki	teorije so samo stavki	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 46	nimajo čustev in občutkov	teorije nimajo čustev in občutkov	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela

TE 47	v njih ni človeštva	teorije nimajo človeštva	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 48	niso nekaj resničnega	teorije niso resnične	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 49	teorije samo beremo	teorije samo beremo	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 50	se jih učimo	teorij se učimo	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 51	praksa pomeni razumeti občutja ljudi	praksa pomeni razumeti občutja ljudi	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 52	ni enostavno	praksa ni enostavna	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 53	teoretični in praktični del socialnega dela povezana	teoretični in praktični del sta povezana	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 54	precej različna	teoretični in praktični del sta precej različna	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 55	rešujemo probleme z uporabo teh teorij	reševanje problemov z uporabo teorij	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TE 56	ko se učimo o teorijah si ne moremo predstavljati prakse	ne predstavljanje prakse tekom učenja o teorijah	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TE 57	imamo premalo praktičnih izkušenj	premalo praktičnih izkušenj	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TE 58	velikokrat nimamo dovolj časa za ljudi	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi
TE 59	delo je zelo težko	težavnost dela	/	ovire pri delu v praksi
TE 60	fakulteta ne uči dovolj o delu v praksi	premalo pridobljenega	/	ovire pri delu v praksi

		znanja na fakulteti		
TE 61	pomagati uporabnikom	pomoč uporabnikom	način dela	delo brez ovir
TE 62	najti rešitve	iskanje rešitev	način dela	delo brez ovir
TE 63	pozabiti na probleme, ko bi prišla domov	znati pozabiti na probleme ob prihodu domov	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
TE 64	več znanja	več znanja	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TE 65	več prakse	več prakse	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TF

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TF 1	znanost o socialnih interakcijah na mikro, makro in mezzo ravni	znanost o socialnih interakcijah na mikro, makro in mezzo ravni	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
TF 2a	vsebuje psihologijo	psihologija	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela
TF 2b	sociologijo	sociologija	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela
TF 2c	ekonomijo	ekonomija	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela
TF 2d	pravo	pravo	stroke in znanosti s katerimi je povezano socialno delo	definicija socialnega dela

TF 3	posrednik med veliko različnimi strokami in strokovnjaki	posrednik med različnimi strokami in strokovnjaki	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
TF 4	s fokusom na opolnomočenju posameznika	opolnomočenje posameznika	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TF 5	spodobnost delati z zakoni	spodobnost dela z zakoni	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 6	kako deluje nemški pravni sistem	delovanje (nemškega) pravnega sistema	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 7	kako beremo zakone	branje zakonov	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 8	o komunikaciji	komunikacija	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 9	svetovanju	svetovanje	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 10	teorije o človeških interakcijah	teorije o človeških interakcijah	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 11	pristopi pri delu z ljudmi	pristopi pri delu z ljudmi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 12	spoprijemanje z različnimi težavami	spoprijemanje z različnimi težavami	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 13	večdimenzionalna analiza težav	večdimenzionalna analiza težav	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TF 14	tehnike pogovora z ljudmi	tehnike pogovora z ljudmi	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TF 15	psihologije	psihologija	uporabna pridobljena znanja	uporabna pridobljena znanja

			drugih strok	
TF 16	sociologije	sociologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TF 17	ekonomije	ekonomija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TF 18	prava	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TF 19	kako se dela v posameznih organizacijah, kjer je prisotno socialno delo	načini dela v organizacijah, kjer je prisotno socialno delo	/	znanja, ki jim manjkajo
TF 20	študij v tujini	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi v nadaljevanju).</i>	/	/
TF 21	drug pogled o vključevanju v novo družbo	drug pogled o vključevanju v novo družbo	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 22	razvijanjem odprtega in naklonjenega odnosa do ljudi	razvijanje odprtega in naklonjenega odnosa do ljudi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 23	pridobiti sposobnost sprejemanja ljudi	pridobivanje sposobnosti sprejemanja ljudi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 24	dela z njimi v njihovo korist, navkljub temu kakšni so morda tvoji lastni cilji in predsodki	delo z ljudmi v njihovo korist, navkljub lastnim ciljem in predsodkom	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 25	čut za opolnomočenje	čut za opolnomočenje	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 26	pomagamo ljudem, da postanejo sposobni reševati svoje težave in	pomoč ljudem, da postanejo sposobni	uporabna znanja pridobljena izven	uporabna pridobljena znanja

	ne samo konkretno pri reševanju težav	reševati svoje težave	fakultete	
TF 27	pri študiju	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TF 28	na Erasmus izmenjavi na Danskem	Erasmus izmenjava na Danskem	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 29	iz tega, ko profesorji govorijo o njihovem delu in debatirajo z nami o njihovih koristih in nas spodbujajo k razmišljanju o tem	izkušnje profesorjev in debate z njimi ter razmišljanje o tem	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TF 30	specifične metode svetovanja za posebne težave	specifične metode svetovanja za posebne težave	/	znanja, ki jim manjkajo
TF 31	delu s povzročitelji nasilja	delo s povzročitelji nasilja	/	znanja, ki jim manjkajo
TF 32	teorija mi pomaga, da lahko stvari, ki jih izkusim pri delu v praksi vidim kot večjo sliko	teorija pomaga videti praktične izkušnje kot večjo sliko	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TF 33	reflektirati situacije na različnih nivojih	teorija pomaga reflektirati situacije na različnih nivojih	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TF 34	Praksa brez teorije ne mora obstajati	praksa ne more obstajati brez teorije	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TF 35	teorije zapletene	zapletenost teorij	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TF 36	razložene le kot vidik v danem sistemu in nikoli kot neka celota	razlaga teorij ko le enega vidika	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TF 37	pritisk iskanja rešitev na kraju samem	pritisk pri iskanju rešitev	/	ovire pri delu v praksi

TF 38	tudi če vem kako načrtovati svoje aktivnosti se lahko zgodi, da jih nimam časa načrtovati ker situacija od mene zahteva hitrost	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi
TF 39	potrebuješ sposobnost abstrakcije, jaz pa sem tu šibek	šibka sposobnost abstrakcije	/	ovire pri delu v praksi
TF 40	več časa	več časa	način dela	delo brez ovir
TF 41	precej počasneje	precej počasneje	način dela	delo brez ovir
TF 42	ne nujno bolje	ne nujno bolje	način dela	delo brez ovir
TF 43	samozavest	samozavest	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TF 44	odraz institucije, ki me spodbuja	spodbuden odraz institucije	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TG

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TG 1	vse	vse	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
TG 2	V vsakem pogledu človeškega delovanja je prisotno socialno delo (pravzaprav bi moralo biti prisotno)	prisotno v vsakem pogledu človeškega delovanja	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
TG 3	ne pomeni iti v svojo ustanovo, delati 8 ur in se vrniti domov	ne pomeni iti v svojo ustanovo, delati 8 ur in se vrniti domov	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
TG 4	biti tu za svoje uporabnike	biti tu za svoje uporabnike	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TG 5	biti tisti, ki tudi na ulici dogodke vidi iz druge perspektive, perspektive socialnega delavca	na ulici videti dogodke iz druge perspektive; perspektive	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke

		socialnega delavca		
TG 6	spodbuja spremembe v družbi	spodbujati spremembe v družbi	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TG 7	oseba, ki je vedno v toku z vsemi družbenimi dogajanjem	biti v toku z družbenimi dogajanjem	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TG 8	Oseba, ki sledi trendom in metodam dela v svoji stroki in drugih znanstvenih področjih	slediti trendom in metodam dela v svoji stroki in drugih znanstvenih področjih	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
TG 9	Noben predmet ali metoda/tehnika posebno	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TG 10	socialni delavec od primera do primera, od uporabnika do uporabnika menja svoje tehnike, kakor zahtevajo okoliščine	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TG 11	Skupinski pogovor	skupinski pogovor	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TG 12	pogovor s posamezniki	pogovor s posameznikom	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TG 13	metoda opazovanja	metoda opazovanja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TG 14	kako uporabniki integrirajo z okoljem, z drugimi uporabniki, itd.	integracija uporabnikov z okoljem in drugimi uporabniki	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TG 15	Dajanje možnosti uporabnikom, da reflektirajo svoje obnašanje	dajanje možnosti uporabnikom za reflektiranje svojega obnašanja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo	uporabna pridobljena znanja

			uporabiti v praksi	
TG 16	Omogočanje uporabnikom, da sodelujejo pri vseh odločitvah	omogočanje sodelovanja uporabnikom pri vseh odločitvah	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TG 17	znanja pravnih predmetov	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TG 18	predmetov, ki so direktno vezani na pedagogiko	pedagogika	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TG 19	znanja zakonskih predpisov o postopkih azila	zakonski predpisi o postopkih azila	/	znanja, ki jim manjkajo
TG 20	znanja, ki se v splošnem tičejo dela z mladimi	delo z mladimi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TG 21	Pri praksi v Agenciji za informiranje mladih	praksa v Agenciji za informiranje mladih	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TG 22	zmanjšati ovire kar se tiče direktnega izgovarjanja in imenovanja problemov	zmanjševanje ovir kar se tiče direktnega izgovarjanja in imenovanja problemov	/	znanja, ki jim manjkajo
TG 23	Brez dobre teorije ni prakse	brez dobre teorije ni prakse	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TG 24	Za dobro delo moramo imeti pravo mero obojega (teoretična znanja in praktične izkušnje).	prava mera obojega	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TG 25	Teorija nam da znanja o tem, kako delati	teorija da znanja o načinih dela	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TG 26	Skozi prakso pa se naučimo spontanega odzivanja	praksa nauči spontanega odzivanja	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TG 27	med sabo tesno povezani	tesna povezava	povezava med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela

TG 28	teorije so pisane za delo z eno skupino uporabnikov	pisanje teorij za eno skupino uporabnikov	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TG 29	Ne dovolim sam sebi, da si postavljam meje	Ne dovolim sam sebi, da si postavljam meje	/	ovire pri delu v praksi
TG 30	bolje za delati	bolje za delati	način dela	delo brez ovir
TG 31	zelo veliko znanja	veliko znanja	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TG 32	poguma	veliko poguma	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju TH

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
TH 1	stroka, ki dela z ljudmi	stroka, ki dela z ljudmi	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
TH 2	ljudje, ki imajo probleme v svojem življenju, ki bi jih hoteli odstraniti	ljudje, ki imajo probleme, ki bi jih hoteli odstraniti	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
TH 3	usmerjajo	usmerjanje	naloge socialnih delavcev	definicija socialnega dela
TH 4	koordinirajo ta proces izboljšanja njihovih življenj	koordinacija procesa izboljšanja življenj uporabnikov	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TH 5	pomagajo ljudem, da pridejo do svojih ciljev	pomoč ljudem pri doseganju ciljev	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TH 6	oseba, ki pomaga nositi breme drugih oseb	pomoč pri nošenju bremen drugih	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TH 7	oseba, ki nekako koordinira proces reševanja problema	koordinacija procesa reševanja problema	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
TH 8	kar smo se naučili pri praktičnih predmetih	znanja iz praktičnih predmetov	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 9	socialno delo s posameznikom	socialno delo s posameznikom	uporabna znanja pridobljena na	uporabna pridobljena znanja

			fakulteti	
TH 10	enostavni komunikaciji s človekom	enostavna komunikacija s človekom	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 11	kako pristopiti z neko empatijo	empatičen pristop	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 12	čutom do sočloveka	čut do sočloveka	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 13	zmanjšal predsodke	zmanjševanje predsodkov	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 14	nepoznavanje teh oseb	zmanjševanja nepoznavanja oseb	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 15	pri predmetu svetovanje	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TH 16	psiholoških teorij	psihologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TH 17	koliko pravzaprav moraš poslušati ljudi	spodobnost poslušanja ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 18	usmerjaš, da se osredotočimo na en problem	usmerjanje na en problem	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 19	vaj, ko smo vodili pogovor kot socialni delavci s sošolcem in smo delali na konkretnih problemih	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TH 20	znanja za moje profesionalno delo	znanja za profesionalno delo	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 21	za osebno rast	znanja za osebno rast	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
TH 22	o skupinski dinamiki	skupinska dinamika	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja

TH 23	o tem, kako voditi terapije s skupino ljudi	vođenje skupinske terapije	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TH 24	odvisno kje bom delala	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TH 25	delo s skupinami	delo s skupinami	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TH 26	Socialno delo s posameznikom	delo s posameznikom	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TH 27	vse kar sem se do zdaj naučila	vsa do sedaj naučena znanja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
TH 28	znanja iz pravne stroke	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TH 29	Različni zakoni	zakoni	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TH 30	znanja psihologije	psihologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
TH 31	psihologija	psihologija	/	znanja, ki jim manjkajo
TH 32	več znanj o psiholoških terapijah – npr. psihoterapija	psihološke terapije, npr. psihoterapija	/	znanja, ki jim manjkajo
TH 33	o administraciji	administracija	/	znanja, ki jim manjkajo
TH 34	spoznala veliko o sebi	spoznanja o sebi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TH 35	kakšna sem	kakšna sem	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja

TH 36	kako reagiram v določenih situacijah	lastno reagiranje v določenih situacijah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TH 37	kako podati neke negativne informacije na pozitiven način	podajanje negativnih informacij na pozitiven način	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
TH 38	V društvu, ki se ukvarja z organizacijo takšnih delavnic	društvo, ki se ukvarja z organiziranjem delavnic	/	vir pridobljenih znanj
TH 39	nič	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TH 40	ne spomnim se	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
TH 41	sta povezani	sta povezani	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 42	Teorija nam pomaga, da vemo o sistemu dela	teorija uči o sistemu dela	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 43	praksa dopolnjuje, osmisli teorijo	praksa dopolnjuje, osmisli teorijo	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 44	teorija brez prakse nima smisla	teorija brez prakse nima smisla	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 45	različne v tem ker je teorija usmerjena predvsem na neke ideale, na to kako bi moralo biti	teorija je usmerjena na ideale (kako bi moralo biti)	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 46	Praksa pa je odvisna od situacije	praksa je odvisna od situacije	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 47	od uporabnikov	praksa je odvisna od uporabnikov	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 48	Teorija je kot plan	teorija je plan	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 49	praksa pa kar se zgodi	praksa je kar se zgodi	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 50	Teorija je okvir, praksa pa deluje znotraj tega okvira	Teorija je okvir, praksa pa deluje znotraj tega okvira	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
TH 51	ne učimo o administraciji	ne znanje o administraciji	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso

TH 52	Nekateri socialni delavci se tudi preveč distancirajo	prevelika distanca s strani nekaterih socialnih delavcev	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TH 53	veliko tistih, ki delajo v stroki ni socialnih delavcev	veliko strokovnjakov ni socialnih delavcev	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TH 54	nimajo ustreznih socialnodelavskih znanj	strokovnjaki nimajo ustreznih znanj	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
TH 55	jaz sama	jaz sama	/	ovire pri delu v praksi
TH 56	Mogoče moja znanja niso dovolj dobra, da se nisem dovolj naučila	preslaba znanja	/	ovire pri delu v praksi
TH 57	trema	trema	/	ovire pri delu v praksi
TH 58	negotovost v moja profesionalna znanja	negotovost v lastna profesionalna znanja	/	ovire pri delu v praksi
TH 59	v samo sebe	negotovost v sebe	/	ovire pri delu v praksi
TH 60	moje profesionalne okoliščine	profesionalne okoliščine	/	ovire pri delu v praksi
TH 61	Zakon	zakon	/	ovire pri delu v praksi
TH 62	Prostor	prostor	/	ovire pri delu v praksi
TH 63	Bila bi najboljša socialna delavka na svetu	najboljša socialna delavka na svetu	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
TH 64	bolj avtentična	avtentičnost	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
TH 65	bolj spontano bi delala	spontano delo	način dela	delo brez ovir
TH 66	več bi lahko pomagala ljudem	več pomoči ljudem	način dela	delo brez ovir
TH 67	Več znanja o socialnem delu	več znanja	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TH 68	več prakse	več prakse	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
TH 69	Delo na sebi	delo na sebi	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

TH 70	da bi se znala malo distancirati od problemov drugih ljudi, a ne preveč	distanciranje od problemov drugih v pravi meri	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
-------	---	--	--------------------	--

Intervju SA

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
SA 1	pomoč tistim, ki so pomoči potrebni	pomoč potrebnim pomoči	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
SA 2	pomoč širši populaciji pri vsakdanjih težavah s katerimi se soočajo	pomoč širši populaciji pri vsakdanjih težavah	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
SA 3	širok pojav ki sega vse od šolstva, sociale, državne politike, zdravstva itd	širok pojav	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
SA 4	zelo pomembna	zelo pomembno	vloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 5	odgovorna	odgovorno	vloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 6	lahko s svojimi dejanji in besedami narediš tudi slabo, ne samo dobro	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SA 7	si pri vsaki stvari osebno vpleten	osebna vpletenost	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 8	posluša	poslušanje	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 9	opogumlja	opogumljanje	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 10	Dober socialni delavec mora v prvi vrsti znat poslušat	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SA 11	mora znati odreagirati v stresnih situacijah	znanje o reagiranju v stresnih situacijah	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 12	mora biti socialni delavec čustveno stabilna	čustveno stabilna osebnost	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke

	osebnost			delavke
SA 13	ekstrovertiran	ekstrovertiranost	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 14	Mora znat vodit pogovor	znanje o vodenju pogovora	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 15	svoje delo opravlja vestno	vestno opravljanje dela	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 16	je zares prisoten	prisotnost	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 17	znati pogledati na probleme iz drugih perspektiv, katerih uporabnik ne vidi	gledanje na probleme iz drugih perspektiv, ki jih uporabnik ne vidi	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SA 18	Preden kogarkoli diskriminiram oziroma si ustvarim predsodek, da prej vedno pomislim, kako bi lahko to gledanje vplivalo na njega, kakšne posledice bi mu pustilo	razmislek o tem, kako lahko naše sodbe vplivajo na ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 19	naučil kljub predsodku, ki ga nekje v glavi imam odreagirat enako kot do drugih, do katerih teh predsodkov nimam	enako reagirati do vseh ljudi, kljub svojim predsodkom	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 20	opazovanja	opazovanje	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 21	poslušnosti	poslušnost	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 22	razumevanja	razumevanje	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 23	opazovanja neverbalne komunikacije pri sogovorniku	opazovanje neverbalne komunikacije pri sogovorniku	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 24	o delu z mladostniki	delo z mladostniki	uporabna znanja pridobljena na	uporabna pridobljena

			fakulteti	znanja
SA 25	kako posamezni vzgojni stili lahko vplivajo na otrokov razvoj	vpliv vzgojnih stilov na otrokov razvoj	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 26	večkrat tudi teorije razlikujejo od prakse	teorija in praksa se razlikujeta	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 27	o strategijah ravnanja z mladostniki	strategije ravnanja z mladostniki	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SA 28	o delu z mladostniki	Izjava ni relevantna (se ponovi)	/	/
SA 29	To kar sem se naučil (kar sem povedal prej)	naučene stvari	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SA 30	kar sem se učil pa si nisem tako zapomnil pa verjetno ne bom uporabil	Izjava ni relevantna.	/	/
SA 31	Delček pogleda v pravo	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SA 32	na Erasmus izmenjavi	Erasmus izmenjava	vir pridobljenih znanj zunaj fakultete	uporabna pridobljena znanja
SA 33	znanja psihologije	psihologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SA 34	sociologije	sociologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SA 35	nekaj zgodovine	zgodovina	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SA 36	angleščine	angleščina	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SA 37	statistike	statistika	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja

SA 38	oblikovanja podatkov	oblikovanje podatkov	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SA 39	potek dela na CSDjih	potek dela na CSD-jih	/	znanja, ki jim manjkajo
SA 40	njihova zakonska določila	zakonska določila CSD-jev	/	znanja, ki jim manjkajo
SA 41	način pisanja odločb	način pisanja odločb	/	znanja, ki jim manjkajo
SA 42	spoznavanja računalniških programov ki jih na CSDjih uporabljajo	računalniški programi, uporabljeni na CSD-jih	/	znanja, ki jim manjkajo
SA 43	Tuji jeziki	tuji jeziki	/	znanja, ki jim manjkajo
SA 44	Prostovoljno delo na debelem Rtiču	Debeli Rtič – prostovoljno delo vzgojitelja na počitnicah za otroke	vir pridobljenih znanj zunaj fakultete	uporabna pridobljena znanja
SA 45	bil sem vzgojitelj	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SA 46	športni animator na počitnicah za (socialno ogrožene in zdravstveno labilne) otroke	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SA 47	Opravljanje študentskih del	študentsko delo	vir pridobljenih znanj zunaj fakultete	uporabna pridobljena znanja
SA 48	bil vedno v stiku z ljudmi	stik z ljudmi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SA 49	sem postal suveren v smislu vzpostavitve komunikacije s sogovorniki	suverenost pri vzpostavitvi komunikacije s sogovorniki	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SA 50	na počitnicah za otroke na Debelem Rtiču	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/

SA 51	študentsko delo	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SA 52	Znanja psihoterapije	znanja psihoterapije	/	znanja, ki jim manjkajo
SA 53	Tuji jeziki	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SA 54	gresta teorija in praksa z roko v roki	gresta z roko v roki	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SA 55	med sabo se dopolnjujeta	se dopolnjujeta	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SA 56	Teorija nas nauči konceptov dela	teorija nauči konceptov dela	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SA 57	praksa pa kako uporabljamo te koncepte	praksa nauči uporabo konceptov dela	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SA 58	Novo zaposleni socialni delavci se podrejajo starim socialnim delavcem oziroma delu ostalih zaposlenih	podrejanje novo zaposlenih delavcev starim	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SA 59	prisoten nek strah pred uporabo sodobnih teorij	strah pred uporabo sodobnih teorij	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SA 60	Za uporabo vse teorije katero se učimo na faksu vzame to veliko časa	potrebne veliko časa za uporabo sodobne teorije	/	ovire pri delu v praksi
SA 61	mislim, da ga socialni delavci pri svojem delu v službi nimajo	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi
SA 62	uporabljajo krajše, in posledično mogoče tudi manj učinkovite metode	uporaba krajših, manj učinkovitih metod	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SA 63	njihovo znanje slabo	slabo znanje	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SA 64	če stvari ne ponavljaš, se v možganih izgubijo in padeš v neko rutino	ne-ponavljanje stvari in padec v rutino	/	ovire pri delu v praksi

SA 65	Treba se je učiti vse življenje	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SA 66	nikoli ne bom pozabil biti človek	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SA 67	temeljilo na osebnem pristopu do vsakega izmed uporabnikov	osebni pristop do vsakega uporabnika	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SA 68	mislim da za zaupanje dveh oseb potrebuješ nekaj več kot samo rutinski pogovor	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SA 69	enkrat mesečno osvežilna predavanja o teoriji socialnega dela, ki bi ga organizirala moja delovna baza	osvežilna predavanja o teoriji socialnega dela, ki jih organizira delovna baza	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SA 70	več časa za delo z uporabniki	več časa	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju SB

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
SB 1	stroka, ki ima znanja pristopit k ljudem, ki imajo socialne probleme; razne težave	stroka, ki ima znanja pristopit k ljudem, ki imajo socialne probleme; razne težave	lastnost socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 2	Ukvarja se z različnimi populacijami	ukvarjanje z različnimi populacijami	naloga socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 3	Z otroci	otroci	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 4	starejšimi	starejši	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 5	ljudmi z ovirami	ljudje z ovirami	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 6	duševnimi motnjami	ljudje z duševnimi	uporabniki	definicija socialnega

		motnjami	socialnega dela	dela
SB 7	ženske kot manj privilegirane	ženske kot manj privilegirane	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 8	brezposelni	brezposelni	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 9	etične manjšine	etične manjšine	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 10	travme	ljudje s travmami	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 11	postpenala	postpenala	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 12	LGBT	LGBT	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SB 13	spremlja ljudi	spremljanje ljudi	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 14	jim pomaga da dosežejo svoje cilje	pomoč ljudem pri doseganju ciljev	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 15	z nekim znanjem	znanje	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 16	profesionalno vlogo	profesionalna vloga	vloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 17	Uporablja empatijo	empatija	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 18	spretnosti za vodenje pogovora	spretnosti za vodenje pogovora	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 19	da ima znanja iz področja na katerem dela	znanja iz področja na katerem dela	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 20	je pravno podkovana	pravna podkovanost	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SB 21	pozna to tematiko	poznavanje tematike	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke

				delavke
SB 22	Pravna znanja	pravo (družinsko, kazensko, delovno)	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SB 23	o socialni varnosti	socialna varnost	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 24	o postopku	postopki	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 25	družinsko pravo	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SB 26	kazensko pravo	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SB 27	delovno pravo	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SB 28	Občutljivost za neenakosti	občutljivost za neenakosti	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 29	znanja kako vodit pogovor	vodenje pogovora	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 30	svetovanje	svetovanje	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 31	v rešitev usmerjen pristop	v rešitev usmerjen pristop	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 32	znanja o psihologiji	psihologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SB 33	procesi ki se dogajajo v človeku, kako dojema svet	procesi v človeku	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 34	Spoznanja o samem sebi, ker potem lažje delaš z ljudmi	spoznanja o sebi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 35	Znanja o travmah	travme	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja

SB 36	o superviziji	supervizija	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 37	kako delati z neprosto voljnimi uporabniki	delo z neprosto voljnimi uporabniki	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SB 38	praksa predvsem iz 3. letnika, ki sem jo imela na CSD	praksa (na CSD)	vir pridobljenih znanj	uporabna pridobljena znanja
SB 39	svetovalne tehnike	svetovalne tehnike	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SB 40	vodenje pogovora	vodenje pogovora	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SB 41	zakonodaja	zakonodaja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SB 42	Ustvarjalne tehnike, npr. če en način pogovora ne deluje, poizkusiš drugega	ustvarjalne tehnike	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SB 43	sinergetiko, kako človek spreminja svoje vzorce	sinergetika – spreminjanje vzorcev delovanja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SB 44	Razumevanje kako posameznik doživlja situacijo	razumevanje posameznikovega doživljanja situacije	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SB 45	Pravo	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SB 46	psihologijo človeka	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/

SB 47	sociologija	sociologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SB 48	pristop z umetnostjo	pristop z umetnostjo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SB 49	Psihoterapija	psihoterapija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SB 50	znanja o projektnem delu	projektno delo	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 51	menedžmentske sposobnosti	menedžment	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 52	kako priti do sredstev za izvajanje socialnih storitev	pridobivanje sredstev za izvajanje socialnih storitev	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 53	morali naučit predvsem kako drugje dobiti vire	pridobivanje virov	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 54	trženje	trženje	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 55	marketing	marketing	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 56	znanja iz duševnega zdravja	duševno zdravje	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 57	Zasvojenosti	zasvojenosti	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 58	zdravstvo – socialno delo v bolnišnicah	zdravstvo	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 59	v šolstvu	šolstvo	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 60	Dokumentacija o socialnem delu	dokumentacija	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 61	kako se pišejo odločbe,	odločbe in dopisi	/	znanja, ki jim

	dopisi			manjkajo
SB 62	Informacije o socialno upravnem postopku	socialno upravni postopek	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 63	delo z nasilnimi uporabniki	delo z nasilnimi uporabniki	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 64	o sodelovanju z drugimi strokami	sodelovanje z drugimi strokami	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 65	Kako delati z otroki	delo z otroci	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 66	kako socialno delo opravljajo v tujini, kakšne organizacije imajo, pristope	socialno delo v tujini	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 67	o nasilju v družini	nasilje v družini	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 68	o delu s starimi	delo s starimi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 69	Kako reagirat v različnih situacijah pri delu z otroci	reagiranje v različnih situacijah pri delu z otroci	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 70	o skupinski dinamiki z otroki	skupinska dinamika z otroki	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 71	Kako se odzivati na ljudi v raznih situacijah	odzivanje na ljudi v raznih situacijah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 72	kako se znajti v stresnih situacijah	reagiranje v stresnih situacijah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SB 73	Med opravljanjem prostovoljnega dela na društvu za nenasilno komunikacijo	prostovoljno delo (Društvo za nenasilno komunikacijo)	vir pridobljenih znanj	uporabna pridobljena znanja
SB 74	na poletni šoli v tujini	poletna šola v tujini	vir pridobljenih znanj	uporabna pridobljena znanja

SB 75	na prostovoljnem delu v domu starejših občanov	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SB 76	Študentsko delo – v gostinstvu	študentsko delo (gostinstvo)	vir pridobljenih znanj	uporabna pridobljena znanja
SB 77	To kar sem omenila prej	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SB 78	predvsem spretnosti za pridobivanje sredstev	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SB 79	lahko naučiš pri izvajanju projektov	izvajanje projektov	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 80	spretnosti vodenja pogovora, ki se jih naučiš tudi v privatnem življenju	vodenje pogovora	/	znanja, ki jim manjkajo
SB 81	prihaja do razkorakov med teorijo in prakso	prihaja do razkorakov	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 82	da teorijo uporabiti v praksi in tudi obratno	teorijo se da uporabiti v praksi in obratno	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 83	teorija in praksa povezani med sabo	med sabo sta povezani	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 84	če kot praktik nimaš teoretičnih znanj lahko zaideš	kot praktik brez teoretičnih znanj lahko zaideš	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 85	Teorije pa tudi ne moraš osnovati če nimaš izkušenj iz prakse	brez praktičnih izkušenj ne moreš osnovati teorije	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 86	sta si zelo različni	zelo različni	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 87	teorija uči o tem, kako bi bilo če bi vse bilo idealno	uči o tem, kako bi bilo, če bi vse bilo idealno	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela

SB 88	v praksi pa vemo, da se moramo velikokrat znati	v praksi se moramo velikokrat znati	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 89	kdaj tudi improvizirati, česar pri teoriji ni	v praksi moramo improvizirati	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SB 90	zaradi preobremenjenosti socialnih delavk	preobremenjenost socialnih delavk	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 91	pomanjkanja časa	pomanjkanje časa	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 92	ogromno je potrebne dokumentacije	ogromno potrebne dokumentacije	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 93	težje udeležanje spretnosti vodenja pogovora	težko udeležanje spretnosti pogovora	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 94	ti ki delajo v teoriji ne delajo toliko v praksi in niso v stiku s trenutno situacijo	premalo stika s prakso tistih, ki delajo v teoriji	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 95	tisti ki so v praksi pa se lahko tudi premalo izražajo	premalo izražanja tistih, ki delajo v praksi	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 96	Nanašajo se na prej pridobljena znanja	nanašanje na prej pridobljena znanja	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 97	se ne učijo o aktualnih	ne-učenje aktualnih znanj	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 98	Odvisno kako je organizacija angažirana	angažiranost organizacije	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 99	koliko je socialna delavka motivirana	motiviranost socialne delavke	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SB 100	Preobremenjenost	preobremenjenost	/	ovire pri delu v praksi
SB 101	pomanjkanje časa	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi
SB 102	pomanjkanje finančnih	pomanjkanje	/	ovire pri delu v praksi

	sredstev	finančnih sredstev		
SB 103	kako podporno okolje bi imela	podporno okolje	/	ovire pri delu v praksi
SB 104	sodelavci sami uporabljali podobne pristope	uporaba podobnih pristopov pri sodelavcih	/	ovire pri delu v praksi
SB 105	bi imela neke osebne težave	osebne težave	/	ovire pri delu v praksi
SB 106	veliko stvari na skrbi	skrbi	/	ovire pri delu v praksi
SB 107	bilo bi idealno	idealno	način dela	delo brez ovir
SB 108	uporabljala bi v rešitev usmerjen pristop	uporaba v rešitev usmerjenega pristopa	način dela	delo brez ovir
SB 109	vsa znanja ki sem jih pridobila bi znala uporabiti	znati uporabiti vsa pridobljena znanja	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
SB 110	Ljudje bi radi prihajali	radi bi prihajali	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SB 111	bi imeli občutek, da se naredi nekaj za njih	občutek, da nekaj narediš za uporabnike	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
SB 112	bili bi bolj strpni	več strpnosti	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SB 113	sodelujoči	sodelovanje uporabnikov	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SB 114	Jaz bi se počutila zadovoljno	občutek zadovoljstva	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
SB 115	bi rada opravljala to delo	veselje do opravljanja dela	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
SB 116	Službo, ki jo rada opravljam	služba, ki jo rad opravljaš	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SB 117	na področju ki bi mi bilo zanimivo	delo na področju, ki te zanima	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SB 118	Podporno strokovno	podpora	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v

	okolje	strokovnega okolja		praksi
SB 119	sorodno misleče ljudi v službi	sorodno misleči sodelavci	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SB 120	lastno motiviranost	lastna motiviranost	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SB 121	izkušnje z delom v praksi	izkušnje z delom v praksi	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SB 122	več prakse v okviru same fakultete	več prakse v okviru fakultete	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju SC

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
SC 1	stroka, ki dela za in z ljudmi	stroka, ki dela za in z ljudmi	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 2	zelo široko področje	zelo široko področje	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 3	ukvarja z marginaliziranimi skupinami (revni, romi, migranti, hendikepirani, ...),	marginalizirane skupine (revni, romi, migranti, hendikepirani)	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 4	z nasiljem	nasilje	področje socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 5	družino	družina	področje socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 6	s socialnim varstvom	socialno varstvo	področje socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 7	z duševnim zdravjem	duševno zdravje	področje socialnega dela	definicija socialnega dela

SC 8	opolnomočenje ljudi	opolnomočenje ljudi	namen socialnega dela	definicija socialnega dela
SC 9	Socialna delavka/delavec mora pri svojem delu upoštevati načela etike socialnega dela	upoštevanje načel etike socialnega dela	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SC 10	mora delovati proti diskriminaciji	delovanje proti diskriminaciji	naloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SC 11	Znanja iz pravnih predmetov	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SC 12	zavedanje, da na ljudi vpliva mnogo dejavnikov, ki se med seboj prepletajo	zavedanje, da na ljudi vpliva mnogo dejavnikov	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 13	občutljivost na diskriminacijo	občutljivost na diskriminacijo	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 14	na marginalizirane skupine ljudi	občutljivost na marginalizirane skupine ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 15	zagovorništvo	zagovorništvo	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 16	metodologija raziskovanja	metodologija raziskovanja	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SC 17	vzpostavitev osebnega stika z uporabnikom	vzpostavitev osebnega stika z uporabnikom	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 18	sposobnost nastopanja	sposobnost nastopanja	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 19	empatija	empatija	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SC 20	Vsa	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SC 21	odvisno od delovnega mesta	odvisno od delovnega mesta	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo	uporabna pridobljena znanja

			uporabiti v praksi	
SC 22	Psihologija	psihologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SC 23	pravni predmeti	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SC 24	ne morem povedati vsega	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SC 25	natančneje kako opolnomočiti nekoga, ki je doživel travmatične dogodke	opolnomočenje oseb, ki so doživele travmatične dogodke	/	znanja, ki jim manjkajo
SC 26	kako delati s hendikepirano osebo	delo s osebami s hendikepom	/	znanja, ki jim manjkajo
SC 27	za delo na CSD – ravnanje z obrazci	delo na CSD (obrazci)	/	znanja, ki jim manjkajo
SC 28	Znanja pridobljena na praksi	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SC 29	stik z ljudmi	stik z ljudmi	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 30	delo z uporabniki – predvsem z mladimi	delo z uporabniki (mladimi)	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 31	CSD – videla kako poteka, ko uporabnik prvič pride na CSD	sprejem uporabnika na CSD	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 32	videla kako zgleda, če greš k uporabniku na dom itd)	obisk uporabnika na domu	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 33	znanja pridobljena na dodatnih izobraževanjih	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SC 34	o zaporih	zapor	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 35	o prostituciji	prostitucija	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja

SC 36	o etiki v socialnem delu	etika v socialnem delu	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 37	o delu z mladimi	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SC 38	Na dodatnih izobraževanjih	dodatna izobraževanja	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 39	na praksi	praksa	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SC 40	Več o pravu	pravo	/	znanja, ki jim manjkajo
SC 41	o uradnih postopkih	uradni postopki	/	znanja, ki jim manjkajo
SC 42	to dvoje precej povezuje	precej povezani	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SC 43	na praksi vidim, da nekateri socialni delavci/delavke pri svojem delu uporabljajo teoretično znanje	opažanje, da nekateri socialni delavci pri svojem praktičnem delu uporabljajo teoretično znanje	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SC 44	Pogosto pa je v praksi tako, da se morda težko opreš na neko teorijo, zaradi specifičnosti primerov	v praksi se pogosto težko opreš na teorijo zaradi specifičnosti primerov	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SC 45	Verjetno prav zaradi take specifičnosti primerov	specifičnost primerov	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SC 46	nekateri strokovnjaki raje delujejo po svojih moralnih predstavah, kot pa v skladu s teorijo	delovanje po lastnih moralnih predstavah, namesto v skladu s teorijo	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SC 47	birokracija	birokracija	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso

SC 48	premalo časa za poglobljeno delo	pomanjkanje časa	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SC 49	odvisno od tega v kakšnem kolektivu bom delala	odvisno od kolektiva	/	ovire pri delu v praksi
SC 50	če mi bo to delo zanimivo	zanimivost dela	/	ovire pri delu v praksi
SC 51	prenasičenost z delom	prenasičenost z delom	/	ovire pri delu v praksi
SC 52	Bolj bi se posvečala uporabnikom	posvečanje uporabnikom v večji meri	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SC 53	bolj bi lahko pridobivala dodatna potrebna znanja	pridobivanje dodatnih potrebnih znanj	lastnosti socialne delavke	delo brez ovir
SC 54	Čas	čas	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SC 55	zavzetost	zavzetost	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SC 56	podporo s strani sodelavcev	podpora sodelavcev	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SC 57	močna samozavest	močna samozavest	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SC 58	sploh zaposlitev	zaposlitev	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

Intervju SD

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
SD 1	socialno delo znanost in stroka	znanost in stroka	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela

SD 2	pomaga ljudem ki so v stiski	pomoč ljudem v stiski	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SD 3	pomaga marginaliziranim skupinam ljudi	pomoč marginaliziranim skupinam ljudi	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SD 4	pomaga vključevati ljudi v skupnost	pomoč ljudem pri vključevanju v skupnost	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SD 5	pomaga ljudem pri reševanju težav	pomoč pri reševanju težav	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SD 6	predvsem delo, ki poskuša delovati na podlagi ciljev, želj uporabnika	delovanje na podlagi ciljev in želj uporabnikov	namen socialnega dela	definicija socialnega dela
SD 7	zelo raznolika	zelo raznoliko	vloga socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 8	bi morala socialna delavka pomagati vsem ljudem, ki pridejo k njej z neko težavo, stisko ali čim podobnim	pomoč vsem ljudem, ki pridejo s težavami, stiskami ali čim podobnim	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 9	zagovornica	zagovornica	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 10	znati ustvariti varen in spoštljiv prostor	ustvarjanje varnega in spoštljivega prostora	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 11	delati socialne akcije	izvajanje socialnih akcij	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 12	informirati širšo javnost	informiranje širše javnosti	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 13	v javnosti tudi kdaj pa kdaj zagovarjati svojo stroko	zagovarjanje stroke socialnega dela v javnosti	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SD 14	znanje o vzpostavljanju delovnega odnosa	vzpostavljanje delovnega odnosa	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 15	menim, da je to tisti prvi korak pri delu z	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/

	uporabnikom			
SD 16	etičnost v socialnem delu	etičnost v socialnem delu	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 17	kulturne kompetence	kulturne kompetence	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 18	etnična občutljivost	etnična občutljivost	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 19	opolnomočenje ljudi	opolnomočenje	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 20	perspektiva moči	perspektiva moči	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 21	pogovor z družino	pogovor z družino	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 22	izvirni delovni projekt pomoči	izvirni delovni projekt pomoči	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 23	zagovorništvo	zagovorništvo	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 24	individualni načrt z udejanjanjem ciljev	individualni načrt z udejanjanjem ciljev	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 25	metoda asertivnosti	asertivnost	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SD 26	odvisno od tega na katerem področju bom delala	odvisno od področja dela	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SD 27	vse, ki sem jih napisala	vse	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja

SD 28	znanja iz pravnega področja	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SD 29	naše delo podprto z zakoni	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SD 30	znanja s področja šolstva, če bi recimo delala kot socialna delavka na šoli	šolstvo	/	znanja, ki jim manjkajo
SD 31	premalo govorili o vseh marginaliziranih skupinah ljudi	marginalizirane skupine ljudi	/	znanja, ki jim manjkajo
SD 32	znanje znakovnega jezika (osnove)	osnovno znanje znakovnega jezika	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SD 33	znanja organiziranja dogodkov	organiziranje dogodkov	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SD 34	organiziranje delavnic	organiziranje delavnic	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SD 35	na izobraževanjih	izobraževanja	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SD 36	tudi v društvih, kjer sem sodelovala kot prostovoljka	prostovoljno delo (v društvih)	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SD 37	znati napisati program in ga prijaviti na razpis	pisanje programa in prijava na razpis	/	znanja, ki jim manjkajo
SD 38	mi predvsem manjkajo znanja o nevladnih organizacijah na področju socialnega varstva	nevladne organizacije na področju socialnega varstva	/	znanja, ki jim manjkajo
SD 39	Kako te organizacije delujejo	delovanje organizacij	/	znanja, ki jim manjkajo
SD 40	celotna struktura dela	struktura dela organizacij	/	znanja, ki jim manjkajo
SD 41	njihovi programi	programi organizacij	/	znanja, ki jim manjkajo

SD 42	prijavljanje na razpise	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SD 43	razlike v praksi in teoriji velike	velike razlike	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SD 44	bi katera teorija potrebovala posodobitev oziroma prilagoditev današnjemu času	teorije bi potrebovale posodobitev oziroma prilagoditev današnjemu času	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SD 45	zaradi neposodabljanja socialnih storitev	neposodabljanje socialnih storitev	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SD 46	širjenja socialnih storitev	širjenje socialnih storitev	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SD 47	naš rigidni sistem, ki je v socialnem varstvu	rigidni sistem socialnega varstva	/	ovire pri delu v praksi
SD 48	če pogledam center za socialno delo, bi rekla, da so preveč rigidni	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SD 49	ostajajo že več let pri enakih storitvah, ki jih nudijo	storitve ostajajo enake	/	ovire pri delu v praksi
SD 50	veliko birokracije	birokracija	/	ovire pri delu v praksi
SD 51	spekter socialnih storitev ni dovolj velik	premajhen spekter socialnih storitev	/	ovire pri delu v praksi
SD 52	imajo centri za socialno delo premalo nalog	premalo nalog na Centrih za socialno delo	/	ovire pri delu v praksi
SD 53	soočala tudi s pomanjkanjem časa	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi
SD 54	precej dobro	precej dobro	način dela	delo brez ovir
SD 55	še vedno potrebovala izobraževanja	še vedno potrebna izobraževanja	način dela	delo brez ovir
SD 56	stvari, metode dela vedno znova prilagajajo in spreminjajo	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/

SD 57	neko uvajanje, ko se bom zaposlila	uvajanje ob zaposlitvi	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SD 58	čas	čas	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SD 59	ga v današnjem času primanjkuje	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/

Intervju SE

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
SE 1	Zame socialno delo predstavlja stik	stik	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 2	pomoč	pomoč	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 3	podporo v povezavi z različnimi kategorijami ljudmi, ki se znajdejo v socialni stiski	podpora (ljudem, ki se znajdejo v socialni stiski)	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 4	Usmerjeno je v soustvarjanje	soustvarjanje	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 5	skupno iskanje rešitev	skupno iskanje rešitev	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 6	iskanje virov moči	iskanje virov moči	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 7	delo s posameznikom	delo s posameznikom	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 8	skupino	delo s skupinami	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 9	skupnostjo	delo s skupnostjo	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 10	družbeno vključevanje	družbeno vključevanje	namen socialnega dela	definicija socialnega dela

				dela
SE 11	teži h kakovostnejšemu življenju uporabnikov	težja k bolj kakovostnem življenju uporabnikov	namen socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 12	se ukvarja s socialno pravičnostjo	socialna pravičnost	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 13	Socialno delo najdemo skoraj povsod	povsod	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 14	v različnih sektorjih (javni sektor, zasebni sektor, kot tudi prostovoljski)	različni sektorji (javni, zasebni, prostovoljski)	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 15	in sistemih	različni sistemi	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 16	socialno delo je zelo široko področje	zelo široko področje	lastnosti socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 17	zajema različne metode pomoči (zagovorništvo, svetovanje, terapije, zagotavljanje storitev, individualnega načrtovanja, skupinsko delo...)	različne metode pomoči (zagovorništvo, svetovanje, terapije, zagotavljanje storitev, individualnega načrtovanja, skupinsko delo...)	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 18	ne drži samo javnega prostora	javni prostor	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 19	izvaja tudi kot terensko delo	terensko delo	področja socialnega dela	definicija socialnega dela
SE 20	Oseba, ki je zmožna empatije	empatija	lastnost socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 21	vživljanje v drugega	vživljanje v drugega	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 22	nuditi pomoč in podporo ljudem	nudjenje pomoči in podpore	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke

				delavke
SE 23	zna voditi pogovor	znanje o vodenju pogovora	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 24	imeti možnost hitrega prilagajanja in reagiranja	hitro prilagajanje in reagiranje	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 25	nuditi osebi (sogovorniku) varen prostor, v katerem se lahko oseba zaupa	nudjenje varnega prostora, v katerem se oseba lahko zaupa	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 26	Socialna delavka dela v najboljše uporabnika	delo v najboljše korist uporabnika	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 27	je do njega spoštljiva	spoštovanje uporabnikov	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 28	ga ima za enakovrednega sogovornika	dojemanje uporabnikov kot enakovrednih sogovornikov	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SE 29	predavanja in vaje pri predmetu vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika	vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SE 30	kako voditi pogovor	vođenje pogovora	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SE 31	kako formulirati problem	formuliranje problema	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SE 32	supervizija	supervizija	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SE 33	reševanjem problema v timu	reševanje problema v timu	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SE 34	znanja prava	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SE 35	znanja iz prava	pravo	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje	uporabna pridobljena znanja

			nameravajo uporabiti v praksi	
SE 36	znanja iz vzpostavljanje stika in delovnega odnosa	vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SE 37	psihologije	psihologija	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SE 38	socialno kulturnega dela	socialno kulturno delo	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SE 39	Na supervizijo se je odlično opreti	supervizija	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SE 40	več znanja o manjših skupinah ljudi (stari, mladi, begunci, ljudje z ovirami)	znanja o manjših skupinah ljudi (stari, mladi, begunci, ljudje z ovirami)	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SE 41	znanja od gostov, ki so bili povabljeni na predavanja (samomorilnost, oseba na vozičku, migrantje v Sloveniji, hitrejša in bolj kakovostno učenje,...)	znanja od gostov	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SE 42	kako pravilno ravnati v dani situaciji	pravilno ravnanje v dani situaciji	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 43	Na faksu so nam predstavljeni problemi, situacije v katere se vživiš	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SE 44	Na koncu pričakujem izjavo profesorja, kako v danem primeru najprimernejše ravnati	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/

SE 45	Občutek imam, da puščajo preveč odprtega prostora	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SE 46	znanja iz medicine je premalo	medicina	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 47	iz področja psihologije	psihologija	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 48	znanja vezana na predšolsko vzgojo	predšolska vzgoja	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 49	veščine s področja specialne pedagogike	specialna pedagogika	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 50	učenje znakovnega jezika	znakovni jezik	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 51	se mi zdi en velik plus v socialnem delu	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SE 52	nekaj seminarjev na Medicinski fakulteti v povezavi z oskrbo starejših bolnikov	oskrba starejših bolnikov	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 53	pedopsihiatrijo	pedopsihiatrija	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 54	EMH Ljubljana	EMH Ljubljana (Enota za motnje hranjenja, Psihiatrična klinika)	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 55	samomorilnost	samomorilnost	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 56	predavanj o psihologiji v vojski in zaporih	psihologija v vojski in zaporih	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 57	dogodka, v povezavi s specialno pedagogiko (Odkrivanje talentov pri osebah z disleksijo)	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/

SE 58	dodatna znanja s področja psihologije	psihologija	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 59	medicine	medicina	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 60	pedagoških smeri	pedagogika	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 61	v srednji šoli (predšolska vzgoja)	srednja šola (predšolska vzgoja)	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 62	na Medicinski fakulteti	Medicinska fakulteta	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 63	na Fakulteti za varnostne vede	Fakulteta za varnostne vede	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 64	v Zavodu za gluhe in naglušne	Zavod za gluhe in naglušne	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 65	na raznih dogodkih, ki se odvijajo čez leto	dogodki, ki se odvijajo čez leto	vir pridobljenih znanj izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SE 66	več psiholoških znanj	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SE 67	znanja o mediaciji	mediacija	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 68	znanje recimo nemškega jezika	nemški jezik	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 69	angleškega jezika	angleški jezik	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 70	(kako dejansko poteka recimo socialno delovni pogovor v tujem jeziku)	potek socialno delovnega pogovora v tujem jeziku	/	znanja, ki jim manjkajo
SE 71	več medicinskega znanja	<i>Izjava ni relevantna (se</i>	/	/

		<i>ponovi).</i>		
SE 72	Teoretično se dotikamo veliko različnih področij (begunci, stari)	teorija se dotika različnih področij	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 73	V praksi pa si usmerjen na specifično področje	praksa je usmerjena na specifično področje	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 74	da teorija širše znanje	teorija da širše znanje	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 75	vpoglede v številna področja	teorija da vpogled v številna področja	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 76	Praksa pa te nauči kako delati na enem področju	praksa te nauči dela na enem področju	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 77	Vsekakor pa imata skupno težišče	skupno težišče	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 78	Odnos med teorijo in prakso se mi zdi dokaj enakovreden	enakovreden odnos	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 79	Praksa ti prinese dejanski vpogled v tvoje delo	prinese dejanski vpogled v delo	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 80	vpliva tudi na posameznika	vpliv na posameznika	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 81	bolj osebna	praksa je osebna	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 82	vpletena so čustva	v praksi so vpletena čustva	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem

				delu
SE 83	V teoriji čustev ni	v teoriji ni čustev	razlike med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 84	teorija daje pomembno podlago za delo	teorija daje podlago za delo	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 85	uči nas, kako ravnati	teorija uči kako ravnati	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 86	nam pomaga, da se potem lažje najdemo v praksi	teorija pomaga, da se lažje najdemo v praksi	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 87	Konkretno vidim povezave med teorijo in prakso, pri posameznih predmetih na faksu, kjer se izvajajo vaje ali terensko delo	povezave med teorijo in prakso so vidne pri premetih na faksu, kjer se izvajajo vaje ali terensko delo	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 88	Tukaj je dober primer metodologija (teorija se dobro povezuje s prakso; vprašalniki, raziskave – terensko delo)	primer: metodologija	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso v socialnem delu
SE 89	Znanje, ki ga dobiš na fakulteti ti zagotovo ne pride čisto prav v praksi	neuporabnost znanja pridobljenega na fakulteti	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SE 90	Velikokrat smo študentje razočarani nad "ne-dogajanjem" na učnih bazah	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SE 91	V teoriji manjka osnovna vzpostavitev kontakta z uporabnikom	pomanjkanje vzpostavitve kontakta z uporabnikom v teoriji	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SE 92	kako krepiti zaupanje v odnosu	pomanjkanje znanja o krepitvi zaupanja v odnosu	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso

SE 93	s teoretičnega vidika vemo, kako se pogovarjati z uporabnikom in skupaj reševati problem	znanje o pogovoru z uporabnikom in skupnem reševanju problema s teoretičnega vidika	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SE 94	manjka osnova, začetek, kako sploh priti do tega, da nam uporabnik sploh kaj pove	pomanjkanje osnove, začetka, kako priti do tega, da nam uporabnik kaj pove	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SE 95	zakoni, ki omejujejo socialnega delavca, da bi delal po svojem občutku	zakoni (omejujejo socialnega delavca)	/	ovire pri delu v praksi
SE 96	nemoč socialnega delavca	nemoč socialnega delavca	/	ovire pri delu v praksi
SE 97	administracija	administracija	/	ovire pri delu v praksi
SE 98	posvetili bolj uporabnikom	več posvečanja uporabnikom	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SE 99	Delo bi bilo bolj kakovostno	bolj kakovostno delo	način dela	delo brez ovir
SE 100	Več praktične teorije	več praktične teorije	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SE 101	več izkustvenih vaj	več izkustvenih vaj	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SE 102	že čez sam študijski program potrebovali več raznolike prakse	več raznolike prakse skozi sam študijski program	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SE 103	menjanje učne baze po končanem 1. semestru	menjave učnih baz po končanem 1. semestru	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SE 104	več konkretnih primerov	več konkretnih primerov	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SE 105	Teorija bi mogla biti tudi bolj konkretizirana predvsem pri predmetih	bolj konkretizirana teorija	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v

	uvod v sd, družbene neenakosti, teorija družbe			praksi
--	--	--	--	--------

Intervju SF

št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
SF 1	pomaga ljudem pri reševanju njihovih težav	pomoč pri reševanju težav	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SF 2	Pomaga jim poiskati vire v njihovem okolju, ki jim omogočijo kvalitetnejše življenje	pomoč pri iskanju virov v okolju, ki omogočijo kvalitetnejše življenje	naloge socialnega dela	definicija socialnega dela
SF 3	Dela z različnimi skupinami ljudmi, ki so pomoči potrebni	različne skupine ljudi, ki so pomoči potrebne	uporabniki socialnega dela	definicija socialnega dela
SF 4	nekdo, ki pomaga ljudem	pomoč ljudem	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 5	jih vodi pri tem, da najdejo rešitve	vođenje ljudi pri iskanju rešitev	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 6	na vsakega človeka gleda kot na posameznika	pogled na človeka kot na posameznika	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 7	vseeno ne dela razlik	ne delanje razlik	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 8	se zaveda, da je vsak človek nekaj posebnega	zavedanje, da je vsak človek nekaj posebnega	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 9	veliko mero empatije	empatija	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 10	zna prisluhniti uporabniku	prisluhniti uporabniku	kompetence socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 11	zna uporabiti svoje znanje tako, da dela v največjo korist uporabniku	delovanje v največjo korist uporabnika	naloge socialne delavke	definicija socialne delavke
SF 12	biti socialni delavec ni samo poklic, ampak je	ni samo poklic, je način življenja	lastnosti socialne delavke	definicija socialne delavke

	način življenja			delavke
SF 13	ne smem obsojati ljudi, saj nisem doživela kar so oni doživeli	ne obsojati ljudi, ker nismo doživeli kar so oni	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SF 14	ne morem soditi	ne soditi ljudi	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SF 15	kako prisluhiniti uporabnikom	prisluhiniti uporabnikom	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SF 16	kako jim pomagati, da sami najdejo rešitve	pomoč uporabnikom, da sami najdejo rešitve	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SF 17	znanja za vodenje pogovora	vođenje pogovora	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SF 18	znanja o različnih skupinah ljudi (npr. ljudje s travmami, s posebnimi potrebami, stari, begunci, neprostovoljni uporabniki,...)	znanja o različnih skupinah ljudi (ljudje s travmami, s posebnimi potrebami, stari, begunci, neprostovoljni uporabniki)	uporabna znanja pridobljena na fakulteti	uporabna pridobljena znanja
SF 19	poznavanje osnov prava	<i>Izjava ni relevantna (se ponovi).</i>	/	/
SF 20	znanja in veščine za vodenje pogovora	vođenje pogovora	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SF 21	odvisno, na katerem področju bom delala	odvisno od področja	znanja, pridobljena na fakulteti, ki jih študentje nameravajo uporabiti v praksi	uporabna pridobljena znanja
SF 22	o psihologiji človeka	psihologija človeka	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SF 23	o nekih notranjih procesih	notranji procesi	uporabna pridobljena znanja	uporabna pridobljena znanja

			drugih strok	znanja
SF 24	sociologija	sociologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SF 25	pravo	pravo	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SF 26	različne terapije	različne terapije	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SF 27	znanja metodologije	metodologija	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SF 28	statistike	statistika	uporabna pridobljena znanja drugih strok	uporabna pridobljena znanja
SF 29	Več znanj o različnih skupinah ljudi oz. področjih socialnega dela (stari, mladi, travme, zasvojenosti, ločitve, nasilje, postpenala, hendikep, duševne bolezni,...)	znanja o različnih skupinah ljudi oz. področjih socialnega dela (stari, mladi, travme, zasvojenosti, ločitve, nasilje, postpenala, hendikep, duševne bolezni,...)	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 30	ne počutim se dovolj opremljeno z znanjem; dovolj kompetentno, da bi lahko suvereno delala s takšnimi uporabniki	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SF 31	O delu z otroci	delo z otroci	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 32	pripravi delavnic	priprava delavnic	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 33	organiziranju projektov	organiziranje projektov	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 34	iskanju financ; sponzorjev	iskanje financ	uporabna znanja pridobljena izven	uporabna pridobljena

			fakultete	znanja
SF 35	o socialnem delu v drugih državah	socialno delo v drugih državah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 36	kako je tam urejen sistem	sistem v drugih državah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 37	kakšne pristope uporabljajo za delo z ljudmi	pristopi, ki so v uporabi za delo z ljudmi v drugih državah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 38	kakšna je socialna problematika	socialna problematika v drugih državah	uporabna znanja pridobljena izven fakultete	uporabna pridobljena znanja
SF 39	Kot prostovoljka na počitnicah za otroke	prostovoljno delo (počitnice za otroke)	/	vir pridobljenih znanj izven fakultete
SF 40	v Študentski organizaciji	Študentska organizacija	/	vir pridobljenih znanj izven fakultete
SF 41	v društvu v domačem kraju	društvo v domačem kraju	/	vir pridobljenih znanj izven fakultete
SF 42	na Erasmus izmenjavi	Erasmus izmenjava	/	vir pridobljenih znanj izven fakultete
SF 43	Znanja o dokumentaciji v socialnem delu	dokumentacija v socialnem delu	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 44	Kako napisati odločbo	pisanje odločb	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 45	zapis svetovalnega pogovora	zapis svetovalnega pogovora	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 46	več o tem, kako sodelovati z drugimi strokami	sodelovanje z drugimi strokami	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 47	kako pristopiti	pristop do drugih strok	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 48	na koga se obrniti v določenih situacijah	na koga se obrniti v določenih	/	znanja, ki jim

		situacijah		manjkajo
SF 49	kako se pogovarjati takrat, kaj konkretno delati	pogovor z drugimi strokami	/	znanja, ki jim manjkajo
SF 50	Sodelovanje med strokami se mi zdi zelo pomembno	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SF 51	Teorija in praksa sta med sabo precej povezani	precej povezani	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SF 52	dobra praksa temelji na teoretičnih znanjih	dobra praksa temelji na teoretičnih znanjih	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SF 53	teorija pa bi se morala razvijati iz praktičnih primerov	teorija bi se morala razvijati iz praktičnih primerov	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SF 54	Eno brez drugega ne more obstajati	eno brez drugega ne more obstajati	povezave med teorijo in prakso	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SF 55	Teorija nas nauči skoraj vsega o socialnem delu	teorija nas nauči skoraj vsega o socialnem delu	prispevek teorije	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SF 56	Praksa pa osmisli teorijo	praksa osmisli teorijo	prispevek prakse	odnos med teorijo in prakso socialnega dela
SF 57	opazila predvsem pri tistih strokovnih delavcih, ki niso socialni delavci (psihologi, psihoterapevti,...)	razkorake opazijo predvsem pri tistih strokovnih delavcih, ki niso socialni delavci	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 58	Mislím, da je to za to, ker se teh znanj ne učijo, opravljajo pa poklic na delovnem mestu, ki bi po mojem mnenju bilo primerno za socialne delavce	pomanjkanje znanj socialnega dela	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso

SF 59	pomanjkanja časa	pomanjkanje časa	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 60	konceptov dela ne poznajo dovolj dobro	slabo poznavanje konceptov dela	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 61	niso sigurni v svoje znanje	negotovost v lastna znanja	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 62	podlegli pritisku okolice, v primeru da drugi strokovni delavci ne uporabljajo teh znanj	podleči pritisku okolice (če drugi ne uporabljajo sodobnih znanj)	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 63	se na fakulteti niso učili isto, kot se mi sedaj	ne učenje sodobnih znanj na fakulteti	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 64	svojih znanj pa ne osvežujejo	ne osveževanje znanj	/	razlogi za razkorake med teorijo in prakso
SF 65	nekaterih znanj nisem dovolj dobro naučila	slabo naučena znanja	/	ovire pri delu v praksi
SF 66	imam zato manjše luknje v znanju	luknje v znanju	/	ovire pri delu v praksi
SF 67	ne praktikiram dovolj	premalo prakse	/	ovire pri delu v praksi
SF 68	Če znanj ne uporabljaš v praksi jih hitro pozabiš, vsaj jaz	<i>Izjava ni relevantna.</i>	/	/
SF 69	V praksi me lahko ovirajo predvsem zakoni	zakoni	/	ovire pri delu v praksi
SF 70	pomanjkanje časa	pomanjkanje časa	/	ovire pri delu v praksi
SF 71	če ne bi imela podpore sodelavcev	ni podpore s strani sodelavcev	/	ovire pri delu v praksi
SF 72	bi bila edina ki bi delala na takšen način	si edini, ki dela na takšen način	/	ovire pri delu v praksi
SF 73	zelo dobro	zelo dobro	način dela	delo brez ovir

SF 74	Obvladala bi vsa znanja	obvladovanje vseh znanj	način dela	delo brez ovir
SF 75	znala uporabiti v praksi	znanje o uporabi znanj v praksi	način dela	delo brez ovir
SF 76	Imela bi dovolj časa za vse svoje uporabnike	dovolj časa za vse uporabnike	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SF 77	delala v njihovo največjo korist	delo v največjo korist uporabnikov	odnos do uporabnikov	delo brez ovir
SF 78	več prakse	več prakse	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SF 79	podporo okolice – na delovnem mestu	podpora okolice na delovnem mestu	zunanji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi
SF 80	dobro znanje teorije; ne samo površno	dobro znanje teorije	notranji dejavniki	potrebni dejavniki za uporabo teorije v praksi

11.4 OSNO KODIRANJE

DEFINICIJA SOCIALNEGA DELA

- **LASTNOSTI SOCIALNEGA DELA**
 - multidisciplinarna znanost (TE1)
 - znanost o socialnih interakcijah na mikro, makro in mezzo ravni (TF1)
 - stroka, ki dela z ljudmi (TH1, SC1)
 - znanost in stroka (SD1)
 - vse (TG1)
 - prisotno v vsakem pogledu človeškega delovanja (TG2)
 - širok pojav (SA3)
 - zelo široko področje (SC2, SE16)
 - stroka, ki ima znanja pristopiti k ljudem, ki imajo socialne probleme; razne težave (SB1)
 - stik (SE1)
- **NALOGA SOCIALNEGA DELA**
 - pomoč (TA1, TC2, SE2)
 - ~ ljudem pri vključevanju v skupnost (TB5, SD4)
 - ~ potrebnim pomoči (TC4, SA1)
 - ~ širši populaciji pri vsakdanjih težavah (SA2)
 - ~ pri reševanju težav (SD5, SF1)

- ~ ljudem v stiski (SD2)
 - ~ marginaliziranim skupinam ljudi (SD3)
 - ~ pri iskanju virov v okolju, ki omogočijo kvalitetnejše življenje (SF2)
 - ~ različne metode pomoči- zagovorništvo, svetovanje, terapij, zagotavljanje storitev, individualno načrtovanje, skupinsko delo (SE17)
 - svetovanje (TA2)
 - usmerjanje (TH3)
 - soustvarjanje (SE4)
 - podpora v različnih življenjskih situacijah (TA3)
 - podpora ljudem, ki se znajdejo v socialni stiski (SE3)
 - nudenje podpore (TC3)
 - nudenje podpore in zaščite najbolj ranljivim članom skupnosti (TD2)
 - delo v smeri, da del mesta spet dobro živi (TB1)
 - združevanje ljudi (TB2)
 - organiziranje projektov (TB3)
 - organiziranje aktivnosti (TB4)
 - boriti se proti socialnim problemom (TC5)
 - ukvarjanje z različnimi populacijami (SB2)
 - skupno iskanje rešitev (SE5)
 - iskanje virov moči (SE6)
 - socialna pravičnost (SE12)
- **NAMEN SOCIALNEGA DELA**
 - spodbujanje dobrega počutja
 - ~ ljudi (TA4)
 - ~ posameznikov, skupin in skupnosti (TD1)
 - spreminjanje družbe na bolje (TC1)
 - opolnomočenje ljudi (SC8)
 - delovanje na podlagi ciljev in želja uporabnikov (SD6)
 - družbeno vključevanje (SE10)
 - težnja k bolj kakovostnemu življenju uporabnikov (SE11)
- **PODROČJA SOCIALNEGA DELA**
 - delo z ljudmi (TD3)
 - delo z institucijami (TD4)
 - delo s strokovnjaki (TD5)
 - delo s posameznikom (SE7)
 - delo s skupinami (SE8)
 - delo s skupnostjo (SE9)
 - nasilje (SC4)
 - družina (SC5)
 - socialno varstvo (SC6)
 - duševno zdravje (SC7)
 - povsod (SE13)
 - različni sektorji- javni, zasebni, prostovoljski (SE14)
 - različni sistemi (SE15)
 - javni prostor (SE18)
 - terensko delo (SE19)
- **UPORABNIKI SOCIALNEGA DELA**
 - ženske- kot manj privilegirane (TE5, SB7)
 - otroci (TE6, SB3)

- starejši (TE7, SB4)
- ljudje z duševnimi motnjami (TE8, SB6)
- begunci (TE9)
- iskalci azila (TE10)
- skupine s posebnimi potrebami – HIV, levkemija, odvisniki od alkohola in drog, homoseksualci itd. (TE11)
- brezdomci (TE12)
- revni (TE13)
- ljudje z ovirami (SB5)
- brezposelni (SB8)
- etične manjšine (SB9)
- ljudje s travmami (SB10)
- postpenala (SB11)
- LGBT (SB12)
- ljudje, ki imajo probleme, ki bi jih hoteli odstraniti (TH2)
- marginalizirane skupine- revni, romi, migranti, hendikepirani (SC3)
- različne skupine ljudi, ki do pomoči potrebne (SF3)

- **STROKE IN ZNANOSTI S KATERIMI JE POVEZANO SOCIALNO DELO**

- socialne znanosti (TE2)
- psihologija (TE3, TF2a)
- sociologija (TE4, TF2b)
- ekonomija (TF2c)
- pravo (TF2d)

DEFINICIJA SOCIALNE DELAVKE

- **LASTNOSTI SOCIALNE DELAVKE**

- empatija (TC8, SB17, SE20, SF9)
- želja pomagati (TC10)
- dela z ljudmi (TD6)
- posrednik med različnimi strokami in strokovnjaki (TF3)
- ne pomeni iti v svojo ustanovo, delati 8 ur in se vrniti domov (TG3)
- čustveno stabilna osebnost (SA12)
- ekstrovertiran (SA13)
- zagovornica (SD9)
- brez predsodkov (TE17)
- profesionalca (TE18)
- ne čustven (TE19)
- ni samo poklic, je način življenja (SF12)

- **VLOGA SOCIALNE DELAVKE**

- zelo pomembna (SA4)
- odgovorna (SA5)
- profesionalna vloga (SB16)
- zelo raznolika (SD7)

- **NALOGE SOCIALNE DELAVKE**

- pomoč
 - uporabnikom priti do storitev (TA5)
 - ljudem (TB8, SF4)
 - ljudem pri doseganju ciljev (TH5, SB14)

- pri nošenju bremen drugih (TH6)
 - vsem ljudem, ki pridejo s težavami, stiskami ali čim podobnim (SD8)
- opolnomočenje
 - ljudi za sodelovanje v družbi (TB9)
 - posameznika (TF4)
- nudenje pomoči in podpore (SE22)
- poslušanje (SA8)
- opogumljanje (SA9)
- delovanje v najboljše korist uporabnika (TC9, SE26, SF11)
- dajati ljudem možnost za boljši način življenja (TD7)
- delo na odnosih med uporabniki in njihovimi družinami (TD8)
- delanje intervencij za zagotovitev varnosti ljudi (TA6)
- reševanje problemov v veliki ali mali družbi (TB6)
- verjeti v možnosti reševanja problemov (TC7)
- vodenje ljudi pri iskanju rešitev (SF5)
- koordinacija procesa reševanja problema (TH7)
- koordinacija procesa izboljšanja življenj uporabnikov (TH4)
- spodbujati spremembe v družbi (TG6)
- kolektivno ali individualno reševanje problemov (TB7)
- verjeti v možnosti spreminjanja družbe (TC6)
- ščitenje ranljivih skupnosti družbe (TD9)
- biti tu za svoje uporabnike (TG4)
- biti v toku z družbenimi dogajanjem (TG7)
- slediti trendom in metodam dela v svoji stroki in drugih znanstvenih področjih (TG8)
- osebna vpletenost (SA7)
- vestno opravljanje dela (SA15)
- prisotnost (SA16)
- gledanje na probleme iz drugih perspektiv, ki jih uporabnik ne vidi (SA17)
- spremljanje ljudi (SB13)
- upoštevanje načel etike socialnega dela (SC9)
- delovanje proti diskriminaciji (SC10)
- ustvarjanje varnega in spoštljivega prostora (SD10)
- izvajanje socialnih akcij (SD11)
- informiranje širše javnosti (SD12)
- zagovarjanje stroke socialnega dela v javnosti (SD13)
- vživljanje v drugega (SE21)
- nudenje varnega prostora, v katerem se oseba lahko zaupa (SE25)
- spoštovanje uporabnikov (SE27)
- dojemanje uporabnikov kot enakovrednih sogovornikov (SE28)
- pogled na človeka kot na posameznika (SF6)
- ne delanje razlik (SF7)
- zavedanje, da je vsak človek nekaj posebnega (SF8)
- uporaba znanj skupaj z uporabniki (TE15)
- široko razmišljanje pri delu z ljudmi, ki imajo težave (TE16)
- hitro odločanje o težavah (TE20)
- odločanje o potrebah ljudi in naših storitvah zanje (TE21)

• **KOMPETENCE SOCIALNE DELAVKE**

- na ulici videti dogodke iz druge perspektive; perspektive socialnega delavca (TG5)
- znanje (SB15)

- znanje o reagiranju v stresnih situacijah (SA11)
- znanje/spretnosti o vodenju pogovora (SA14, SB18, SE23)
- znanja iz področja na katerem dela (SB19)
- znanja psihologije in sociologije (TE14)
- pravna podkovanost (SB20)
- poznavanje tematike (SB21)
- hitro prilagajanje in reagiranje (SE24)
- prisluhni uporabniku (SF10)

UPORABNA PRIDOBLEJENA ZNANJA

• UPORABNA ZNANJA PRIDOBLEJENA NA FAKULTETI

- storitve socialnega dela (TA10)
- razumevanje raznolikosti in življenjskih izbir uporabnikov (TA11)
- razumevanje in obvladovanje različnih tipov ljudi (TC13)
- zavedanje neobstoja normalnega (TA13)
- videnje uporabnika kot posameznika (TA14)
- skupinska dinamika (TB10, TH22)
- vodenje skupin (TB11)
- opolnomočenje ljudi (TB12, SD19)
- perspektiva moči (SD20)
- opogumljanje ljudi posamično in kot skupino (TB13)
- socialne veščine (TC11)
- ravnanje v različnih socialnih situacijah (TC12)
- sposobnost poslušanja ljudi (TD10, TH17)
- prisluhni uporabnikom (SF15)
- omogočiti uporabnikom občutek udobja in sproščenosti med pogovorom o problemih (TD11)
- vodenje pogovora (SB29, SE30, SF17)
- pogovor z družino (SD21)
- samozavest (TD12)
- različne teorije (TE22)
- dobra teoretična osnova – temelji (TE23)
- znanja različnih področij socialnega dela (TE25)
- sposobnost dela z zakoni (TF5)
- delovanje pravnega sistema (TF6)
- branje zakonov (TF7)
- komunikacija (TF8)
- svetovanje (TF9, SB30)
- teorije o človeških interakcijah (TF10)
- pristopi pri delu z ljudmi (TF11)
- spoprijemanje z različnimi težavami (TF12)
- večdimenzionalna analiza težav (TF13)
- pomoč uporabnikom, da sami najdejo rešitve
- znanja iz praktičnih predmetov (TH8)
- socialno delo s posameznikom (TH9)
- enostavna komunikacija s človekom (TH10)
- empatija (SC19)
- empatičen pristop (TH11)
- čut do sočloveka (TH12)
- zmanjševanje predsodkov (TH13)

- zmanjševanje nepoznavanja oseb (TH14)
- usmerjanje na en problem (TH18)
- formuliranje problema (SE31)
- reševanje problema v timu (SE33)
- znanja za profesionalno delo (TH20)
- znanja za osebno rast (TH21)
- spoznanja o sebi (SB34)
- razmislek o tem, kako lahko naše sodbe vplivajo na ljudi (SA18)
- enako reagirati do vseh ljudi, kljub svojim predsodkom (SA19)
- ne obsojati ljudi, ker nismo doživeli kar so oni (SF13)
- ne soditi ljudi (SF14)
- opazovanje (SA20)
- poslušnost (SA21)
- razumevanje (SA22)
- opazovanje neverbalne komunikacije pri sogovorniku (SA23)
- delo z mladostniki (SA24)
- vpliv vzgojnih stilov na otrokov razvoj (SA25)
- teorija in praksa se razlikujeta (SA26)
- strategije ravnanja z mladostniki (SA27)
- socialna varnost (SB23)
- postopki (SB24)
- občutljivost za neenakosti (SB28)
- v rešitev usmerjen pristop (SB31)
- procesi v človeku (SB33)
- travme (SB35)
- supervizija (SB36, SE32)
- delo z neprostovoljnimi uporabniki (SB37)
- zavedanje, da na ljudi vpliva mnogo dejavnikov (SC12)
- občutljivost na diskriminacijo (SC13)
- občutljivost na marginalizirane skupine ljudi (SC14)
- znanja o različnih skupinah ljudi (SF18)
- zagovorništvo (SC15, SD23)
- vzpostavitev osebnega stika z uporabnikom (SC17)
- vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika (SD14, SE29)
- sposobnost nastopanja (SC18)
- etičnost v socialnem delu (SD16)
- etnična občutljivost (SD18)
- kulturne kompetence (SD17)
- izvorni delovni projekt pomoči (SD22)
- individualni načrt z udejanjanjem ciljev (SD24)
- asertivnost (SD25)

• **ZNANJA, PRIDOBLENA NA FAKULTETI, KI JIH ŠTUDENTJE NAMERAVAJO UPORABITI V PRAKSI**

- vsa do sedaj naučena znanja (TA15, TH27, SD27, SA29)
- skupinska dinamika (TB15)
- skupinski pogovor (TG11)
- skupinska terapija (TE27)
- delo s skupinami (TH25)
- delo s posameznikom (TH26)
- pogovor s posameznikom (TG12)
- vodenje pogovora (SB40, SF20)
- tehnike pogovora z ljudmi (TF14)

- svetovalne tehnike (SB39)
- soočanje z ljudmi (TC15)
- sposobnost poslušanja ljudi (TD13)
- dajanje občutka razumevanja (TD14)
- truditi se pomagati uporabnikom (TD15)
- predstavljanje prave smeri za reševanje problemov (TD16)
- empatija (TD17)
- perspektiva moči (TE26)
- metoda opazovanja (TG13)
- integracija uporabnikov z okoljem in drugimi uporabniki (TG14)
- dajanje možnosti uporabnikom za reflektiranje svojega obnašanja (TG15)
- omogočanje sodelovanja uporabnikom pri vseh odločitvah (TG16)
- zakonodaja (SB41)
- pravo (SE35)
- ustvarjalne tehnike (SB42)
- sinergija – spreminjanje vzorcev delovanja (SB43)
- razumevanje posameznikovega doživljanja situacije (SB44)
- odvisno od delovnega mesta/področja dela (SC21, SD26, SF21)
- vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika (SE36)
- psihologija (SE37)
- socialno kulturno delo (SE38)
- supervizija (SE39)

• **UPORABNA PRIDOBLENA ZNANJA DRUGIH STROK**

- psihologija (TC14, TF15, TH16, TH30, SA33, SB32, SC22, SF22)
- sociologija (TF16, SA34, SB47, SF24)
- pravo (TA9, TC16, TF18, TG17, TH28, SA31, SB22, SC11, SD28, SE34, SF25)
- ekonomija (TF17)
- pedagogika (TG18)
- psihoterapija (SB49)
- različne terapije (SF26)
- notranji procesi (SF23)
- zakoni (TH29)
- zgodovina (SA35)
- angleščina (SA36)
- statistika (SA37, SF28)
- oblikovanje podatkov (SA38)
- metodologija raziskovanja (SC16, SF27)
- pristop z umetnostjo (SB48)
- pisne sposobnosti (TA17)
- jezikovne sposobnosti (TA18)
- Rose of Leary (komunikacijsko orodje, ki je lahko uporabno pri pogovorih med strokovnjakom in uporabnikom) (TB16)
- omejitve in možnosti v različnih situacijah (TC18)
- vedenje človeka in obravnava le-tega (TD18)
- vodenje skupinske terapije (TD19, TH23)
- obravnavanje problemov ljudi (TD20)
- znanja o manjših skupinah ljudi (SE40)
- znanja o različnih skupinah ljudi (SF29)
- znanja od gostov ki so bili na predavanjih (SE41)

• **UPORABNA ZNANJA PRIDOBLENA IZVEN FAKULTETE**

- stik z ljudmi (SA48, SC29)
- načini dela z različnimi ljudmi (TA22)
- način pogovora z ljudmi (TE39)
- vzpostavljanje dobrega odnosa z ljudmi (TD22)
- suverenost pri vzpostavitvi komunikacije s sogovorniki (SA49)
- razvijanje odprtega in naklonjenega odnosa do ljudi (TF22)
- lasten prispevek k izboljšanju delovnega okolja (TA23)
- pomembnost skrbi za lastne delovne naloge (TA24)
- prevzemanje odgovornosti za lastna dejanja (TA 25)
- pomembnost razmišljanja o raznolikostih (TA26)
- dovolj dobre socialne veščine za vzpostavitev kontakta z uporabniki in pridobitve zaupanja (TB21)
- približevanje ljudem (TC24)
- pričakovanja od ljudi, ki so v zelo slabih situacijah ali depresivni (TC25)
- socialno delo z ekstremno revnimi (TC22)
- delo v ekstremni revščini v ubožnih okoljih (TC23)
- empatija (TD23)
- zaupanje (TD24)
- izkušnje (TD25)
- pravila o uradnih dopisih (TE28)
- birokracija (TE30)
- strpnost (TE37)
- potrpljenje (TE38)
- raznolikost v razmišljanjih (TE40)
- drug pogled o vključevanju v novo družbo (TF21)
- pridobivanje sposobnosti sprejemanja ljudi (TF23)
- delo z ljudmi v njihovo korist, navkljub lastnim ciljem in predsodkom (TF24)
- čut za opolnomočenje (TF25)
- pomoč ljudem, da postanejo sposobni reševati svoje težave (TF26)
- delo z mladimi (TG20, SC30)
- delo z otroci (SB65, SF31)
- reagiranje v različnih situacijah pri delu z otroci (SB69)
- skupinska dinamika z otroci (SB70)
- spoznanja o sebi (TH4)
- kakšna sem (TH35)
- lastno reagiranje v določenih situacijah (TH36)
- odzivanje na ljudi v raznih situacijah (SB71)
- reagiranje v stresnih situacijah (SB72)
- podajanje negativnih informacij na pozitiven način (TH37)
- socialno delo v tujini (SB69, SF35)
- sistem v drugih državah (SF36)
- pristopi, ki so v uporabi za delo z ljudmi v drugih državah (SF36)
- socialna problematika v drugih državah (SF38)
- nasilje v družini (SB67)
- delo s starimi (SB68)
- sprejem uporabnika na CSD (SC31)
- obisk uporabnika na domu (SC32)
- zapori (SC34)
- psihologija v vojski in zaporih (SE56)
- prostitucija (SC35)
- etika v socialnem delu (SC36)
- osnovno znanje znakovnega jezika (SD32, SE50)
- organiziranje dogodkov/projektov (SD33, SF33)

- organiziranje delavnic (SD34, SF32)
- predšolska vzgoja (SE48)
- specialna pedagogika (SE49)
- oskrba starejših bolnikov (SE52)
- pedopsihiatrija (SE53)
- EMH Ljubljana (SE54)
- samomorilnost (SE55)
- psihologija (SE58)
- medicina (SE59)
- pedagogika (SE60)
- iskanje financ (SF34)

• **VIR PRIDOBLENIH ZNANJ IZVEN FAKULTETE**

- študentsko delo (TA21, SA47, SB76)
- praksa (TB23, TC26, TD26, TE29, TG21, SC39)
- prostovoljno delo (SA 44, SB73, SD36, SF39)
- Erasmus izmenjava (TF28, SA32, SF42)
- poletna šola v tujini (SB74)
- dodatna izobraževanja (SC38, SD35)
- dogodki, ki se odvijajo čez leto (SE65)
- Študentska organizacija (SF40)
- odraščanje (TA27)
- srečevanje različnih/novih ljudi (TA28, TE42)
- izkušnje (TA29)
- življenje (TA30, TE41)
- potovanja (TA31)
- izkušnje profesorjev in debate z njimi ter razmišljanje o tem (TF29)
- društvo, ki se ukvarja z organiziranjem delavnic (TH38)
- društvo v domačem kraju (SF41)
- srednja šola –predšolska vzgoja (SE61)
- Medicinska fakulteta (SE62)
- Fakulteta za varnostne vede (SE63)
- Zavod za gluhe in naglušne (SE64)

ZNANJA, KI JIM MANJKAJO

- učenje specifičnih spretnosti (TA16)
- specifične metode svetovanja za posebne težave (TF30)
- spoznavanje svojih pomanjkljivosti (TA20)
- metode pomoči ljudem (TA33)
- informacijski sistemi (TA34)
- socialne veščine (TB17)
- socialna politika (TD27)
- pravo (SC40)
- uradni postopki (SC41)
- poslušanje uporabnikov (TB19)
- odprtost za težave uporabnikov (TB20)
- sociologija (TB24)
- teorije in razlike med ljudmi in skupinami (TB25)
- razumevanje in toleranca do ljudi (TC29)
- medkulturna znanja (TC19)
- križanje različnih kultur (TC20)

- soočanje z ljudmi iz različnih kultur; z različnimi ozadji in okoliščinami (TC21)
- znanja o sistemih socialnih služb (TD21)
- več izkušenj iz prakse (TE43)
- vodenje pogovora (SB80)
- tehnike pogovora s posameznikom (TE32)
- prvi pogovor (TE33)
- zapis svetovalnega pogovora (SF45)
- potek socialno delovnega pogovora v tujem jeziku (SE70)
- interpretacija (TE34)
- povzemanje (TE35)
- spraševanje kvalitativnih vprašanj (TE36)
- način dela v organizacijah kjer je prisotno socialno delo (TF19)
- delo s povzročitelji nasilja (TF31)
- zakonski predpisi o postopkih azila (TG19)
- zmanjševanje ovir kar se tiče direktnega izgovarjanja in imenovanja problemov (TG22)
- medicina (SE46)
- psihologija (TH31, SE47)
- psihološke terapije, npr. psihoterapija (TH32, SA52)
- administracija (TH33)
- potek dela na CSD-jih (SA39, SC27)
- zakonska določila CSD-jev (SA40)
- računalniški programi, uporabljeni na CSD-jih (SA42)
- način pisanja odločb (SA41, SF44)
- odločbe in dopisi (SB61)
- dokumentacija (SB60, SF43)
- socialno upravni postopek (SB62)
- tuji jeziki (SA43, SE 68, SE69)
- projektno delo (SB50)
- menedžment (SB51)
- pridobivanje sredstev za izvajanje socialnih storitev (SB52)
- pridobivanje virov (SB53)
- trženje (SB54)
- marketing (SB55)
- duševno zdravje (SB56)
- zasvojenosti (SB57)
- zdravstvo (SB58)
- šolstvo (SB59, SD30)
- delo z nasilnimi uporabniki (SB63)
- sodelovanje z drugimi strokami (SB64, SF46)
- pristop do drugih strok (SF47)
- na koga se obrniti v določenih situacijah (SF48)
- pogovor z drugimi strokami (SF49)
- izvajanje projektov (SB79)
- opolnomočenje oseb, ki so doživele travmatične dogodke (SC25)
- delo z osebami s hendikepom (SC26)
- marginalizirane skupine ljudi (SD31)
- pisanje programa in prijava na razpis (SD37)
- nevladne organizacije na področju socialnega varstva (SD38)
- delovanje organizacij (SD39)
- struktura dela organizacij (SD40)
- programi organizacij (SD41)
- pravilno ravnanje v dani situaciji (SE42)
- mediacija (SE67)

ODNOS MED TEORIJO IN PRAKSO SOCIALNEGA DELA

• RAZLIKE MED TEORIJO IN PRAKSO

- velika razlika (TB26, SD43)
- zelo različni (SB86)
- razkoraki obstajajo (TD28, SB81)
- teoretični in praktični del sta precej različna (TE45)
- praksa nauči več o socialnem delu (TA38)
- teorije so lahke (TB27), praksa ni enostavna (TB28)
- teoretičnih znanj se učiš na fakulteti (TD29), prakse je na fakulteti malo (TD30)
- teorij se učimo (TE50), praksa pomeni razumeti občutja ljudi (TE51)
- teorija je usmerjena na ideale; kako bi moralo biti (TH45), praksa je odvisna od situacije (TH46), od uporabnikov (TH47)
- teorija je plan (TH48), praksa je kar se zgodi (TH49)
- razumevanje teoretičnih konceptov (TD31)
- uporaba teoretičnih konceptov pri delu (TD 32)
- teorije so neuporabne v praksi (TE44)
- praksa ni enostavna (TE52)
- v praksi se moramo velikokrat znajti (SB88), tudi improvizirati (SB89), česar pri teoriji ni
- v praksi se pogosto težko opreš na teorijo zaradi specifičnosti primerov (SC44)
- teorije bi potrebovale posodobitev oziroma prilagoditev današnjemu času (SD44)
- teorija se dotika različnih področij (SE72), praksa je usmerjena na specifično področje (SE73)
- praksa je osebna (SE81), vpletena so čustva (SE82), v teoriji pa čustev ni (SE83)

• POVEZAVE MED TEORIJO IN PRAKSO

- sta povezani (TH41, SB83, SC42)
- gresta z roko v roki (SA54)
- teoretični in praktični del sta povezana (TE53)
- tesna povezava (TG27)
- precej povezani (SF51)
- oboje je pomembno v socialnem delu (TA35)
- pomembno poznavanje obojega (TB29)
- se dopolnjujeta (SA55)
- skupno težišče (SE77)
- enakovreden odnos (SE78)
- teorijo se da uporabiti v praksi in obratno (SB82)
- reševanje problemov z uporabo teorij (TE55)
- praksa dopolnjuje, osmisli teorijo (TH43)
- teorija je okvir, praksa pa deluje znotraj tega okvira (TH50)
- teorija nauči konceptov dela (SA56), praksa pa uporabo teh konceptov (SA57)
- kot praktik brez teoretičnih znanj lahko zaideš (SB84)
- brez praktičnih izkušenj ne moreš oblikovati teorije (SB85)
- praksa ne more obstajati brez teorije (TF34)
- brez dobre teorije ni prakse (TG23)
- dobra praksa temelji na teoretičnih znanjih (SF52)
- teorija bi se morala razvijati iz praktičnih primerov (SF53)
- teorija brez prakse nima smisla (TH44)
- eno brez drugega ne more obstajati (SF54)
- prava mera obojega (TG24)
- opažanje, da nekateri socialni delavci pri svojem praktičnem delu uporabljajo teoretično znanje (SC43)

- povezave med teorijo in prakso so vidne pri predmetih na fakso, kjer se izvajajo vaje ali terensko delo (SE87)
- primer: metodologija (SE88)
- **PRISPEVEK TEORIJE**
 - daje temelje za delo (TA36)
 - govori o tem, kakšno naj bi bilo socialno delo (TA37)
 - uči o tem, kako bi bilo, če bi bilo vse idealno (SB87)
 - da znanja o načinih dela (TG25)
 - govori o sistemu dela (TH42)
 - daje podlago za delo (SE84)
 - uči kako ravnati (SE85)
 - teoretsko znanje je okvir za ravnanje v različnih situacijah (TC33)
 - brez teoretičnega znanja si izgubljen v praksi (TC35)
 - teorija nas nauči skoraj vsega o socialnem delu (SF55)
 - teorije so samo stavki (TE45)
 - nimajo čustev in občutkov (TE46)
 - nimajo človeštva (TE47)
 - niso resnične (TE48)
 - teorije samo beremo (TE49)
 - pomaga videti praktične izkušnje kot večjo sliko (TF32)
 - pomaga da se lažje najdemo v praksi (SE86)
 - da širše znanje (SE74)
 - da vpogled v številna področja (SE75)
 - pomaga reflektirati situacije na različnih nivojih (TF33)
- **PRISPEVEK PRAKSE**
 - da največ znanj (TA39)
 - je velik del razumevanja socialnega dela (TA40)
 - praksa je glavna in najpomembnejša (TC34)
 - izkušnje so uporabne (TD33)
 - da ideje, kje bi rad delal (TA41)
 - nauči spontanega odzivanja (TG26)
 - nauči te dela na enem področju (SE76)
 - prinese dejanski vpogled v delo (SE79)
 - vpliv na posameznika (SE80)
 - osmisli teorijo (SF56)

RAZLOGI ZA RAZKORAKE MED TEORIJO IN PRAKSO

- razkorakov ne bi smelo biti (TC36)
- teorija daje vnaprejšnja prepričanja o tem kako delati (TA42)
- teorija daje informacije o stvareh, katere moraš obravnavati pri svojem delu (TA43)
- praksa daje sposobnosti za uporabo naučenih veščin (TA44)
- teorija je vedno ista (TB30), praksa pa se spreminja (TB31)
- teorija in praksa nista usklajeni (TB32)
- teorija uči nekaj, kar pri praktičnem delu morda sploh ni uporabno (TC37)
- razlika med teoretičnimi znanji in uporabo le-teh v resničnem življenju (TD40)
- vsaka situacija v praksi je drugačna (TB33)
- izziv je najti se v vsaki praktični situaciji (TB34)
- delo v praksi usmerjajo lastni občutki (TC39)
- uporaba krajših, manj učinkovitih metod (SA62)

- delovanje po lastnih moralnih predstavah, namesto v skladu s teorijo (SC46)
- delo na izmišljenih primerih v okviru fakultete (TD34)
- ne uporaba igre vlog (TD35)
- ne znanje o reagiranju v resničnih situacijah (TD36)
- ne vedeti katera znanja uporabiti za rešitev situacij (TD37)
- strokovnjaki nimajo ustreznih znanj (TH54)
- ne učenje sodobnih znanj na fakulteti (SF63)
- ne osveževanje znanj (SF64)
- ne znanje o administraciji (TH51)
- slaba znanja (SA63)
- pomanjkanje znanj socialnega dela (SF58)
- slabo poznavanje konceptov dela (SF60)
- potrebnega veliko časa za uporabo sodobne teorije (SA60)
- kratka praksa na fakulteti tekom študija (TD38)
- premalo praktičnih izkušenj (TE57)
- ni priložnosti za uporabo znanj (TD39)
- ne predstavljanje prakse tekom učenja o teorijah (TE56)
- zapletenost teorij (TF35)
- strah pred uporabo sodobnih teorij (SA59)
- negotovost v lastna znanja (SF61)
- razlaga teorij kot le enega vidika (TF36)
- pisanje teorij za eno skupino uporabnikov (TG28)
- prevelika distanca s strani nekaterih socialnih delavcev (TH52)
- veliko strokovnjakov ni socialnih delavcev (TH53)
- podrejanje novo zaposlenih delavcev starim (SA58)
- podleči pritisku okolice- če drugi ne uporabljajo sodobnih znanj (SF62)
- preobremenjenost socialnih delavk (SB90)
- pomanjkanje časa (SB91, SC48, SF59)
- ogromno potrebne dokumentacije (SB92)
- birokracija (SC47)
- težko udejanjanje spretnosti pogovora (SB93)
- premalo stika s prakso tistih, ki delajo v teoriji (SB94)
- premalo izobraževanja tistih, ki delajo v praksi (SB95)
- nanašanje na prej pridobljena znanja (SB96)
- ne-učenje aktualnih znanj (SB97)
- angažiranost organizacije (SB98)
- motiviranost socialne delavke (SB99)
- specifičnost primerov (SC45)
- ne-posodabljanje socialnih storitev (SD45)
- širjenje socialnih storitev (SD46)
- neuporabnost znanja pridobljenega na fakulteti (SE89)
- pomanjkanje vzpostavitve kontakta z uporabnikom v teoriji (SE91)
- pomanjkanje znanja o krepitvi zaupanja v odnosu (SE92)
- znanje o pogovoru z uporabnikom in skupnem reševanju problema s teoretičnega vidika (SE93)
- pomanjkanje osnove, začetka, kako priti do tega, da nam uporabnik kaj pove (SE94)
- razkorake opazijo predvsem pri tistih strokovnih delavcih, ki niso socialni delavci (SF57)

OVIRE PRI DELU V PRAKSI

- jaz sama (TH55)
- delo na podlagi predsodkov (TA45)
- jemanje kritik osebno (TA46)

- neznanje teorij (TB35)
- premalo pridobljenega znanja na fakulteti (TE60)
- preslaba znanja (TH56)
- slabo naučena znanja (SF65)
- luknje v znanju (SF66)
- ne posodabljanje lastnih teoretičnih znanj (TD43)
- ne-ponavljanje stvari in padec v rutino (SA64)
- negotovost v lastna profesionalna znanja (TH58)
- sledenje intuiciji (TB36)
- omejitve zakonov pri delu v praksi (TC39, TH61, SE95, SF69)
- nepopolna svoboda pri odločanju v različnih situacijah (TC40)
- zastarelost oziroma neaktualnost teoretičnih znanj (TC41)
- premalo izkušenj (TD41)
- premalo prakse (SF67)
- konstantno spreminjanje sistema (TD42)
- pomanjkanje denarja s strani vlade (TD44)
- pomanjkanje finančnih sredstev (SB102)
- pomanjkanje časa (TD45, TE58, TF38, SA61, SB101, SD53, SF70)
- težavnost dela (TE59)
- preobremenjenost (SB100)
- prenasičenost z delom (SC51)
- pritisk pri iskanju rešitev (TF37)
- šibka sposobnost abstrakcije (TF39)
- trema (TH57)
- negotovost v sebe (TH59)
- nemoč socialnega delavca (SE96)
- odvisno od kolektiva (SC49)
- profesionalne okoliščine (TH60)
- podporno okolje (SB103)
- uporaba podobnih pristopov pri sodelavcih (SB104)
- ni podpore s strani sodelavcev (SF71)
- si edini, ki dela na takšen način (SF72)
- osebne težave (SB105)
- skrbi (SB106)
- zanimivost dela (SC50)
- rigidni sistem socialnega varstva (SD47)
- storitve ostajajo enake (SD49)
- birokracija (SD50)
- administracija (SE97)
- premajhen spekter socialnih storitev (SD51)
- premalo nalog na Centrih za socialno delo (SD52)
- ne dovolim sam sebi, da si postavim meje (TG29)

DELO BREZ OVIR

• LASTNOSTI SOCIALNE DELAVKE

- bila bi najboljša socialna delavka na svetu (TH63)
- avtentičnost (TH64)
- znati pozabiti na probleme ob prihodu domov (TE63)
- znati uporabiti vsa pridobljena znanja (SB109)
- pridobivanje dodatnih potrebnih znanj (SC53)
- občutek da nekaj narediš za uporabnike (SB111)
- občutek zadovoljstva (SB114)

- veselje do opravljanja dela (SB115)
- **NAČIN DELA**
 - precej pozitivno (TA47)
 - precej dobro (SD54)
 - zelo dobro (SF73)
 - idealno (SB107)
 - ravnotežje med predsodki in intuicijo (TA50)
 - socialno delo bi bilo hobi (TB37)
 - socialno delo ne bi bilo profesija (TB38)
 - bolj kakovostno delo (SE99)
 - bolj svobodno (TC42)
 - spontano (TH65)
 - samostojno odločanje v situacijah (TC43)
 - trud za delati dobro (TD46)
 - pomoč družinam živeti v boljšem svetu (TD47)
 - pomoč uporabnikom (TE61)
 - več pomoči ljudem (TH66)
 - iskanje rešitev (TE62)
 - več časa (TF40)
 - precej počasneje (TF41)
 - ne nujno bolje (TF42)
 - bolje za delati (TG30)
 - obvladovanje vseh znanj (SF74)
 - znanje o uporabi znanj v praksi (SF75)
 - uporaba v rešitev usmerjenega pristopa (SB108)
 - še vedno potrebna izobraževanja (SD55)
- **ODNOS DO UPORABNIKOV**
 - osebni pristop do vsakega uporabnika (SA67)
 - radi bi prihajali (SB110)
 - več strpnosti (SB112)
 - sodelovanje uporabnikov (SB113)
 - posvečanje uporabnikom v večji meri (SC52, SE98)
 - dovolj časa za vse uporabnike (SF76)
 - delo v največjo korist uporabnikov (SF77)

POTREBNI DEJAVNIKI ZA UPORABO TEORIJE V PRAKSI

- **ZUNANJI DEJAVNIKI**
 - učenje teorij v socialnem prostoru (TB39)
 - neformalna izobrazba (TB40)
 - več praktične teorije (SE100)
 - več izkustvenih vaj (SE101)
 - več konkretnih primerov (SE104)
 - bolj konkretizirana teorija (SE105)
 - osvežilna predavanja o teoriji socialnega dela, ki jih organizira delovna baza (SA69)
 - več praktičnih izkušenj v okviru študija (TB41, SB122)
 - več prakse (TE65, TH68, SF78)
 - več raznolike prakse (SE102)
 - menjave učnih baz po končanem 1. semestru (SE103)
 - delo na istem delovnem mestu dolgo časa (TD49)
 - služba ki jo rad opravljaš (SB116)

- delo na področju ki te zanima (SB117)
- spodbuden odraz institucije (TF44)
- podpora strokovnega okolja (SB118)
- podpora sodelavcev (SC56)
- podpora okolice na delovnem mestu (SF79)
- sorodno misleči sodelavci (SB119)
- več časa (SA70, SC54, SD58)
- zaposlitev (SC58)
- uvajanje ob zaposlitvi (SD57)

- **NOTRANJI DEJAVNIKI**

- potrebno znanje o pravu (TA51, TC44)
- potrebno znanje splošnih pravil o socialnem delu (TA52)
- poznavanje socialnih zakonov o ekonomski/finančni podpori (TC45)
- izkušnje (TD48, SB121)
- več znanja (TE64, TG31, TH67)
- dobro znanje teorije (SF80)
- samozavest (TF43, SC57)
- veliko poguma (TG32)
- delo na sebi (TH69)
- lastna motiviranost (SB120)
- distanciranje od problemov drugih v pravi meri (TH70)
- zavzetost (SC55)

12 POVZETEK

Uporaba teorije v praksi je tema, ki je prisotna na vseh področjih socialnega dela. Veliko se dela na povezanosti med njima, a še vedno prihaja do razkorakov.

V teoretičnem delu diplomske naloge sem najprej govorila o uporabi teorije v praksi socialnega dela. Predstavila sem različne poglede na razkorake in povezave med njima, pomembnost teorije v praksi in različne razloge za to, ovire pri uporabi teorije v praksi in možne prispevke k večji povezanosti teorije s prakso socialnega dela. Predstavila sem različne pristope oziroma smeri uporabe in razvijanja teorije za prakso socialnega dela. Ker me je v raziskavi zanimalo, kakšna znanja so študentje pridobili in katera nameravajo uporabljati v praksi, sem v teoretičnem delu predstavila sodobne koncepte socialnega dela, ki so trenutno aktualni in za katere menim, da so tisti, ki bi jih morale socialne delavke uporabljati pri svoji praksi. Predstavila sem definicije socialnega dela, vlogo socialnih delavk v stroki socialnega dela, jezik socialnega dela, koncept delovnega odnosa in izvirni delovni projekt pomoči ter koncept perspektive moči. Ker pa sem raziskavo delala s študenti različnih fakultet, sem teoretični del zaključila s predstavitvijo študija na fakultetah, iz katerih so intervjuvanci. Najprej sem predstavila slovensko fakulteto, nato pa druge evropske fakultete, kjer je možen študij socialnega dela: Univerzo uporabnih znanosti Alice Salomon Berlin (Berlin, Nemčija), Fakulteto političnih znanosti Univerze v Sarajevu (Sarajevo, Bosna in Hercegovina), Fakulteto za zdravstvene vede Univerze Anadolu (Eskisehir, Turčija), Univerzo uporabnih znanosti (Helsinki, Finska), Fakulteto za družbene vede Univerze v Stockholmu (Stockholm, Švedska), Fakulteto za uporabne znanosti Univerze Avans (Breda, Nizozemska), Fakulteto za izobraževanje in psihologijo Univerze v Gironi (Girona, Španija), Študijski center socialnega dela Pravne fakultete Univerze v Zagrebu (Zagreb, Hrvaška).

V raziskovalnem delu diplomske naloge sem predstavila vrsto raziskave, merske instrumente in vire podatkov ter populacijo in vzorec, ki sem ju izbrala. Opisala sem, kako sem zbirala podatke in kako sem jih nato obdelala in analizirala. Predstavila sem, do kakšnih ugotovitev sem prišla s svojo raziskavo, nato sem te ugotovitve komentirala in za tem še povzela bistvene ugotovitve raziskave. Na koncu sem na podlagi ugotovitev podala predloge, za katere menim, da lahko prispevajo k zmanjšanju razkorakov med teorijo in prakso socialnega dela.

Ugotovila sem, da študentje pojem socialnega dela definirajo v skladu s sodobnimi definicijami, prav tako tudi poklic socialne delavke. V praksi socialnega dela se jim zdi pomembna predvsem uporaba tistih znanj, ki so jih pridobili med študijem: o pogovoru v socialnem delu, o odnosu z uporabniki, o delu z različnimi skupinami uporabnikov, o perspektivi moči in raznih ustvarjalnih tehnikah in spretnostih, ki omogočajo, da so uporabniki v fokusu dela.

Ugotovila sem, da študentje med teorijo in prakso vidijo bolj povezave kot pa razlike. Predvsem so govorili o tem, da sta tako teorija kot tudi praksa v socialnem delu zelo pomembni in da ne moreta ena brez druge. Povezani sta tako, da je teorija tista, ki nam da temelje za delo, nas nauči o tem, kako ravnati. Praksa pa nam pomaga razumeti socialno delo, dodaja čustveni vidik in nas nauči odzivanja v konkretnih praktičnih situacijah.

Rezultati so pokazali, da študentom večinoma primanjkuje prakse v okviru fakultete in pa tudi pridobitve novih znanj (z drugih področij, ki se povezujejo s socialnim delom, o »postopkovnih« znanjih v socialnem delu, o organizacijah, ki se ukvarjajo s socialni delom) in utrditev teh, ki jih imajo. Za uporabo vseh teh znanj v svoji praksi pa potrebujejo predvsem več izkušenj, večjo samozavest in podporno okolje na delovnem mestu.